

GEDİZ DELTASI 2021 YILI ÜREYEN KUŞ ATLASI

Kaynak gösterme: Kaya A., Arslan Ş., Akyol A., Kaya M., (2021). Gediz Deltası 2021 Yılı Üreyen Kuş Atlası. Doğa Derneği. İzmir. 74 syf

Doğa Derneği (BirdLife Türkiye ortağı)

Adres: Orhanlı Mahallesi 7102 sokak No:1 Seferihisar/İzmir

doga@dogadernegi.org | www.dogadernegi.org

Kapak Fotoğrafı: Alper Tüydeş

Grafik Tasarım: Elif Müftüoğlu, Gökçe Sümerkan

Teşekkürler

Üreyen Kuş Atlası saha çalışmaları sırasında destek veren İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü personellerine, Doğa Derneği gönüllüleri Emre Odabaş, Eren Ilgaz Baştuğ, Yağmur Berfin Yazan, İlkin Sezen, Gözde Antakyalı, Hande Esen, Merve Tokmak, Fatma Korkusuz ve Özge Menteş'e teşekkür ederiz.

Gediz Deltası 2021 Yılı Üreyen Kuş Atlası Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile İzmir İl Şube Müdürlüğü'nün izinleri ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ayni ve araç desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Özet	3
1. Giriş	4
2. Yöntem	6
3. Bulgular.....	8
3.1. Araştırma Sonuçları	8
3.2. Tehditler	10
3.2.2. Kaçak avcılık	11
3.2.3. Sanayileşme	11
3.2.4. Kentleşme	11
3.2.5. Çöp ve moloz dökülmesi	11
3.2.6. Özellikle dalyanlarda yoğun insan faaliyeti (Balık yemi toplayıcılığı)	12
3.2.7. Yaygın sulu tarım	12
4. Değerlendirme	13
Kaynakça	14
EK 1. Tür Kayıt Formu ve Alan Bilgi Formu	15
EK 2. IUCN Kırmızı Liste Kategorileri	17
EK 3. TÜR DAĞILIM HARİTALARI	18

ÖZET

Üreyen kuş atlası araştırmaları kuş türlerinin belli bir coğrafi alandaki varlıklarına ve bolluklarına dair bulguların elde edildiği ve haritalandığı önemli çalışmalardır. Gediz Deltası'nda tüm alanı kapsayacak şekilde nokta sayım yöntemi kullanılarak 2002 ve 2006 yıllarında, 2020 yılında da Güney Gediz'i kapsayan üreyen kuş atlası çalışması yapılmıştır. 2014 yılında ise hat boyu sayım yöntemi kullanılarak üreyen kuş atlası çalışması gerçekleştirilmiştir. 2021 yılında nokta sayım yöntemi kullanılarak 3 Mayıs-15 Haziran tarihleri arasında Gediz Deltası'nda üreyen kuş türlerini, dağılımlarını ve tehditleri belirlemek amacıyla atlas çalışması yapılmıştır. Çalışma 294 UTM karesinde gerçekleştirilmiştir. Her bir kare içerisinde farklı habitatları temsil edecek ve birbirinden 300 metre uzaklıkta olacak şekilde üç nokta alınmıştır. Belirlenen sayım noktalarında 10'ar dakika gözlem yapılmıştır.

2021 yılı Gediz Deltası üreyen kuş atlası çalışmasında, 113 türün deltada ürediği ya da üreyebileceği tespit edilmiştir. Bu 113 türe uluslararası resmen kabul görmüş üreme kodları verilmiştir. Bu 113 türün 31'sine A (Üremesi olası), 35'ine B (Üremesi mümkün) ve 47'sine ise C (Kesin üreme) kodları verilmiştir. 2021 yılı üreyen kuş atlası çalışmasında 113 kuş türüne üreme kodu verilirken, 2002 yılında 92 türe ve 2006 yılında ise 104 türe üreme kodu verilmiştir.

Atlas çalışmasında üreme kodu verilen 113 kuş türünden, Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) kırmızı liste kategorilerine göre; tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*), pasbaş patka (*Aythya nyroca*) ve poyrazkuşu (*Hæmatopus ostralegus*) Tehlike altına girmeye yakın (NT) kategorisinde sınıflandırılırken, elmabaş patka (*Aythya ferina*) ve üveyik (*Streptopelia turtur*) Hassas (VU) tehlike altında kategorisinde sınıflandırılmaktadır.

Tekne ile kıyı şeridinde yapılan arazi çalışmasında, 740 çift sumru (*Sterna hirundo*), 60 çift karagagalı sumru (*Thalassides sandvicensis*), 40 çift küçük sumru (*Sternula albifrons*), 630 çift gümüş martı (*Larus michahellis*), 80 çift incegagalı martı (*Larus genei*) ve 70 çift akdeniz martısı (*Larus melanocephalus*) sayılmıştır.

Atlas çalışması sırasında deltada, kirlilik, kaçak avcılık, sanayileşme, kentleşme, yaygın sulu tarım, çöp ve moloz dökülmesi gibi tehditlerin varlığı belirlenmiştir. Ayrıca, özellikle dalyanlarda yoğun insan faaliyeti (balık yemi toplayıcılığı gibi) gözlenmiştir. Bu durum kuşların beslenme ve üremelerini olumsuz etkilemektedir.

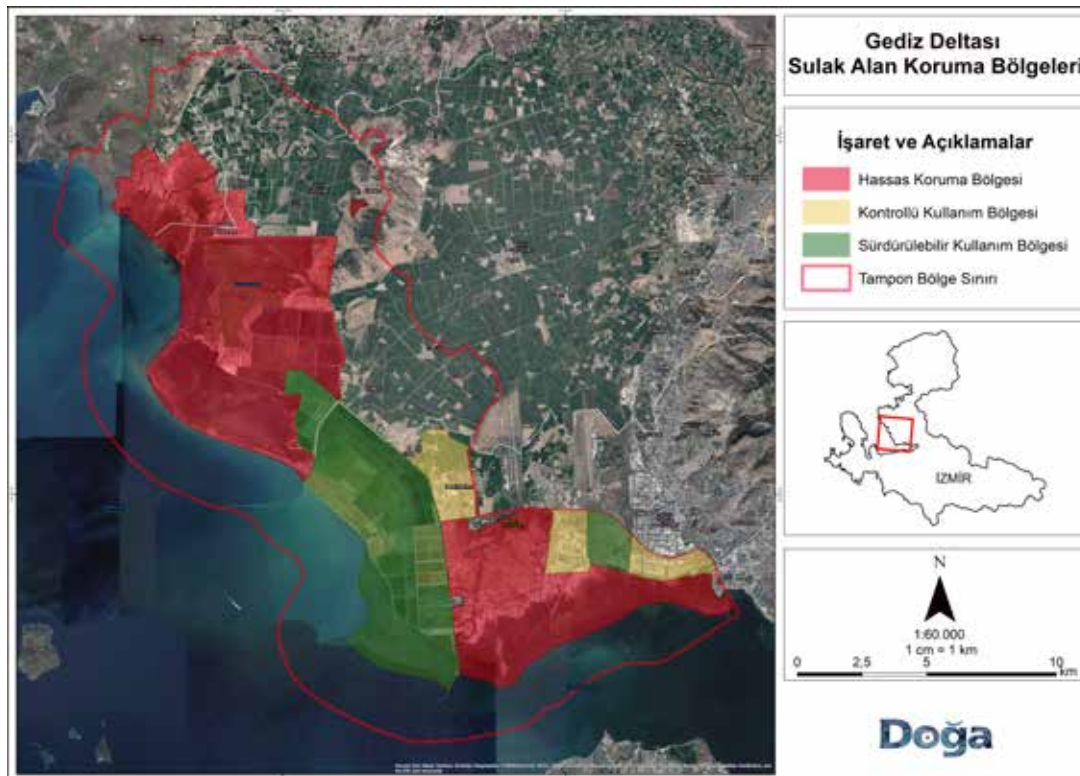
Bu çalışmanın sonucunda, Gediz Deltası'nda güncel olarak üreyen kuş türleri tespit edilmiş ve Gediz Deltası kıyı hattı boyunca koloniyal üreyen su kuşlarının üreme popülasyonu büyüklükleri ortaya konmuştur. Geçmiş yıllarda yapılan üreyen kuş atlası çalışmalarından günümüze deltada üreyen kuş türleri ve çeşitliliğinin değişimi belirlenmiştir. Ayrıca, deltada kuşların yaşam alanlarını ve sulak alanın yapısını tehdit eden etkenler belirlenmiştir.

1. GİRİŞ

Üreyen kuş atlası araştırmaları kuş türlerinin belli bir bölgedeki varlıklarına ve bolluklarına dair bulguların elde edildiği ve bu bulguların harita üzerine döküldüğü önemli çalışmalardır. Atlas çalışmalarında uygun gridler oluşturularak ve belli zaman diliminde örneklem alınarak kuş türlerinin yayılışları, popülasyonları, çevresel değişimlere verdikleri tepkiler ve türleri tehdit eden faktörler belirlenebilmektedir. Atlas çalışmaları bir bölgenin biyolojik çeşitliliğinin ortaya konması için en yaygın kullanılan yöntemlerdendir (Boyla ve ark., 2019).

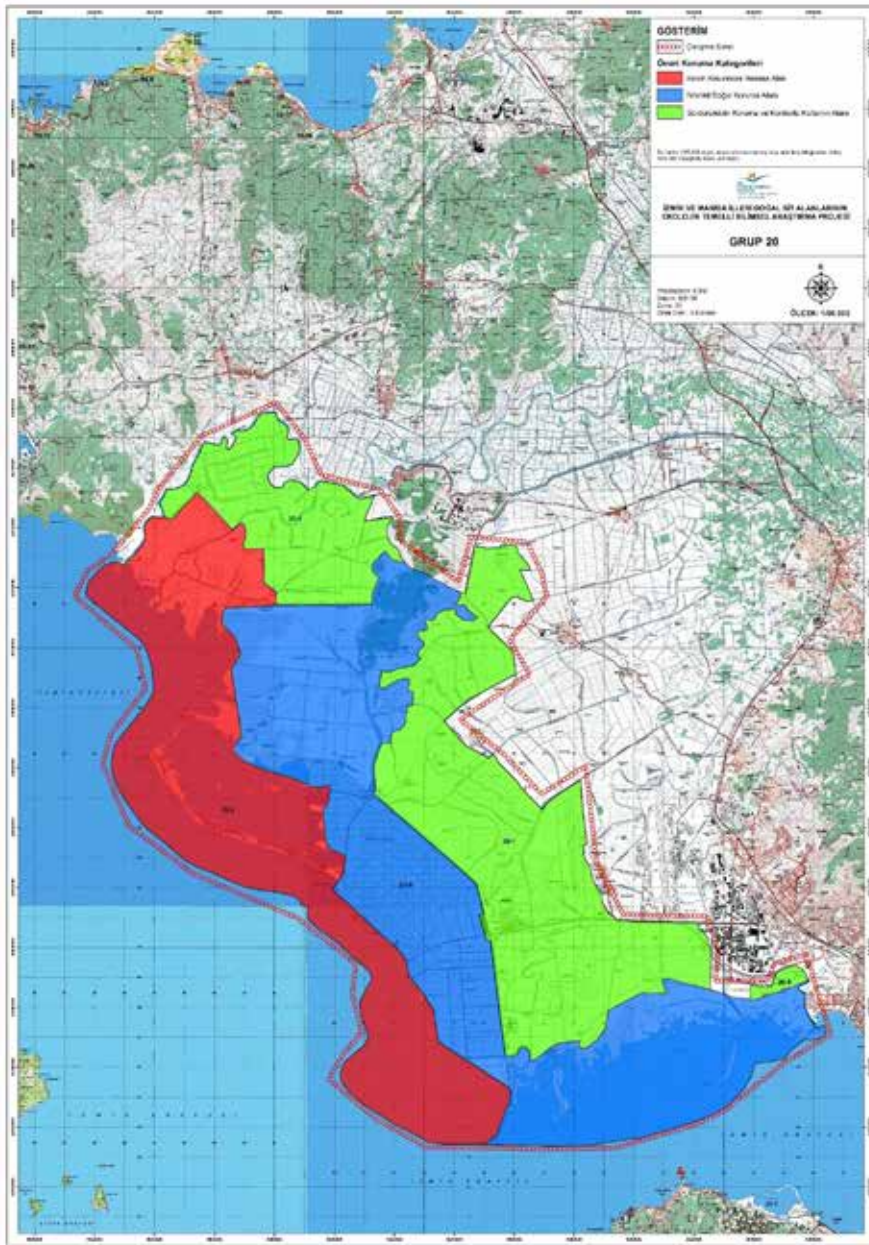
Gediz Deltası (38° 30'K, 26° 55'D) İzmir ili sınırları içinde, Güney'de Bostanlı – Mavişehir, Batı'da Ege Denizi, Kuzey'de Foça Tepeleri ve Doğu'da Menemen İlçesi arasında kalan bölgede yaklaşık 40 bin hektarlık geniş bir alanı kaplar. Delta, Gediz Nehri'nin 7 defa yatak değiştirmesiyle günümüzdeki şeklini almıştır. Günümüzde nehrin aktif yatağı deltanın kuzeyindedir. Deltanın 20.400 hektarı sulak alan ekosistemine sahiptir. Tatlı su, tuzlu su ve acı su karakterli ekosistemler mevcuttur. Deltadaki habitatlar: Dalyanlar, kıyı bataklıkları, sazlıklar, tuzlalar, tatlı su bataklıkları, tuzcul bataklıklar, tuzcul çayırlar, geçici sulak çayırlar, alüvyon adacıkları, tarım alanları ve makilikler olarak sıralanabilir. Deltada biri aktif olmak üzere 4 dalyan bulunmaktadır. Bunlar; Homa Dalyanı (1.824 ha), Kırdeniz dalyanı (400 ha), Çilazmak Dalyanı (725 ha) ve Ragıpapaş'a Dalyanı (700 ha)'dır. Bunlardan sadece Homa Dalyanı aktiftir (Eken, 1997).

Gediz Deltası, ulusal ve uluslararası mevzuatla korunmaktadır. 1998 yılında Ramsar Alanı olarak belirlenmiştir. Ayrıca Ramsar Sözleşmesi'nin uygulanması, sulak alanların korunması ve bu konuda görevli kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon esaslarını belirlemek amacıyla yayımlanan Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği kapsamında Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından korunmaktadır. Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'ne göre koruma sınırları; Hassas Kullanım Alanı, Kontrollü Kullanım Alanı ve Sürdürülebilir Kullanım Alanı'dır (Şekil 1).

Şekil 1: Gediz Deltası Sulak Alan Sınırlarını Gösterir Harita (Doğa Derneği)

Deltanın bir kısmı doğal sit statüleri ile korunmaktadır. Doğal Sit alanlarına yönelik yönetmeliğin değişmesi ve deltadaki sit sınırlarındaki düzenleme ile birlikte deltadaki doğal sit alanları; Kesin Korunacak Hassas Alanlar, Nitelikli Doğal Koruma Alanları, Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanları'dır (Şekil 2). Kesin Korunacak Hassas Alan Cumhurbaşkanlığı kararı ile onaylanırken diğer iki alanın sınırlarının değişmesi için dava açılmış olup sınırları yeniden belirlemek gerekçesiyle komisyonun toplanması beklenmektedir. Leukai antik kentinin bulunduğu Üç Tepeler mevki ise 1. Derece Arkeolojik Sit alanıdır. Gediz Deltası sınırları içerisinde 8.000 hektarlık alanı kapsayan Homa Dalyanı Yaban Hayatı Koruma Sahası bulunmaktadır. Ancak 19.08.2021 tarihli ve 31573 sayılı Resmî Gazete'de Cumhurbaşkanı Kararı ile Yaban Hayatı Koruma Sahası sınırları, Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olarak değiştirildiği yayımlanmıştır.

Şekil 2: Gediz Deltası doğal sit sınırları (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)

Gediz Deltası'nda noktada sayım yöntemi kullanılarak 2002 (Onmuş ve ark., 2009) ve 2006 (Onmuş ve Sıki, 2010) yıllarında, hat boyu sayım yöntemi kullanılarak 2014 yılında üreyen kuş atlası çalışması yapılmıştır (Döndüren, 2014 yayımlanmamış veri). Ayrıca 2020 yılında Güney Gediz Deltası'nı kapsayan üreyen kuş atlası çalışması yapılmıştır (Arslan ve Akyol, 2020).

Bu çalışma 3 Mayıs-15 Haziran tarihleri arasında Gediz Deltası'nda üreyen kuş türlerini, dağılımlarını ve tehditleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

6. Tür, OLASI YUVAYI ZİYARET ediyor.
7. Erişkinlerin heyecanlı, sinirli, kızgın davranışları (TERRİTORYAL ALAN SAVUNMASI) ve ötüşleri gözlemlendi.
8. Ele alınıp incelenen bireyde KULUÇKA İZİ belirlendi.
9. Yuva yapımı ya da yuva deliği açma davranışı gözlemlendi.

Kesin Üreme – C

10. Erişkin ilgiyi kendine çekiyor ya da YARALI TAKLİDİ yapıyor.
11. KULLANILMIS YUVA ya da yumurta kabuğu gözlemlendi.
12. Yeni uçmaya başlamış (telek ve tüyleri iyi gelişmemiş) YAVRU gözlemlendi.
13. AKTİF OLARAK KULLANILAN YUVA gözlemlendi.
14. Yetişkin, YAVRUYA YİYECEK TAŞIRKEN ya da yuvadan atık taşıırken gözlemlendi.
15. YUMURTA İÇEREN YUVA gözlemlendi.
16. YUVADA YAVRU görüldü ya da duyuldu.

Kuşların gün içerisindeki aktivitelerinin artış ve azalışları dikkate alınarak sabah 07:00 ile 11:00 saatleri arasında ve 16:00 ile 20:00 saatleri arasında saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Gözlemlerde duyulan ve görülen kuşlar, tür kayıt formuna kaydedilirken, alan ve gözlemciler hakkındaki bilgiler alan bilgi formuna kaydedilmiştir (EK 1). Kıyı bataklıklarında üreyen kuşları daha rahat gözlemleyebilmek için Mavişehir ve Kırdeniz Dalyanı arasında kalan kıyı hattında bir gün boyunca tekne ile saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca buralarda koloni halinde üreyen kuşlar (Sumru ve martı türleri) ayrı olarak sayılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Araştırma

Gediz Deltası'nda üreyen kuş atlası çalışması boyunca gözlemlenen 143 kuş türünden 113 türün deltada ürediği ya da üreyebileceği tespit edilmiştir (Ek 3). Bu kuş türlerinden 31'si A (Üremesi olası), 35'i B (Üremesi mümkün) ve 47'si C (Kesin üreme) kodlarını almıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Gediz Deltası'nda üreyen kuş türlerinin listesi ve üreme kodları

No	Türkçe Adı	Latince Adı	Üreme Durumu
1	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	B
2	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	B
3	Küçük karabatak	<i>Mycrocarbo pygmeus</i>	B
4	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	C
5	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	A
6	Küçük balaban	<i>Ixobrychus minutus</i>	A
7	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	A
8	Alaca balıkçıl	<i>Ardeola ralloides</i>	B
9	Erguvani balıkçıl	<i>Ardea purpurea</i>	B
10	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	C
11	Flamingo	<i>Phoenicopterus roseus</i>	C
12	Kuğu	<i>Cygnus olor</i>	C
13	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	C
14	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	B
15	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	C
16	Çıkrıkçın	<i>Spatula querquedula</i>	A
17	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	B
18	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>	B
19	Saz delicesi	<i>Circus æruginosus</i>	B
20	Küçük kerkenez	<i>Falco naumanni</i>	C
21	Kerkenez	<i>Falco tinnunculus</i>	A
22	Delice doğan	<i>Falco subbuteo</i>	A
23	Gökdoğan	<i>Falco peregrinus</i>	C
24	Kıralı keklik	<i>Alectoris chukar</i>	B
25	Sukılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	A
26	Sutavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	C
27	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	C
28	Poyrazkuşu	<i>Hæmatopus ostralegus</i>	C
29	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	C
30	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>	B
31	Kocagöz	<i>Burhinus œdicnemus</i>	C
32	Bataklıkırlangıcı	<i>Glareola pratincola</i>	C
33	Akça cılıbt	<i>Charadrius alexandrinus</i>	C
34	Mahmuzlu kızkuşu	<i>Vanellus spinosus</i>	C
35	Kızılacak	<i>Tringa totanus</i>	B
36	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>	C
37	İncegagalı martı	<i>Larus genei</i>	C
38	Gümüş martı	<i>Larus michahellis</i>	C
39	Gülen sumru	<i>Gelochelidon nilotica</i>	A
40	Hazar sumrusu	<i>Hydroprogne caspia</i>	C
41	Karagagalı sumru	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	C

No	Türkçe Adı	Latince Adı	Üreme Durumu
42	Sumru	<i>Sterna hirundo</i>	C
43	Küçük sumru	<i>Sternula albifrons</i>	C
44	Bıyıklı sumru	<i>Chlidonas hybrida</i>	B
45	Kaya güvercini	<i>Columba livia</i>	B
46	Kumru	<i>Streptopelia decaocto</i>	C
47	Üveyik	<i>Streptopelia turtur</i>	A
48	Tepeli guguk	<i>Clamator glandarius</i>	B
49	Peçeli baykuş	<i>Tyto alba</i>	C
50	Kukumav	<i>Athene noctua</i>	C
51	Çobanaldatan	<i>Caprimulgus europæus</i>	A
52	Ebabil	<i>Apus apus</i>	B
53	Boz ebabil	<i>Apus pallidus</i>	A
54	Arıkuşu	<i>Merops apiaster</i>	C
55	Gökkuzgun	<i>Coracias garrulus</i>	A
56	İbibik	<i>Upupa epops</i>	A
57	Alaca ağaçkakan	<i>Dendrocopus syriacus</i>	C
58	Boğmaklı toygaz	<i>Melanocorypha calandra</i>	B
59	Bozkır toygazı	<i>Calandrella brachydactyla</i>	C
60	Tepeli toygaz	<i>Galerida cristata</i>	C
61	Tarlakuşu	<i>Alauda arvensis</i>	A
62	Kızıl kırlangıç	<i>Cecropis daurica</i>	B
63	Ev kırlangıcı	<i>Delichon urbicum</i>	B
64	Kır kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	C
65	Kır incirkuşu	<i>Anthus campestris</i>	C
66	Sarı kuyruksallayan	<i>Motacilla flava</i>	C
67	Ak kuyruksallayan	<i>Motacilla alba</i>	A
68	Çalı bülbülü	<i>Cercotrichas galactotes</i>	B
69	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	A
70	Taşkuşu	<i>Saxicola torquatus</i>	C
71	Boz kuyrukkakan	<i>Oenanthe isabellina</i>	C
72	Kuyrukkakan	<i>Oenanthe oenanthe</i>	C
73	Kara kulaklı kuyrukkakan	<i>Oenanthe hispanica</i>	A
74	Karatavuk	<i>Turdus merula</i>	B
75	Öter ardıç	<i>Turdus philomelos</i>	A
76	Kamışbülbülü	<i>Cettia cetti</i>	B
77	Yelpazekuyruk	<i>Cisticola juncidis</i>	B
78	Çalı kamışçını	<i>Acrocephalus palustris</i>	A
79	Saz kamışçını	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	C
80	Büyük kamışçın	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	B
81	Ak mukallit	<i>Iduna pallida</i>	B
82	Ak gözlü ötleğen	<i>Sylvia hortensis</i>	A
83	Ak gerdanlı ötleğen	<i>Sylvia communis</i>	B
84	Küçük ak gerdanlı ötleğen	<i>Sylvia curruca</i>	A
85	Maskeli ötleğen	<i>Sylvia melanocephala</i>	A
86	Karaboğazlı ötleğen	<i>Sylvia ruppeli</i>	A
87	Benekli sinekkapan	<i>Muscicapa striata</i>	A
88	Bıyıklı baştankara	<i>Panurus biarmicus</i>	C
89	Ak yanaklı baştankara	<i>Poecile lugubris</i>	A
90	Büyük baştankara	<i>Parus major</i>	C
91	Kaya sıvacıkuşu	<i>Sitta neumayer</i>	A
92	Çulhakuşu	<i>Remiz pendulinus</i>	C
93	Sarıasma	<i>Oriolus oriolus</i>	A

No	Türkçe Adı	Latince Adı	Üreme Durumu
94	Kızıl sırtlı örümcekkuşu	<i>Lanius collurio</i>	B
95	Kara alınlı örümcekkuşu	<i>Lanius minör</i>	A
96	Kızılbaşlı örümcekkuşu	<i>Lanius senatör</i>	C
97	Maskeli örümcekkuşu	<i>Lanius nubicus</i>	A
98	Alakarga	<i>Garrulus glandarius</i>	A
99	Saksağan	<i>Pica pica</i>	C
100	Küçük karga	<i>Corvus monedula</i>	C
101	Leş kargası	<i>Corvus corone</i>	B
102	Kuzgun	<i>Corvus corax</i>	B
103	Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	C
104	Söğüt serçesi	<i>Passer hispaniolensis</i>	C
105	Serçe	<i>Passer domesticus</i>	C
106	Ağaç serçesi	<i>Passer montanus</i>	B
107	İspinoz	<i>Fringilla cœlebs</i>	B
108	Florya	<i>Chloris chloris</i>	A
109	Saka	<i>Carduelis carduelis</i>	B
110	Kızıl kirazkuşu	<i>Emberiza cæsia</i>	B
111	Bataklık çintesi	<i>Emberiza schoeniclus</i>	A
112	Karabaşlı çinte	<i>Emberiza melanocephala</i>	B
113	Tarla çintesi	<i>Emberiza calandra</i>	C

Tekne ile kıyı şeridinde yapılan arazi çalışmasında, 740 çift sumru (*Sterna hirundo*), 60 çift karagagalı sumru (*Thalassides sandvicensis*), 40 çift küçük sumru (*Sternula albifrons*), 630 çift gümüş martı (*Larus michahellis*), 80 çift incegagalı martı (*Larus genei*) ve 70 çift Akdeniz martısı (*Larus melanocephalus*) sayılmıştır.

3.2. Tehditler

3.2.1. Kirlilik

Sanayilerin kirli sularını kanallar aracılığı ile deltaya boşalttığı gözlenmiştir. Ayrıca derelere evsel atıklar bırakılmaktadır. Sahil bölgelerinde, dalgaların kenara getirdiği ya da insanların bıraktığı cam ve plastik ağırlıklı atıklar da gözlenmiştir (Şekil 4).

Şekil 4: Sahilde gözlenen plastik ve cam ağırlıklı atıklar

3.2.2. Kaçak avcılık

Atlas çalışmasında özellikle deltanın degaj bölgesinde kaçak avcı gümeleri ve boş mermi kovanları gözlenmiştir (Şekil 5).

Şekil 5: Güney Gediz bölgesinde gözlenen kaçak güme

3.2.3. Sanayileşme

Delta sınırları içerisinde bulunan sanayi tesislerinin yoğun faaliyetleri delta üzerinde baskı oluşturmaktadır.

3.2.4. Kentleşme

Kent nüfusunun artmasıyla birlikte şehirleşme delta sınırlarına dayanmış olup deltayı tehdit etmektedir.

3.2.5. Çöp ve moloz dökülmesi

Atlas çalışmasında bazı bölgelerde yasak olmasına rağmen kaçak olarak dökülmüş molozlar gözlenmiştir (Şekil 6)

Şekil 6: Deltada gözlenen kaçak dökülmüş molozlar

3.2.6. Özellikle dalyanlarda yoğun insan faaliyeti (Balık yemi toplayıcılığı)

Deltada bulunan dalyanlarda, kuşların üreme ve beslenme alanlarında yoğun insan faaliyeti gözlenmiştir. Üreme adalarında kuluçkadaki kuşların rahatsız olduğu gözlenmiştir.

3.2.7. Yaygın sulu tarım

Atlas çalışması sırasında tarım arazilerinin çoğunluğunda pamuk ve domates gibi çok su gereksinimi olan ürün deseninin olduğu ve bu yüzden Gediz Nehri'nden motopomplarla aşırı su çekildiği gözlenmiştir (Şekil 7). Aynı zamanda bu ürünler üzerinde tarımsal zehirlerin yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu zehirlerin bölgedeki kuşlar üzerine olan olumsuz etkilerinin tam olarak anlaşılması için konu üzerinde kapsamlı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Şekil 7: Motopompla Gediz Nehri'nden su çekilmesi

4. DEĞERLENDİRME

2021 yılı Üreyen Kuş Atlası çalışmasında 113 kuş türüne üreme kodu verilirken, 2002 yılında 92 türe (Onmuş ve ark., 2009) ve 2006 yılında ise 104 türe (Onmuş ve Sıkı, 2010) üreme kodu verilmiştir. 2002 yılında 92 kuş türünden 47 türe kesin üreme (C), 22 türe üremesi mümkün (B) ve 23 türe üremesi olası (A) kodları verilmiştir. 2006 yılında 104 kuş türünden 61 türe C, 25 türe B ve 17 türe de A kodu verilmiştir. 2021 yılında ise 113 türden 47 türe C, 35 türe B ve 31 türe A kodu verilmiştir. Verilen üreme kodlarının yıllara göre karşılaştırması tablo 2'de karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 2: Yıllara göre üreme kodlarının dağılımı

Kod \ Yıl	2002	2006	2021
A	23	17	31
B	22	25	35
C	47	61	47

Küçük ak balıkçıl (*Egretta garzetta*), kaşıkçı (*Platalea leucorodia*), küçük halkalı cılibıt (*Charadrius dubius*), kara sumru (*Chlidonias niger*), guguk (*Cuculus canorus*) ve taş bülbülü (*Irania guttularis*) türlerine sadece 2002 yılında üreme kodu verilmiş, 2021 yılında verilememiştir. Küçük ak balıkçılın 1980'li yıllarda deltada kuluçka kolonisi oluşturduğu bilinirken, daha sonraki yıllarda kuluçkaya yattığı gözlenmemiştir (Eken, 1997).

Taşçeviren (*Arenaria interpres*), puhu (*Bubo bubo*), ak karınlı ebabil (*Apus melba*), karabaşlı ötleğen (*Sylvia atricapilla*), çıvgın (*Phylloscopus collybita*), mavi baştankara (*Cyanistes caeruleus*) ve bahçe çintesi (*Emberiza cirrus*) türlerine 2006 yılında üreme kodu verilmiş, 2021 yılında verilememiştir. Çayır delicesi (*Circus pygargus*) ve kum kırlangıcı (*Riparia riparia*) türlerine hem 2002 hem de 2006 yıllarında üreme kodu verilmiş, 2021 yılında verilememiştir.

Bahri (*Podiceps cristatus*), küçük karabatak (*Microcarbo pygmeus*), balaban (*Botaurus stellaris*), gece balıkçılı (*Nycticorax nycticorax*), kuğu (*Cygnus olor*), elmabaş patka (*Aythya ferina*), pasbaş patka (*Aythya nyroca*), delice doğan (*Falco subbuteo*), öter artıç (*Turdus philomelos*), ak gözlü ötleğen (*Sylvia crassirostris*), karaboğazlı ötleğen (*Sylvia ruppeli*), sarıasma (*Oriolus oriolus*), kuzgun (*Corvus corax*) ve kızıl kirazkuşu (*Emberiza caesia*) türlerine 2021 yılında üreme kodu verilirken, 2002 ve 2006 yıllarında verilmemiştir.

Atlas çalışmasında üreme kodu verilen 113 kuş türünden, Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) kırmızı liste kategorilerine göre (Ek 2); tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*), pasbaş patka (*Aythya nyroca*) ve poyrazkuşu (*Hæmatopus ostralegus*) Tehlike altına girmeye yakın (NT) kategorisinde sınıflandırılırken, elmabaş patka (*Aythya ferina*) ve üveyik (*Streptopelia turtur*) Hassas (VU) tehlike altında kategorisinde sınıflandırılmaktadır. Diğer 108 tür ise düşük öncelikli (LC) kategorisinde yer almaktadır.

Gediz Deltası 2021 yılı üreyen kuş atlası çalışmasında üreme kodu verilen 113 kuş türünün deltadaki dağılımlarını gösteren tür haritaları ve açıklamaları Ek 3'te verilmiştir.

KAYNAKÇA

Arslan, Ş., Akyol, A., 2020. Güney Gediz Deltası 2020 Yılı Üreyen Kus Atlası Çalışması. Doğa Derneği. İzmir. 33 s.

Boyla, K.A., Sınav, L. ve Dizdaroğlu D.E. 2019. Türkiye Üreyen Kuş Atlası. WWF-Türkiye, Doğal Hayatı Koruma Vakfı. İstanbul.

Eken, G., 1997. The Breeding Population of some Species of Waterbirds at Gediz Delta, Western Turkey. *Zoology in the Middle East*, Vol. 14:53-68. Max Kasperek Verlag, Heidelberg.

Onmuş, O., Durusoy, R. ve Eken, G., 2009. Distribution of breeding birds in the Gediz Delta, Western Turkey. *Zoology in the Middle East* 47: 39-48. Max kasperek Verlag, Heidelberg.

Onmuş, O. ve Sıkı, M., 2010. State of the Breeding Birds in Gediz Delta: Distributions, Abundances, and Changes in Bird populations. *Bird Census News* 2010, 23/1-2: 59-69.

[illegible]

ALAN BİLGİ FORMU

Gediz Üreme Araştırmaları Kayıt Formu, 2021

Ofis kullanımı için – Boş Bırakınız			
Form Ref			
1x1 km kare			
UTM ref			

Ad- Soyad (formu giren):

Katılımcılar:

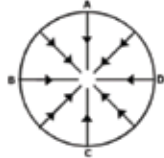
Tarih:

Saat

Başlama:

Bitiş:

1	
2	
3	

	0	2/8	4/8	8/8
1				
2				
3				

Rüzgar Şiddeti:			
Yok: ()	Yavaş ()	Orta: ()	Hızlı: ()
()	()	()	()
()	()	()	()

UTM- X

1							
2							
3							

UTM- Y

HABİTATLAR

Baskın:1, İkincil:2, Üçüncül:3, Diğer:4

Baskın habitatları belirtiniz!	1	2	3
1 Açık deniz			
2 Adacıklar			
3 Çamur düzükleri ve kum düzükleri			
4 Deniz kıyısı kumulları ya da plajlar			
5 Kıyı dalıyıcı (doğal)			
6 Kıyı bataklığı			
7 Tuz tavası (sulu)			
8 Tuz tavası (kuru)			
9 Tatlısu gölü			
10 Aktif ırmak ya da dere yatağı			
11 Kör ırmak yatağı			
12 Sulama ya da drenaj kanalı			
13 Kum / toprak seddeleri			
14 Çalılık / otluk (belirtilmemiş)			
15 Makilik			
16 Frigana (çok yıllık bodur bitki)			
17 Tuzcul bitki toplulukları			
18 Çıplak sediment			
19 Okaliptus ağaçlandırması			
20 Aynı ya da farklı ağaç türleri (plantasyon)			
21 Su kıyısı bitkileri (typha, ranunculus, ...)			
22 Sazlık (Fragmites)			
23 Mevsimsel subasar çayırlar			
24 Mera			
25 Kuru tarım arazisi (buğday, ...)			
26 Sulu tarım arazisi (pamuk, sebze, ...)			
27 Meyve bahçeleri (şeftali, zeytin, erik, ...)			
28 Yol kıyısı ekosistemi ve çitler			
29 Kentsel yeşil alan / bahçe			
30 Yerleşim alanı			
31 Sanayi alanı			
32 Kayalık			
33 Diğer (belirtin)			

Ekip: ☐ Kara ☐ Tekne **Noktaları haritada belirtin!**

Üreme kodları

Üremesi olası

1 Tür, Üreme döneminde olası Üreme HABİTATINDA gözlemlendi

2 Öten (ya da Üreme çağrılarını duyan) erkekler gözlemlendi

Üremesi mümkün

3 Üreme döneminde uygun yuvalama habitatında bir çift gözlemlendi

4 En az iki farklı günde Üreme Alanı Belirleme (TERRİTORYUM) davranışı gözlemlendi

5 Çiftleşme ve KUR DAVRANIŞI gözlemlendi (erkek ve dişi arasında olabileceği gibi iki erkek bireyin alan koruma davranışını da içerebilir)

6 Tür, OLASI YUVAYI ZİYARET ediyor

7 Erişkinlerin heyecanlı, sinirli, kızgın davranışları (TERRİTORYEL ALAN SAVUNMASI) ve ötüşleri

8 Ele alınıp incelenen bireyde KULUÇKA izi belirlendi

9 YUVA YAPIMI ya da yuva deliği açma davranışları gözlemlendi

Kesin Üreme

10 Erişkin İLGİYİ KENDİNE ÇEKİYOR ya da YARALI TAKLİDİ yapıyor

11 KULLANILMIŞ YUVA ya da yumurta kabuğu gözlemlendi

12 Yeni uçmaya başlamış (telek ve tüyleri gelişmemiş) YAVRU gözlemlendi

13 AKTİF OLARAK KULLANILAN YUVA gözlemlendi

14 Yetişkin YAVRUYA YIYECEK TAŞIRKEN ya da yuvadan atık taşıırken gözlemlendi

15 YUMURTA İÇEREN YUVA gözlemlendi

16 YUVADA YAVRU GÖRÜLDÜ ya da duyuldu

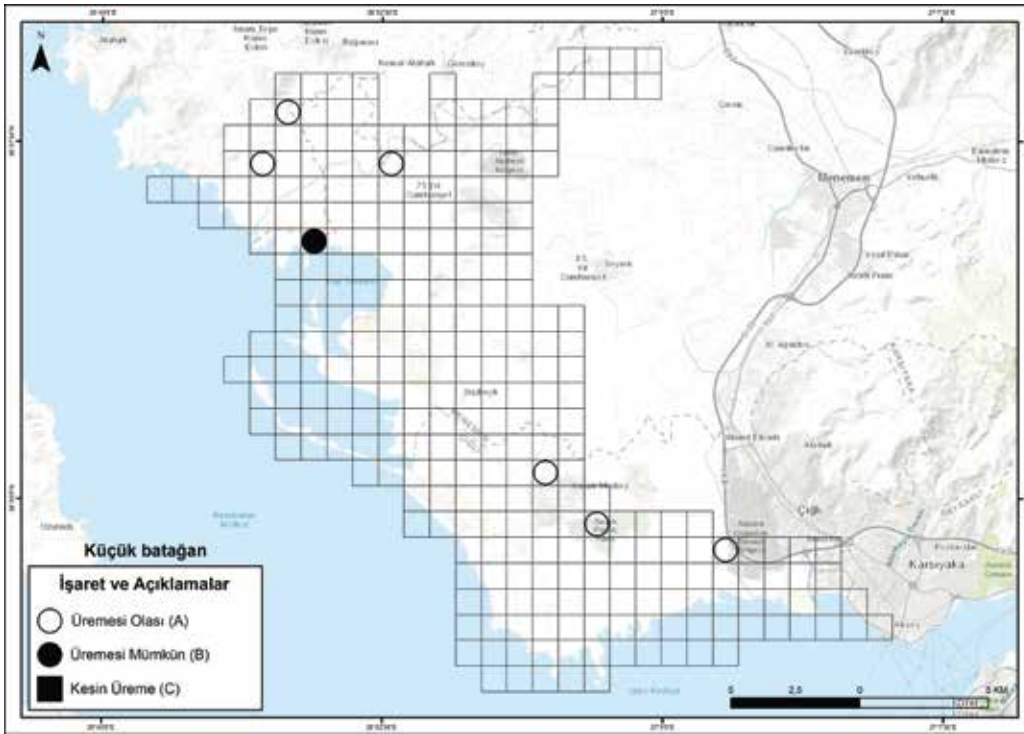
Tehdit bilgisi	1	2	3
Açın otlatma			
Tarımsal genişleme			
Kaçak avcılık			
Kirli su deşarjı			
Çöp ve moloz dökümü			
Sanayileşme			
Kentleşme			
Kurutma			
Saz kesimi			
Ağaç kesimi			
Yaban hayvanlarının rahatsız edilmesi (yuvaları bozma, adalara çıkma,...)			
Diğer (lütfen belirtin)			

EK 3. TÜR DAĞILIM HARİTALARI

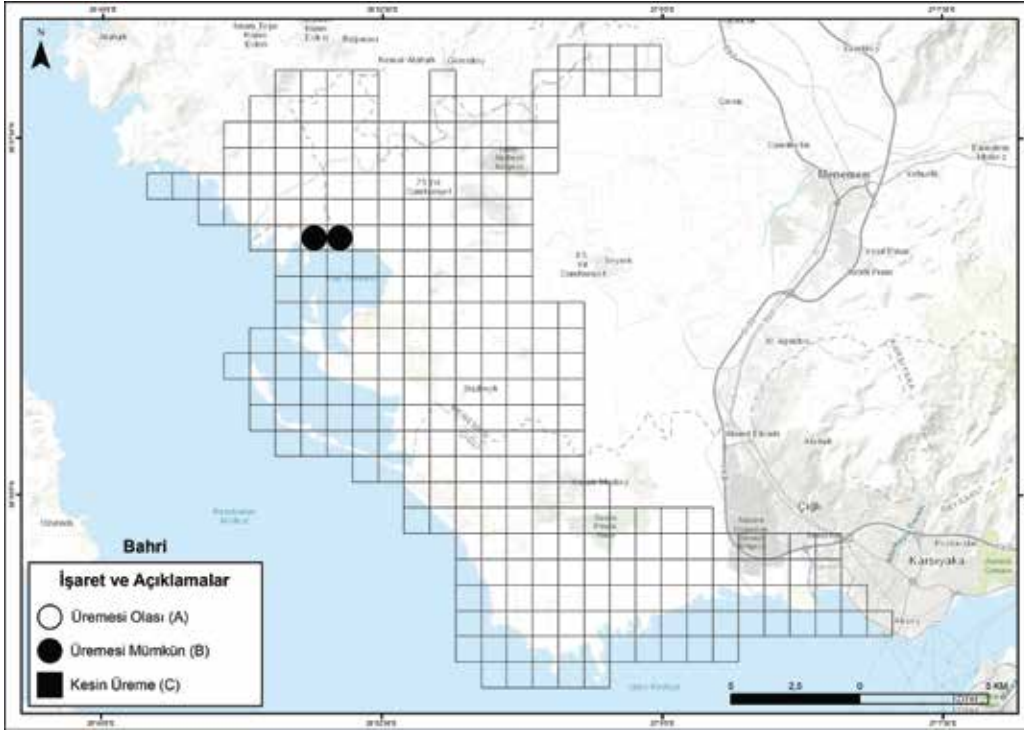
- : Kesin Üreme (C)
- : Üremesi Mümkün (B)
- : Üremesi Olası (A)

Küçük batağan *Tachybaptus ruficollis* / LC

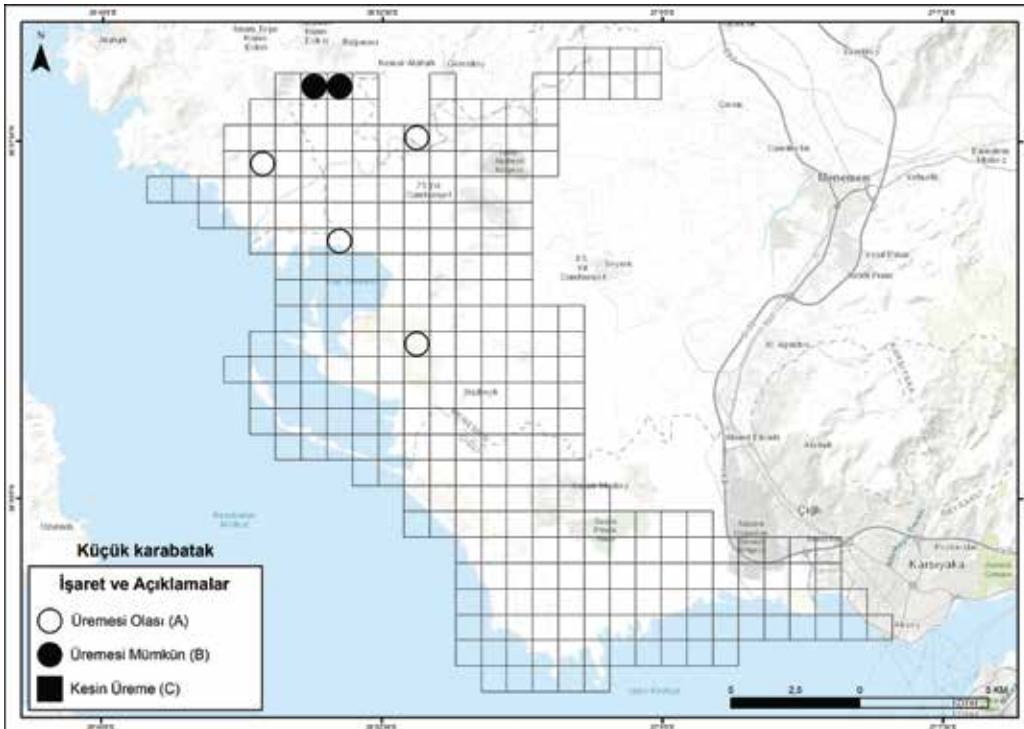
Yuvalarını siğ sulak alanların kenarına yakın, ortaya çıkan bitki örtüsüne, su altındaki dallara veya çalılara yapmaktadır. Küçük batağan atlas çalışmasında sazlıklar bölgesi ve sulama kanallarında gözlenmiştir.

Bahri *Podiceps cristatus* / LC

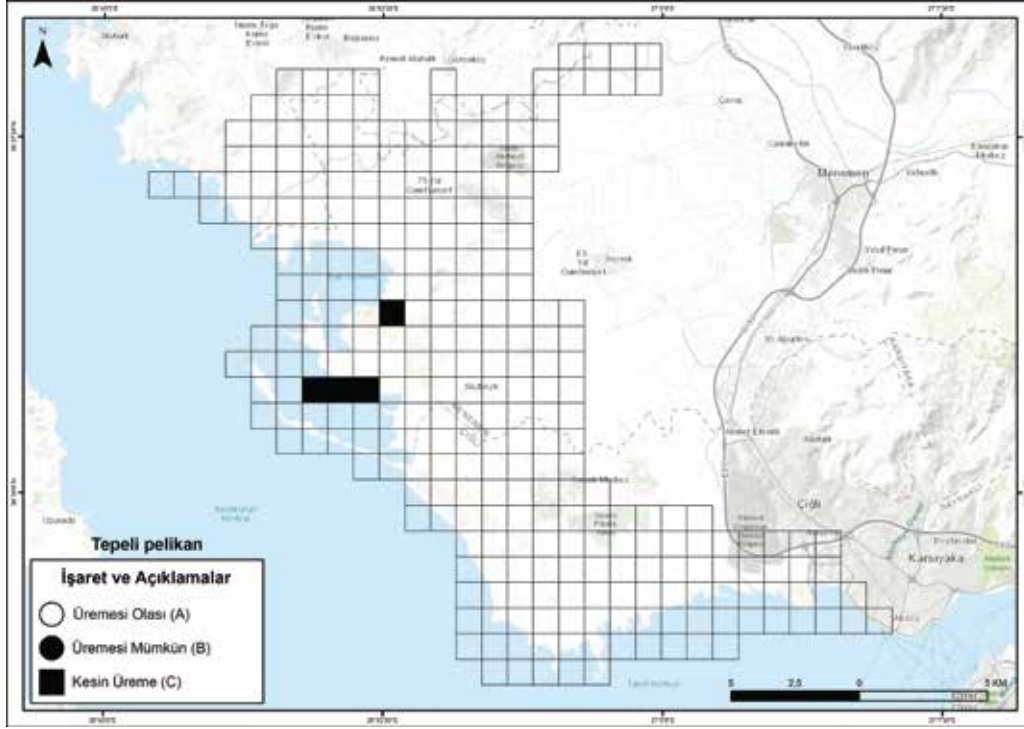
Sazlık ve geniş su yüzeyleri içeren her türlü sucul habitatta ürer. Atlas çalışmasında kuğu tavası olarak adlandırılan sazlık bölgede çiftler halinde gözlenmiştir.

Küçük karabatak *Mycrocarbo pygmeus* / LC

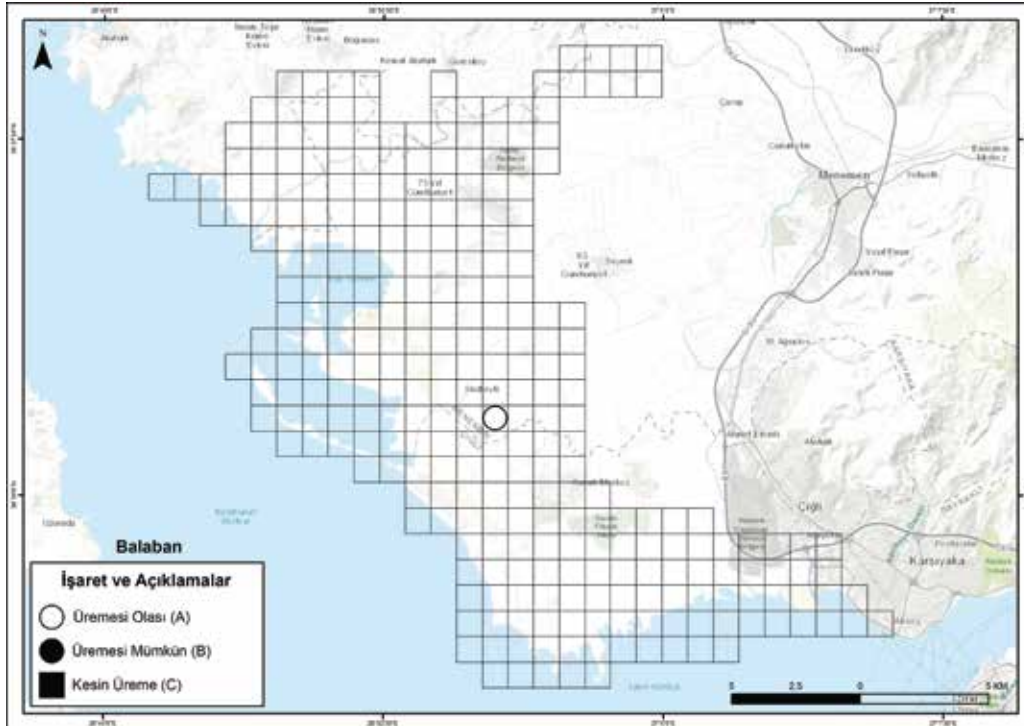
Tatlısu göllerinde ve bitki örtüsü zengin kıyusal deltalarda koloni halinde ürer. Yuvasını fazla yüksek olmayan ağaç dallarına, bazen de kamışlıkların içine yapar. Atlas çalışmasında özellikle sazlık bölgede gruplar halinde görülmüşlerdir.

Tepeli pelikan *Pelecanus crispus* / NT

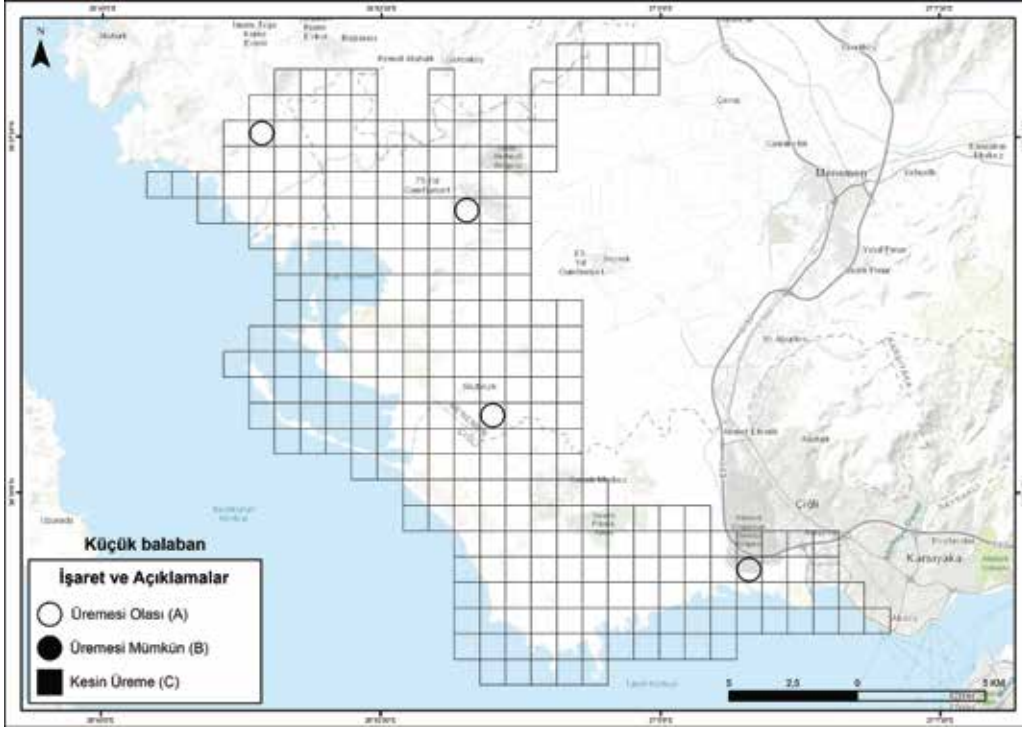
Tuzlu olan dalyanlar ve göller gibi sulak alanlarda yaşar, koloni halinde kuluçkaya yatar. Deltada Homa Dalyanı'nda bulunan üç adada ve tuz tavası içerisindeki bir adada koloni halinde kuluçkaya yatmaktadırlar. Gediz Deltası tepeli pelikanın Türkiye'de düzenli ürettiği beş alandan birisidir.

Balaban *Botaurus stellaris* / LC

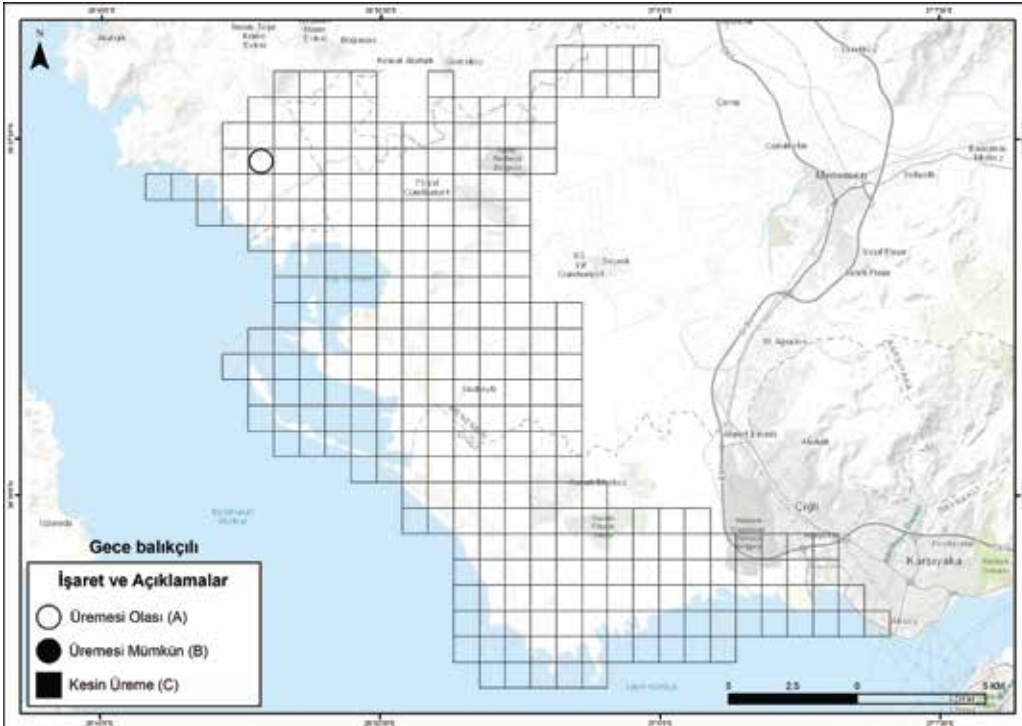
Sazlıklar ve bataklıklarda bulunur. Yuvasını sazlıkların arasına kurar.

Küçük balaban *Ixobrychus minutus* / LC

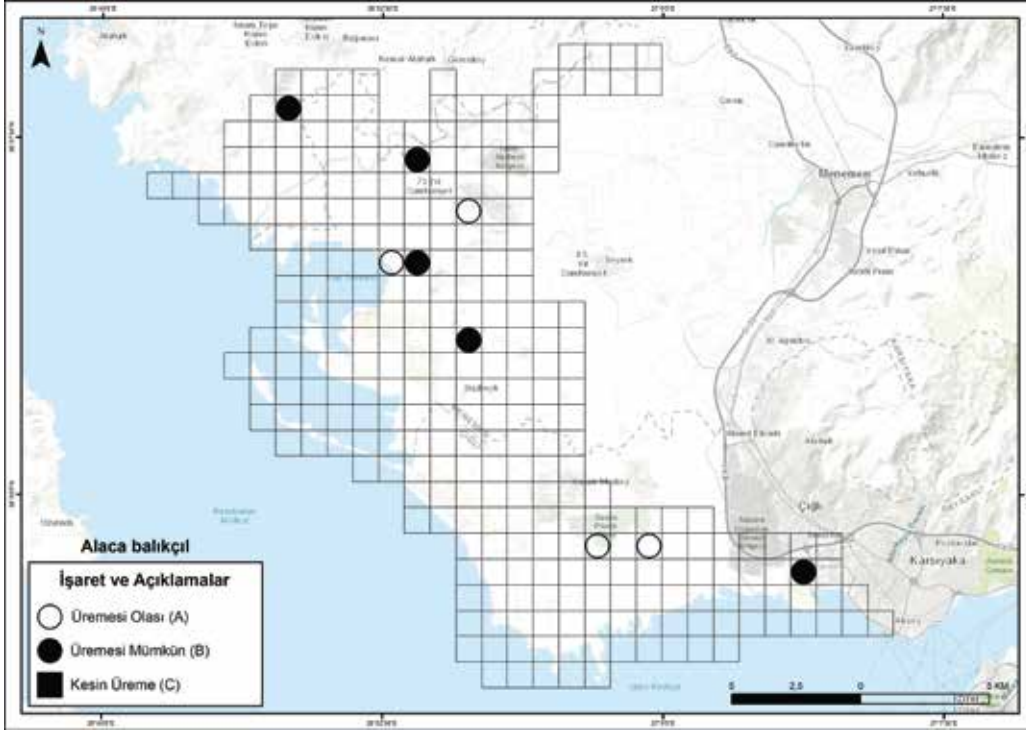
Yoğun bitki örtüsü bulunan bataklıklarda ve tatlı su kenarlarında bulunur. Yuvalar sazlıklardan ve dallardan oluşmaktadır ve sık bitki örtüsünün içerisinde yer almaktadır.

Gece balıkçılı *Nyctycorax nyctycorax* / LC

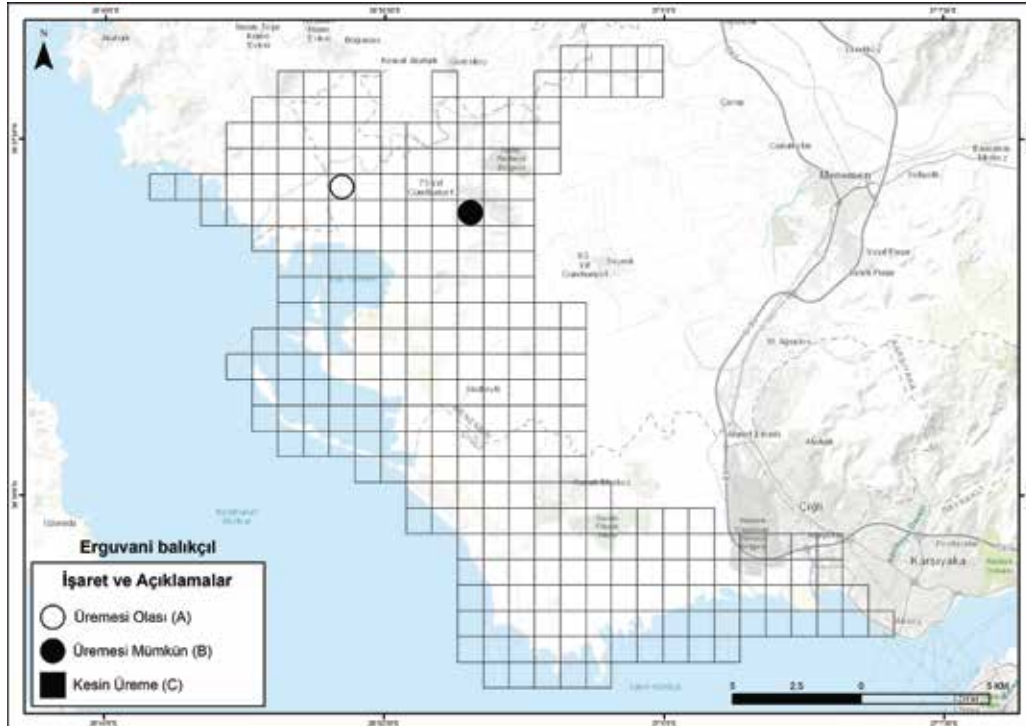
Çevresinde yoğun bitki örtüsü bulunan bataklıklar, sazlıklar, göller ve nehirlerde bulunur. Uzun ağaçlarda, çalılarda, sazlıklarda ve kaya çıkıntılarında yuva yapar. Atlas çalışmasında sazlıklarla çevrili nehir yatağında gözlenmiştir.

Alaca balıkçıl *Ardeola ralloides* / LC

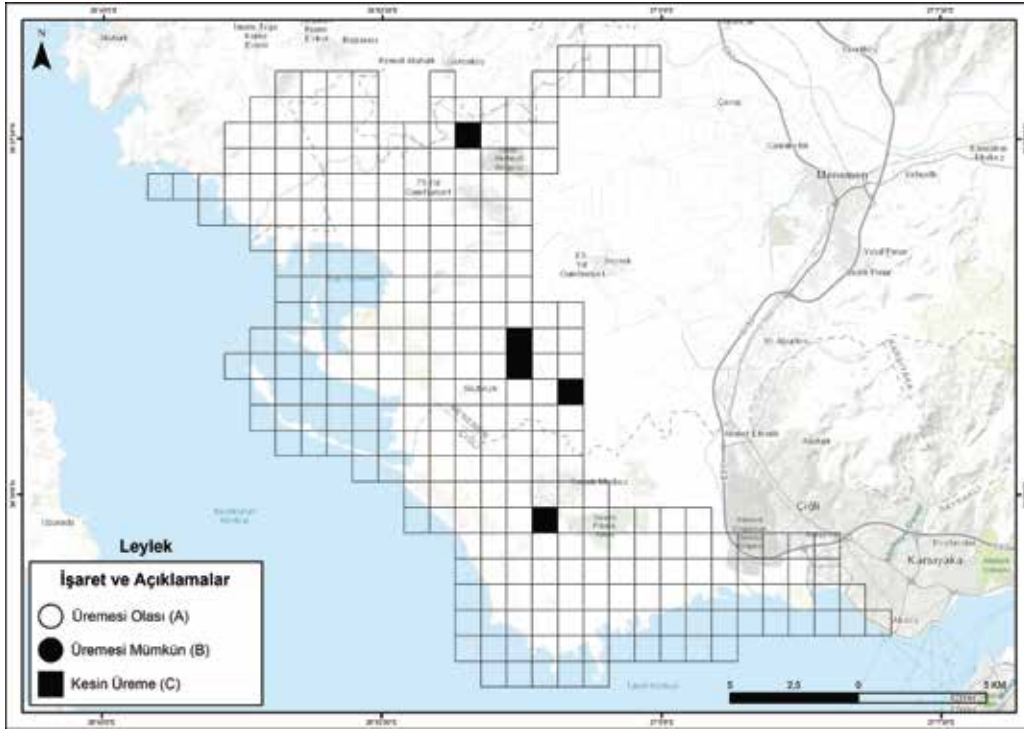
Genellikle göl, bataklıklar ve nehir kıyılarındaki sazlıklarda ve çamur düzlüklerinde bulunur, diğer balıkçılarla birlikte koloni halinde ağaçlara yuva yapar.

Erguvani balıkçıl *Ardea purpurea* / LC

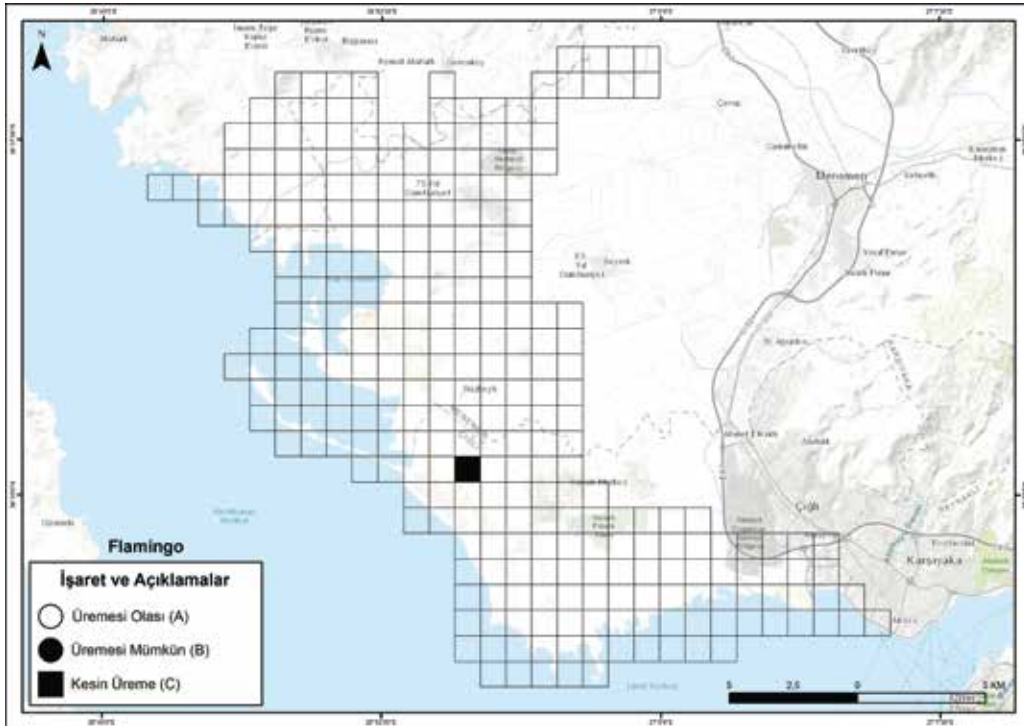
Göller, bataklıklar ve sazlıklarda bulunur. Sazlıklara yuva yapar. Atlas çalışmasında farklı günlerde delta sınırları içerisinde bulunan Sazlıgöl'de gözlenmiştir.

Leylek *Ciconia ciconia* / LC

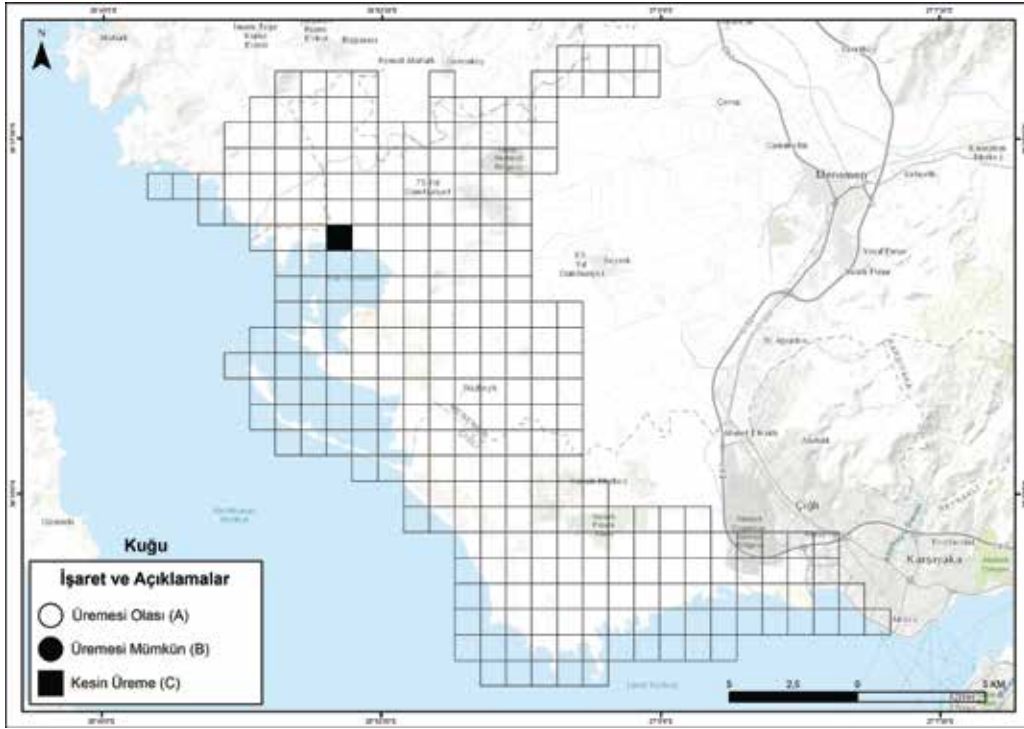
Yuvasını çoğunlukla çatılara, bacalara, elektrik direklerine ve hatta minare tepesine yapar. Deltada, köylerdeki elektrik direklerine yuvalanmaktadır.

Flamingo *Phoenicopterus roseus* / LC

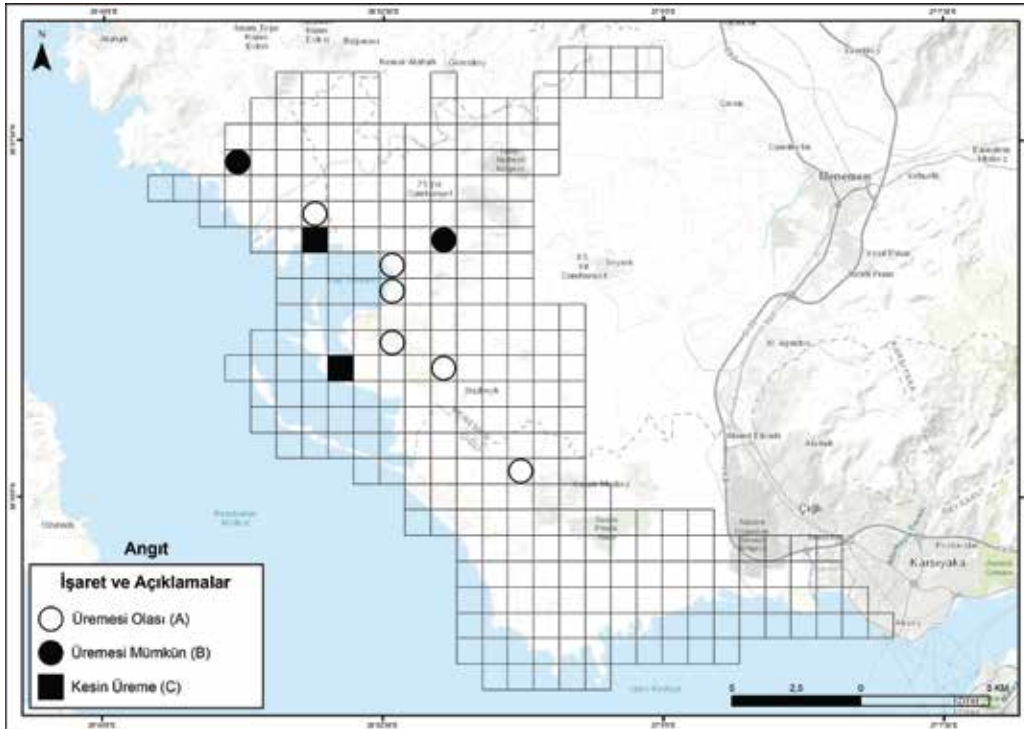
Tuzcul sığ sulak alanlarda beslenir ve ürer. Deltada tuz tavası içerisindeki bir adada koloni halinde yuva kurarlar. Yaklaşık 18.000-20.000 çift kuluçkaya yatar. Gediz Deltası flamingonun Türkiye'de ürettiği iki alandan birisidir.

Kuğu *Cygnus olor* / LC

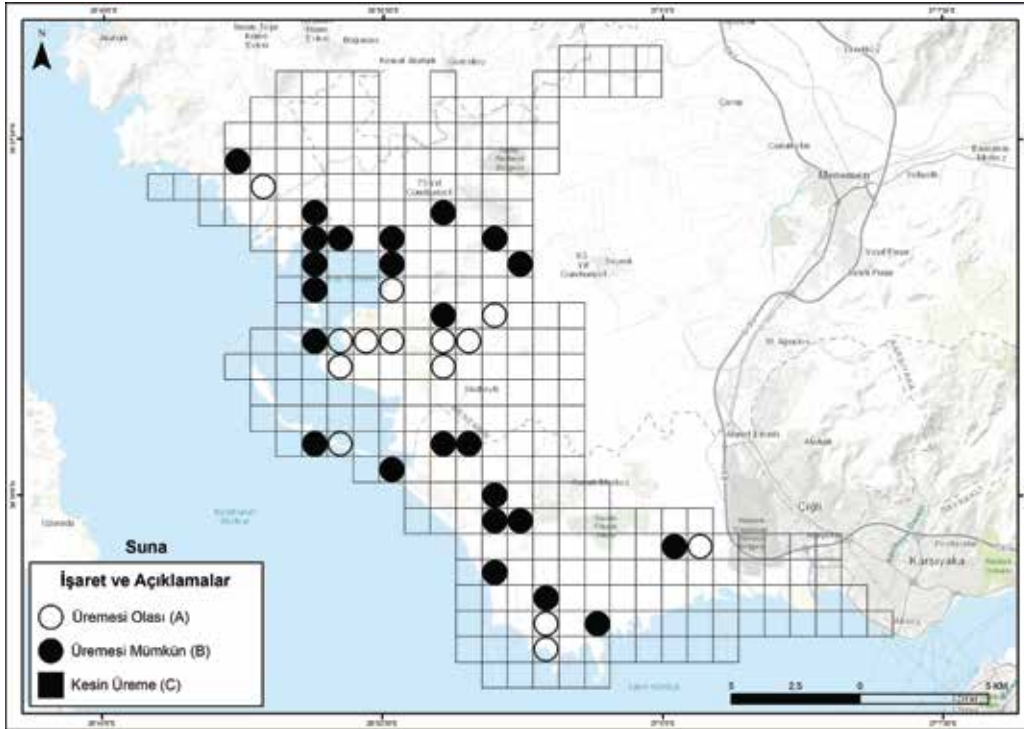
Durgun ve yavaş akan tatlı sular ve bataklıklarda tek başına ya da koloniler oluşturarak yuva yapar. Deltada sazlıklarda ilk defa iki çift üremiştir.

Angıt *Tadorna ferruginea* / LC

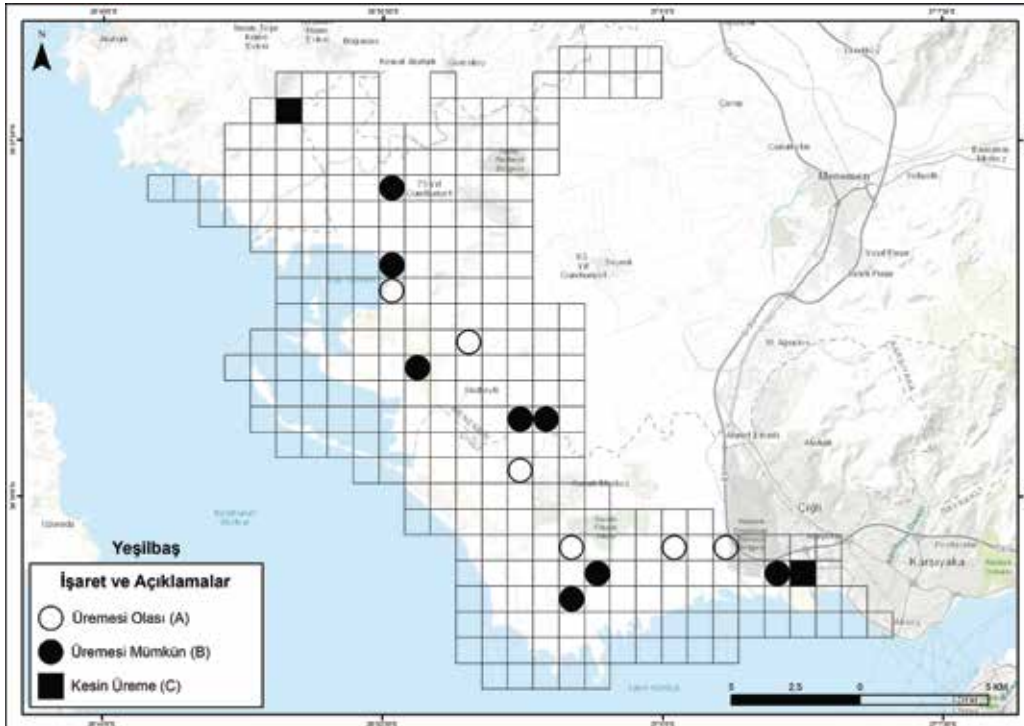
Genellikle küçük derelerin bulunduğu kayalık, çayırılık alanlarda yuva yapar. Sazlıklar bölgesinde yavrulu çiftler gözlenmiştir.

Suna *Tadorna tadorna* / LC

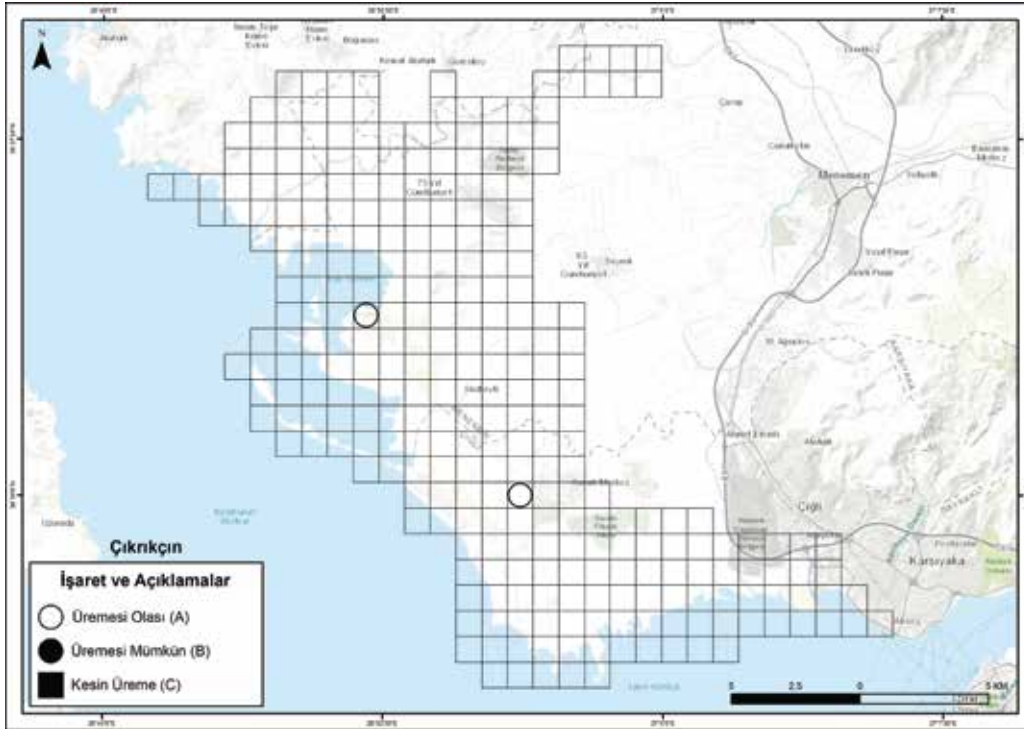
Genelde açık alanlardaki acı ve tuzlu sığ göller, çamur düzlükleri ve akarsularda bulunur. Yerdeki tünellere yuva yapar. Atlas çalışması döneminde kesin üreme bulgusuna rastlanmamasına rağmen, sonraki izleme çalışmalarında sazlıklarda yavrulu bir çift gözlenmiştir.

Yeşilbaş *Anas platyrhynchos* / LC

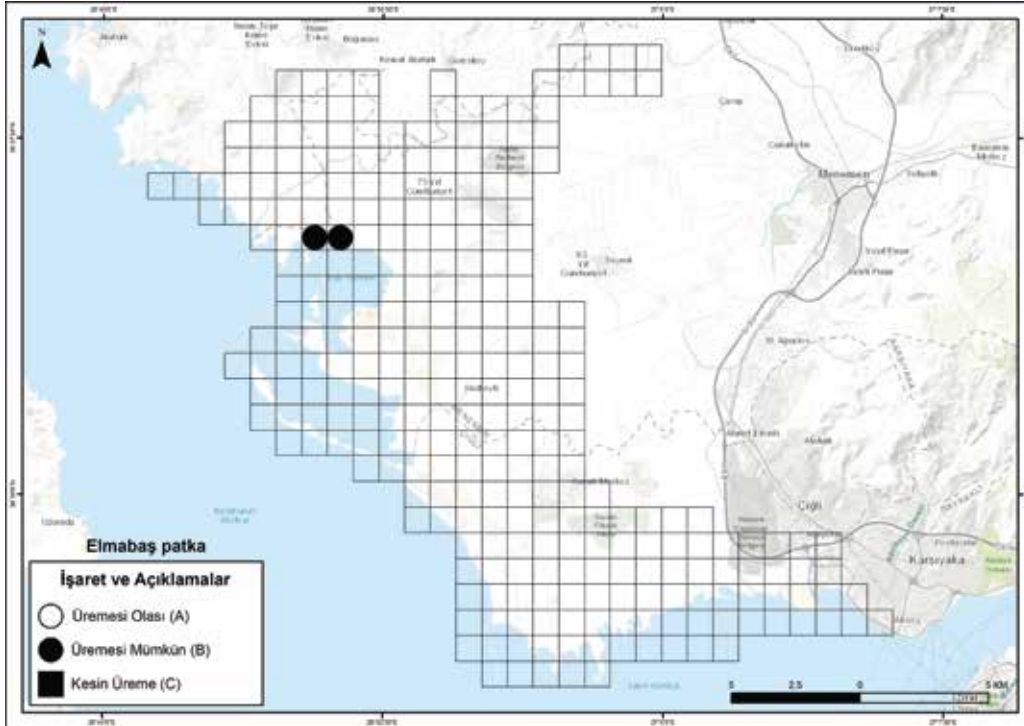
Durgun ya da yavaş akan tatlı ve acı sularda yaşar. Suyu yakın bitki örtüsü altına yuva yapar. Atlas çalışmasında 2 çift yavrulu dişiler gözlenmiştir.

Çıkrıkçın *Spatula querquedula* / LC

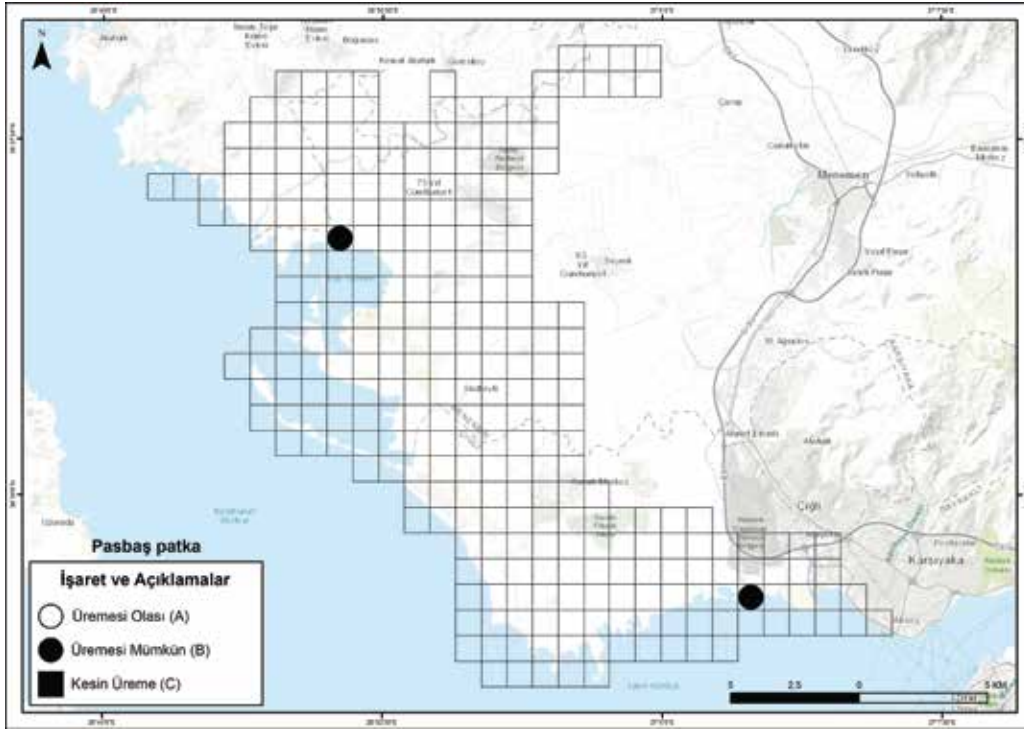
Kamış ve saz gibi yoğun su bitkisinin olduğu bölgelere yuva yapar. Deltada özellikle göç döneminde yoğun gözlenir.

Elmabaş patka *Aythya ferina* / VU

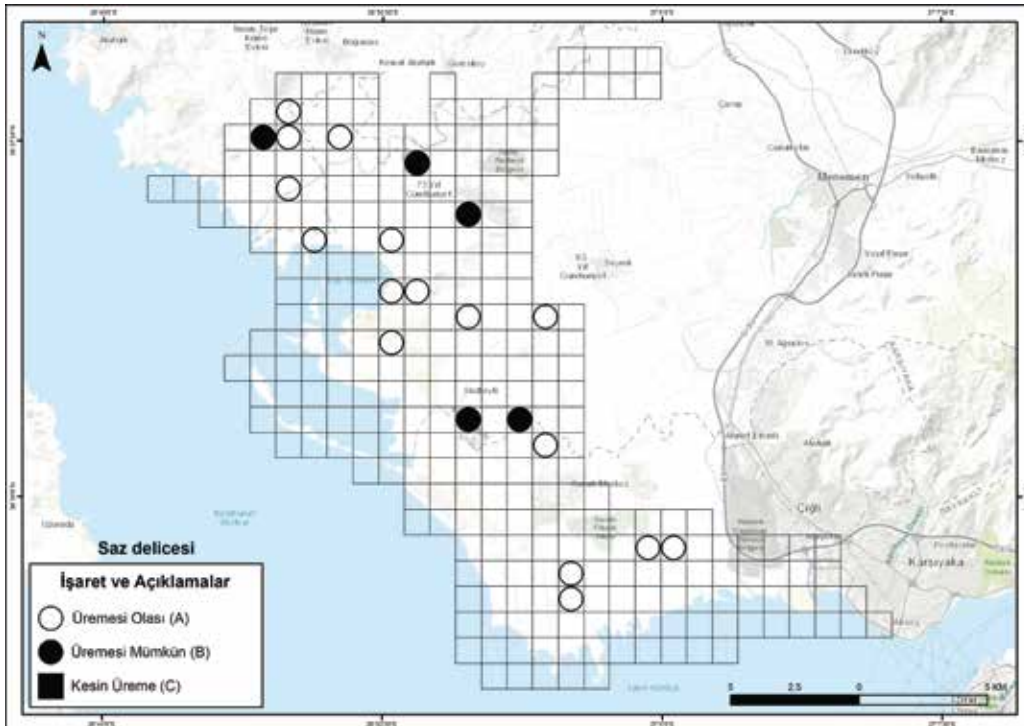
Yuvasını su bitkileri üzerine ya da bitki örtüsü altına yapar. Atlas çalışması boyunca sazlıklar bölgesinde çiftler halinde görülmüşlerdir.

Pasbaş patka *Aythya nyroca* / NT

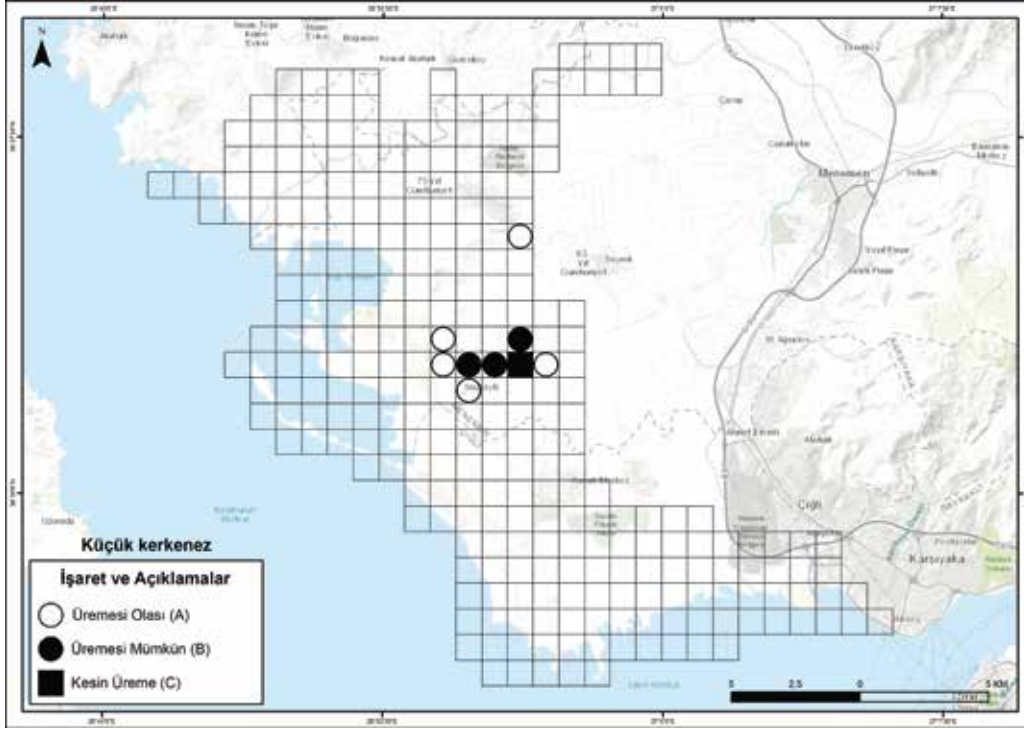
Kıyısı sazlık gibi yoğun bitki örtüsüyle çevrili sığ sular ve bataklıklarda yuva yapar. Atlas çalışmasında çoğunlukla sazlıklar bölgesinde çiftler halinde görülmüşlerdir.

Saz delicesi *Circus æruginosus* / LC

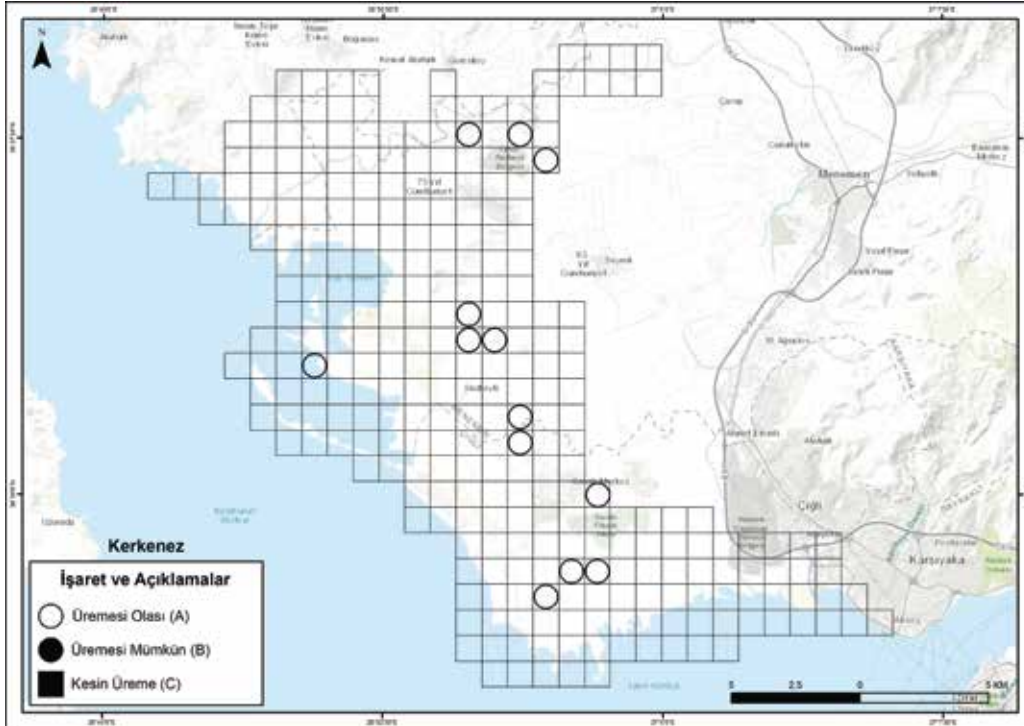
Tatlı veya acı sularda, genellikle ovalarda yaşamaktadır. Yuvalarını yoğun bataklık bitki örtüsüne sahip alanlarda yapmaktadır.

Küçük kerkenez *Falco naumanni* / LC

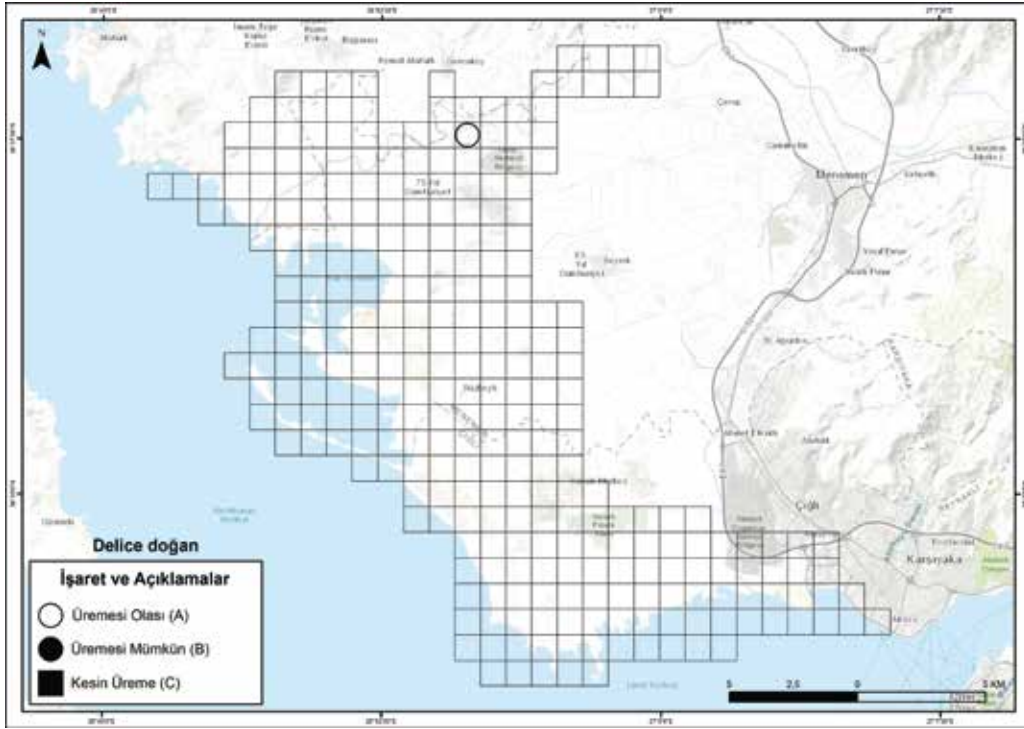
Bozkırlar, yarılar, binalar, harabeler ve tarım alanlarında yaşar. Deltada Tuzçullu ve Süzbeyli köylerinde eski yapılar ve çatı aralarında koloni halinde üremektedirler. Ayrıca daha önce İBB tarafından konulan Tuzçullu köyündeki bir kutu yuvada üreyen bir çift küçük kerkenez tespit edilmiştir.

Kerkenez *Falco tinnunculus* / LC

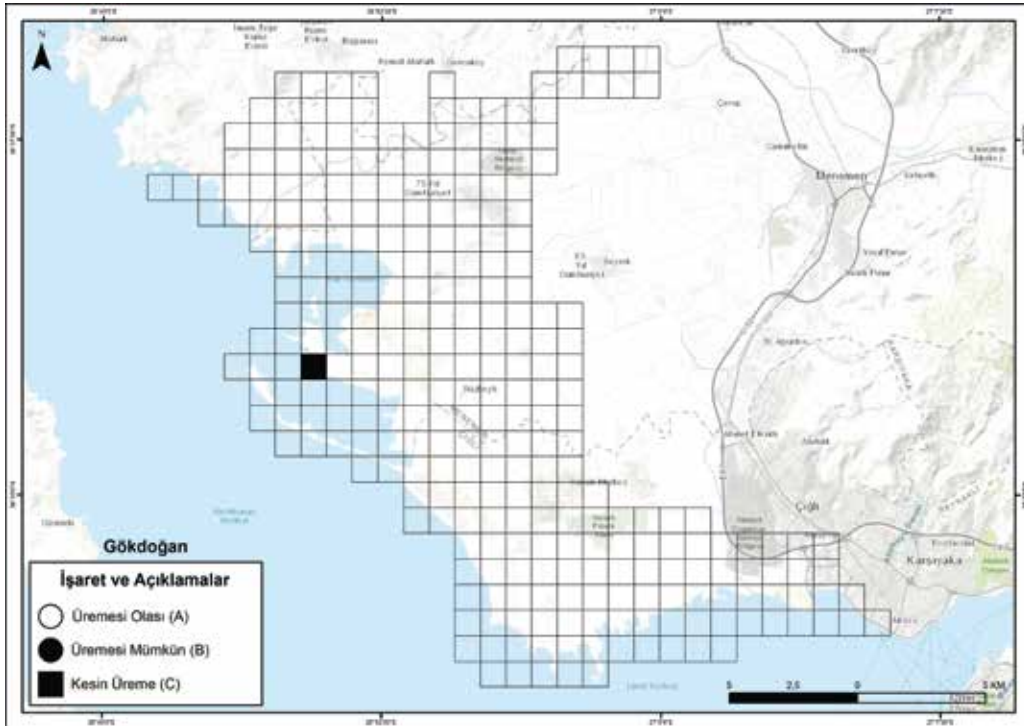
Açık alanlar, bozkırlar, tarım alanları, yerleşim yerleri ile dağlık ve kayalık bölgelerde yaşar. Kerkenezler kendileri yuva yapmazlar, genellikle kaya oyuklarına, kulelerin, taş köprülerin boşluklarına, ağaç kovuklarına veya yüksek ağaçların üzerinde terk edilmiş olarak buldukları büyük kuşların örneğin karga yuvalarına yumurtalarını bırakırlar.

Delice doğan *Falco subbuteo* / LC

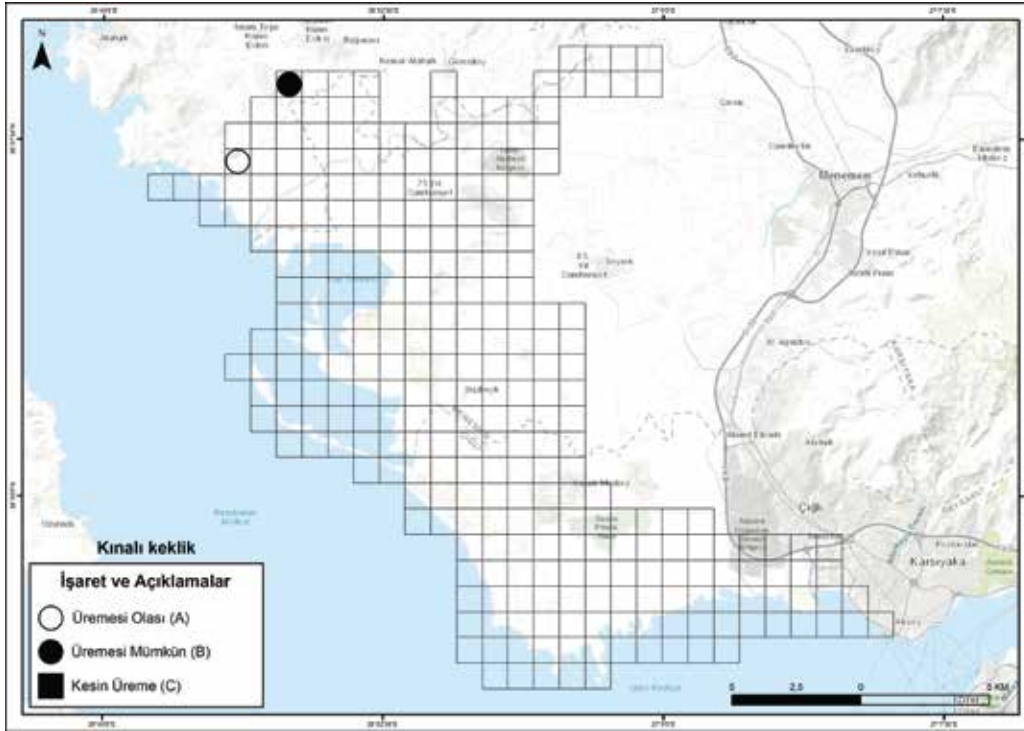
Ağaçlı açık alanlar, korular, park ve bahçelerdeki yüksek ağaçlar ile kıyılar ve adalarda ürer.

Gök doğan *Falco peregrinus* / LC

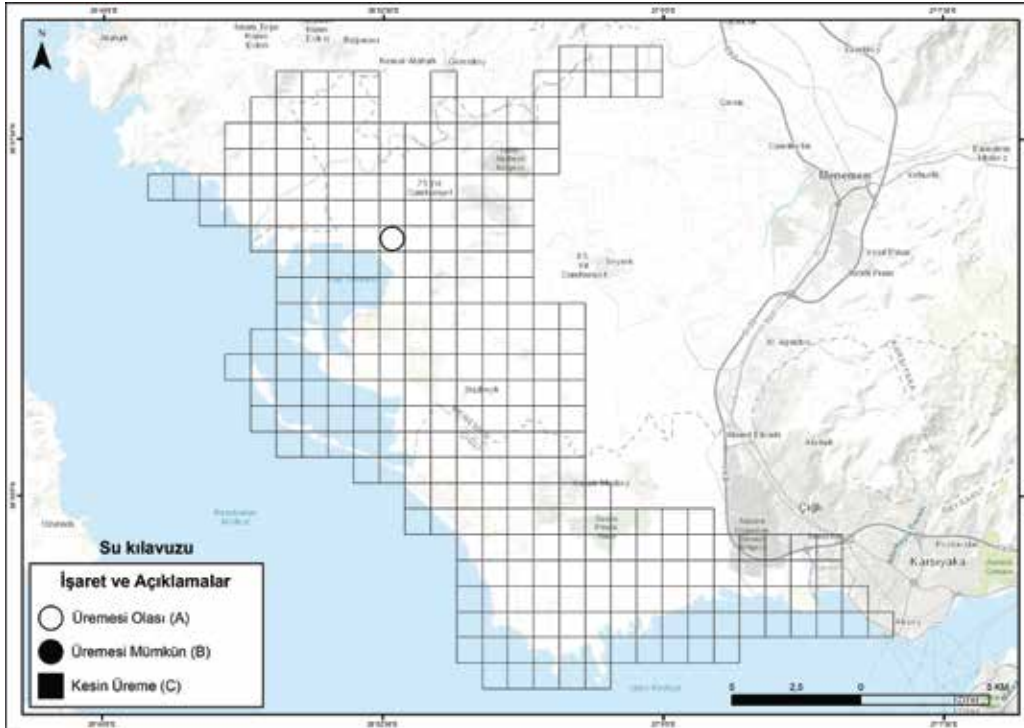
Yuvasını çoğunlukla kayalıklara, bazen de ağaçlara kurar. Deltada, Lodos Tepe'nin kayalıklarında bir çift üremiştir. Yapılan gözlemlerde 2 yavrunun büyütülüp uçurulduğu tespit edilmiştir.

Kıvalı keklik *Alectoris chukar* / LCC

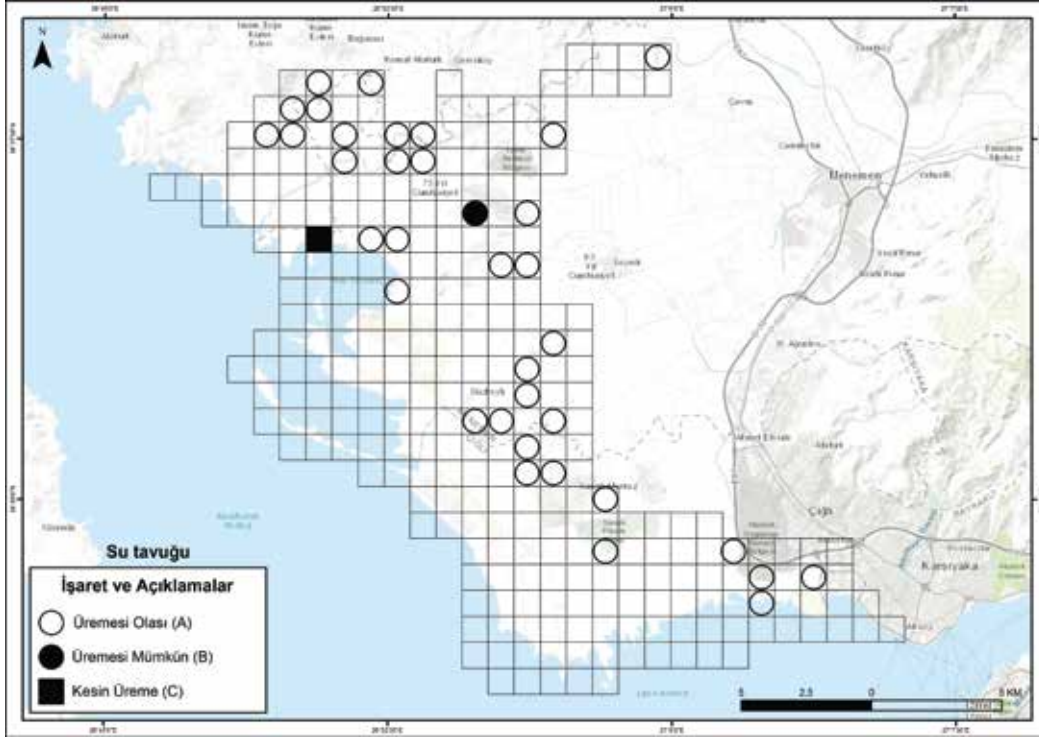
Fazla yağış almayan taşlık, kayalık, çalılık ve otlı yamaçlarda çift ya da sürüler halinde bulunur. Dişi kaya diplerine, çalılar arasına, otlar ve tüyler yardımıyla basit bir yuva kurar.

Su kılavuzu *Rallus aquaticus* / LC

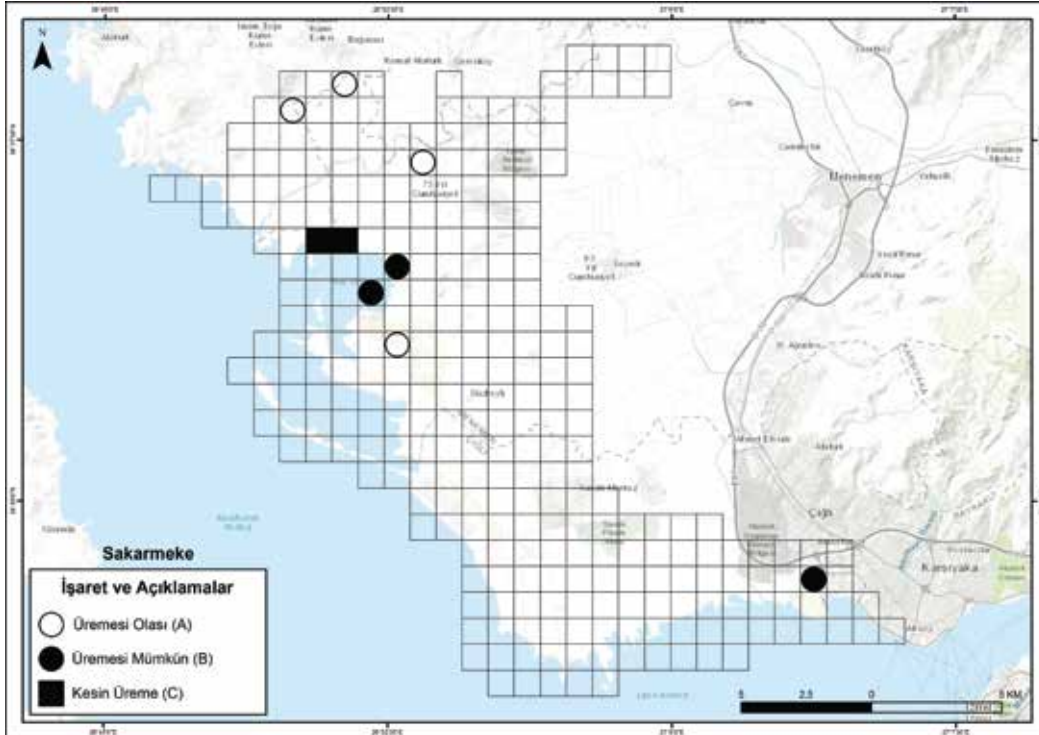
Siğ sularındaki sazlıklar ve su kenarındaki yoğun çalılıklarda yaşar. Yuvasını sazlıkların içine ya da yakınına yapar.

Su tavuğu *Gallinula chloropus* / LC

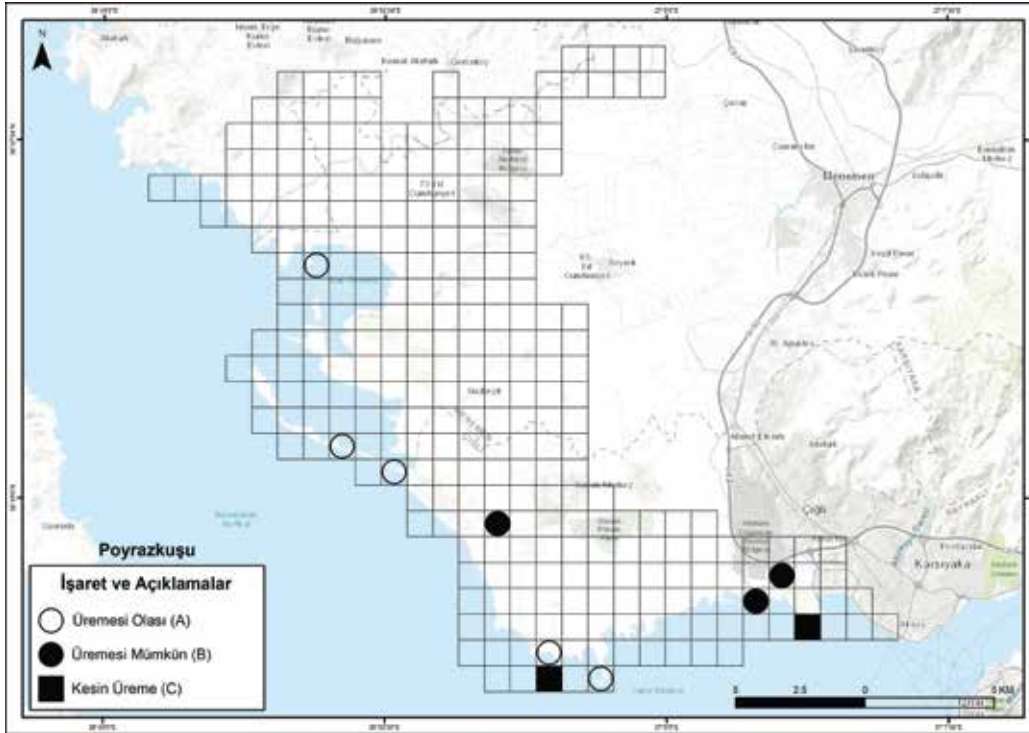
Kıyısında sık bitki örtüsü bulunan, neredeyse tüm tatlı su alanlarında görülebilir. Yuva kolayca tırmanılabilir sazlık bir yerde, ya da su yüzeyinde bir yaprak ve kamış yığını şeklinde olabilir.

Sakarmeke *Fulica atra* / LC

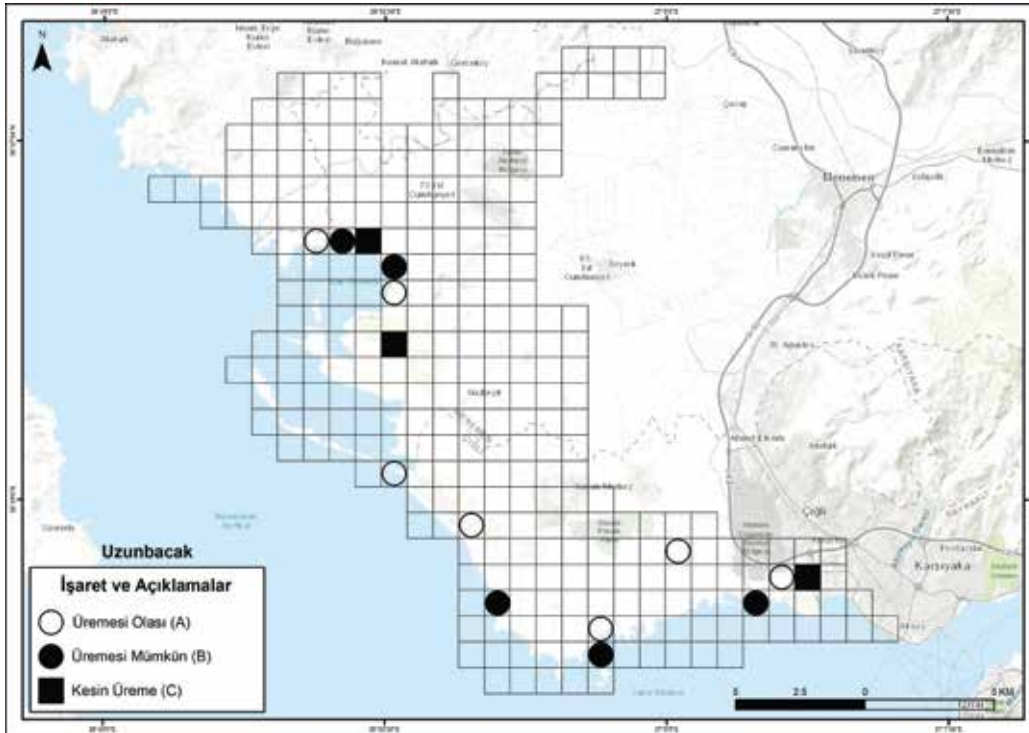
Çoğunlukla geniş açık sular ve su bitkilerince zengin her türden sulak alanda bulunur. Yuvasını saz ve kamışlarla su üzerinde veya bataklıklarda yapar. Yüzen yuvalar bitki saplarıyla yuvanın çevresindeki sazlara bağlanır.

Poyrazkuşu *Hæmatopus ostralegus* / NT

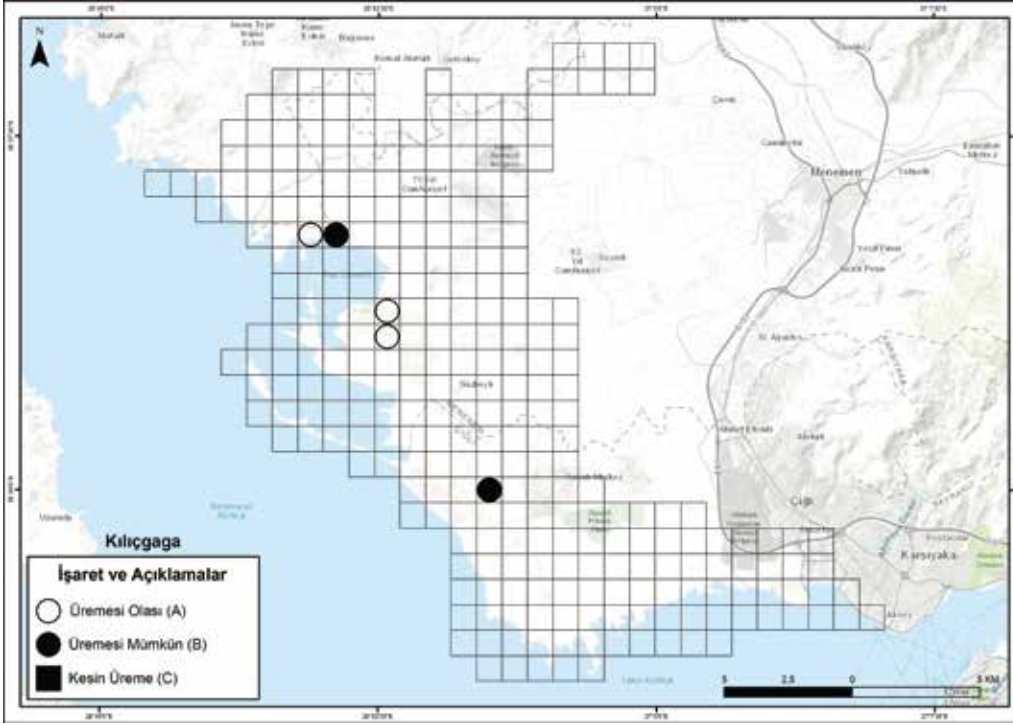
Deniz kenarlarında, kumullarda, deltalar ve lagünlerde görülmekle birlikte iç kesimlerdeki göller ve diğer sulak alanlarda da görülebilir. Zeminde sığ yuvalar yaparlar. Atlas çalışmasında deniz kabuklu sahillerde yuvası gözlenmiştir.

Uzunbacak *Hiamntopus himantopus* / LC

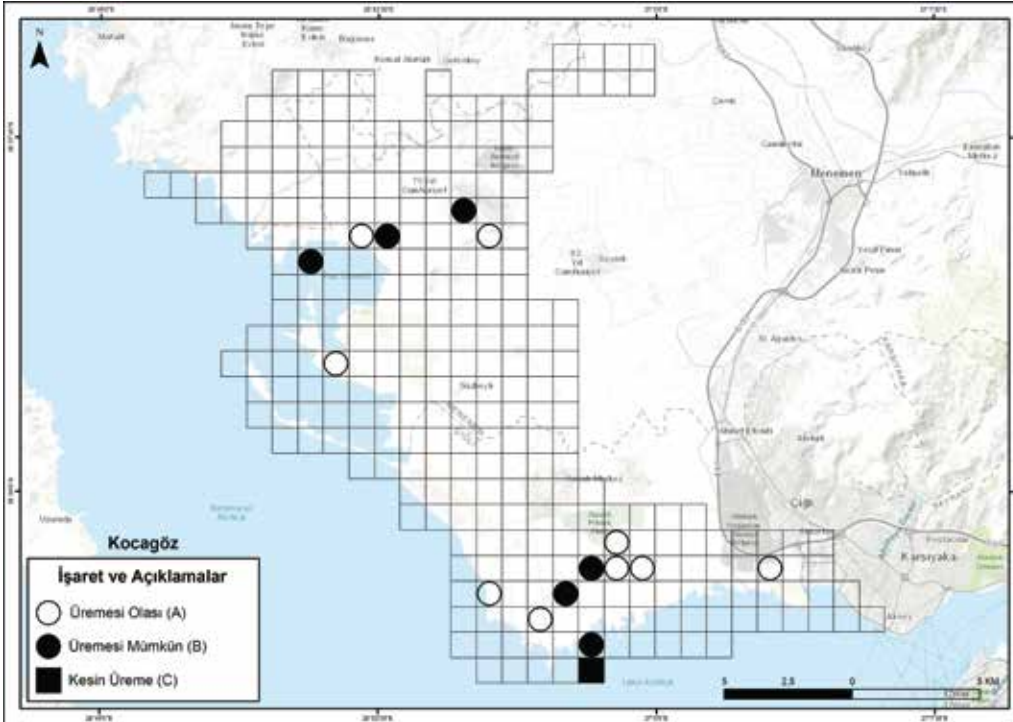
Sığ tatlı ve acı sularda yaşar. Bataklıklar, göller, nehir kenarları ve taşkın alanlarında genelde mil, kum ya da çamurdan küçük adacıklar içeren yerlerde ürer. Atlas çalışmasında sığ sulardaki adacıklarda ve su kenarı yumuşak bitki toplulukları üzerinde kuluçkaya yattığı gözlenmiştir.

Kılıçgaga *Recurvirostra avosetta* / LC

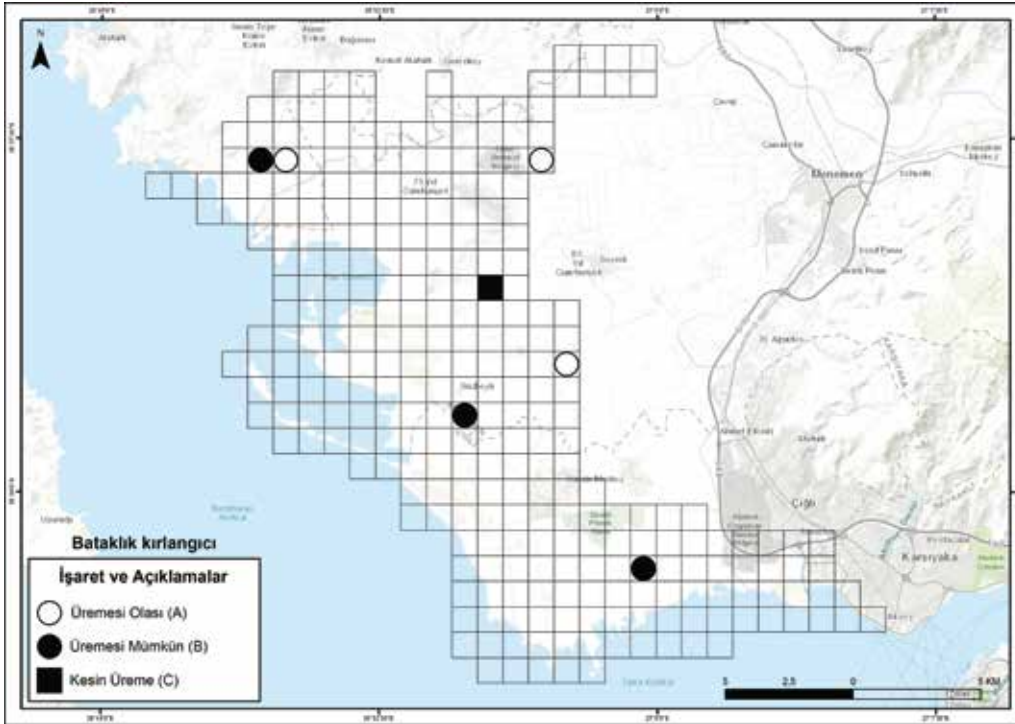
Siğ tuzlu ve acı su göller, kıyusal deltalar, tuzlalar ve lagünlerde görülür. Yuvasını adacıklar, bitki örtüsü üzerine veya çamur düzlüklerine kurar.

Kocagöz *Burhinus oedicnemus* / LC

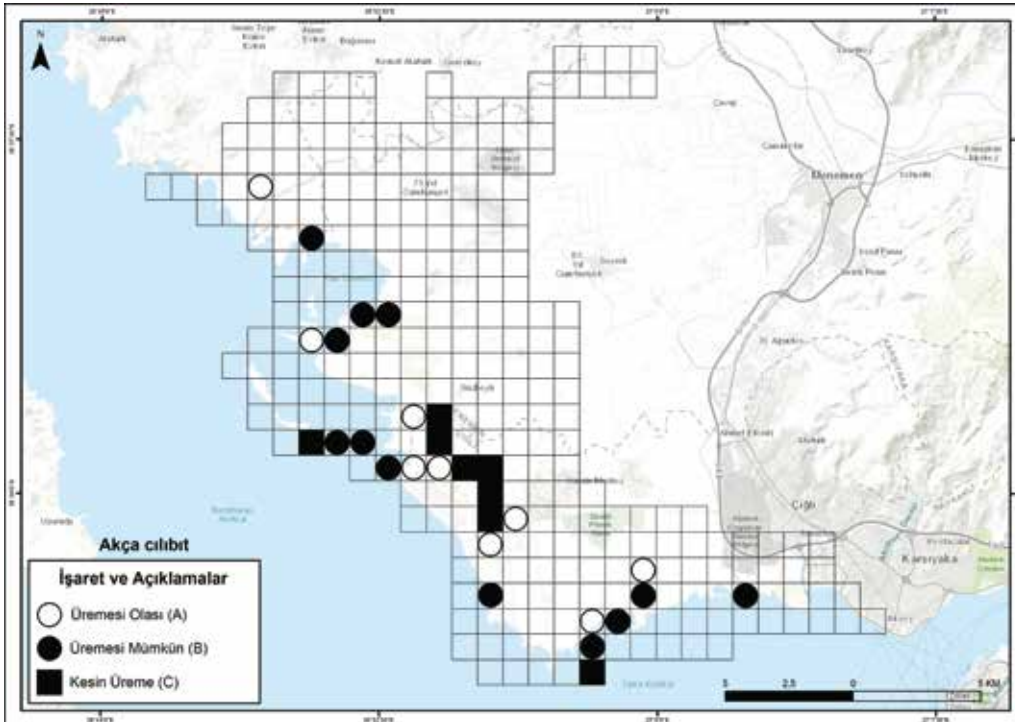
Kurak ve genellikle taşlık açık arazi, tarlalar, kumullar, bozkır ve yarı çöllerde yaşar. Yuvasını toprak üzerine kurar. Güney gediz degaj bölgesinde bir yuvası kaydedilmiştir.

Bataklık kırlangıcı *Glareola pratincola* / LC

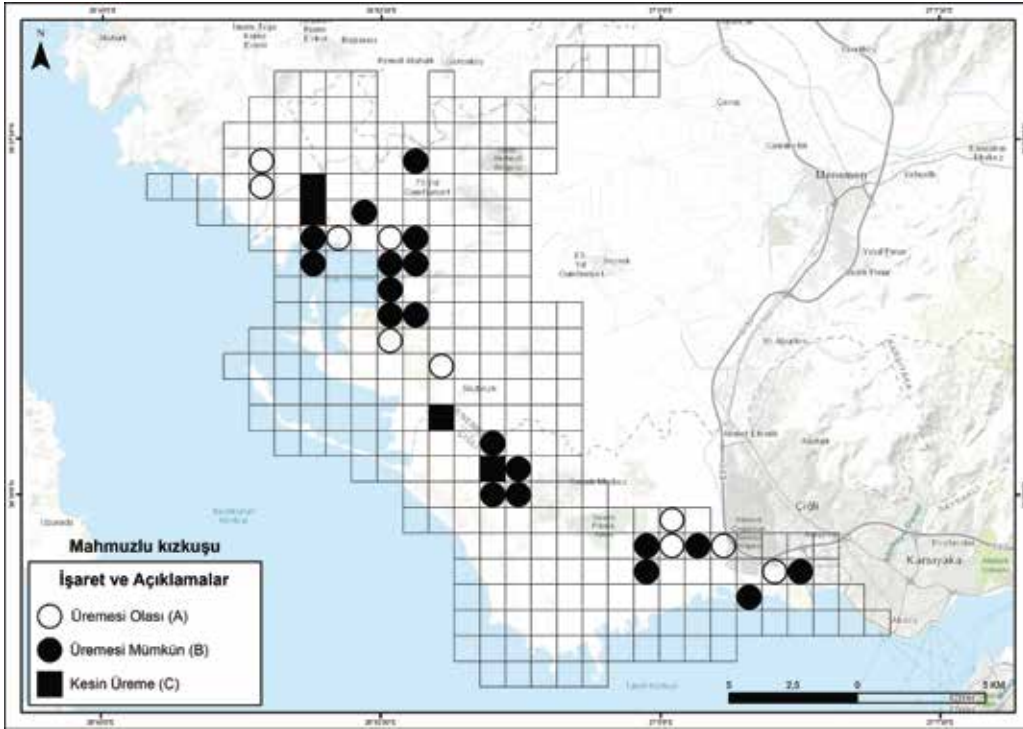
Suya yakın çamurlu, kısa ve dağınık otların bulunduğu bozkırlarda, açık alanlarda, bataklıklarda yaşar. Atlas çalışmasında özellikle pamuk tarlalarında yuvalanma girişimi gözlenmiştir.

Akça cılıbt *Charadrius alexandrinus* / LC

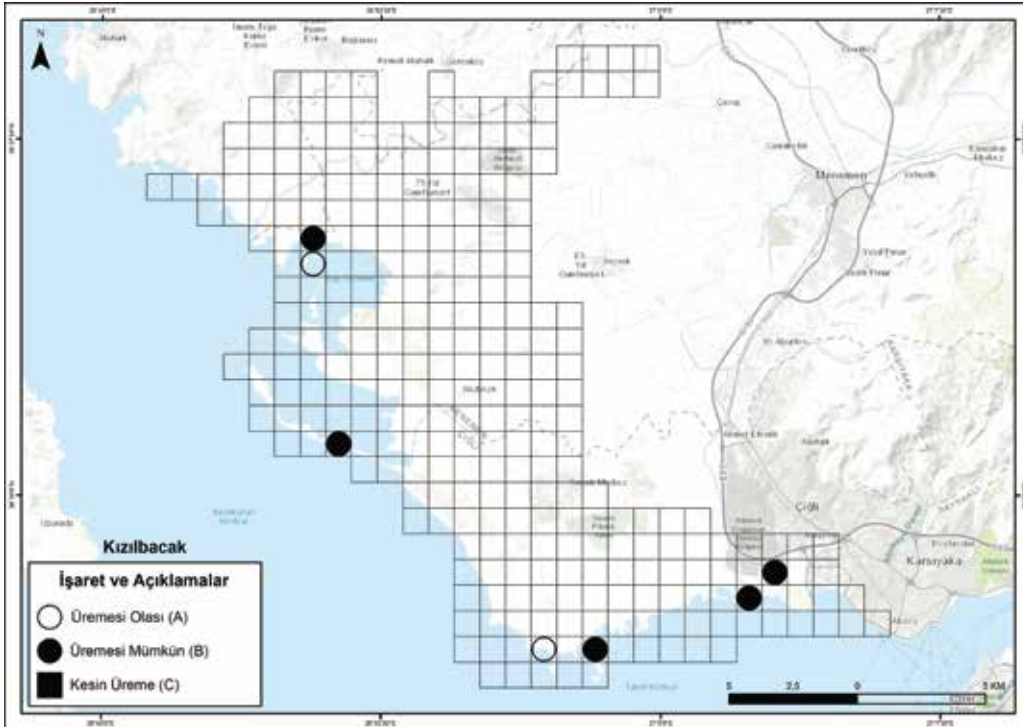
Kumlu ve çakıllı plajlar, çamur düzlükleri ve tuzlu dalyanlarda bulunur. Yuvasını yere yapar. Tehlike anında sık sık yaralı kuş taklidi yapar.

Mahmuzlu kızkuşu *Vanellus spinosus* / LC

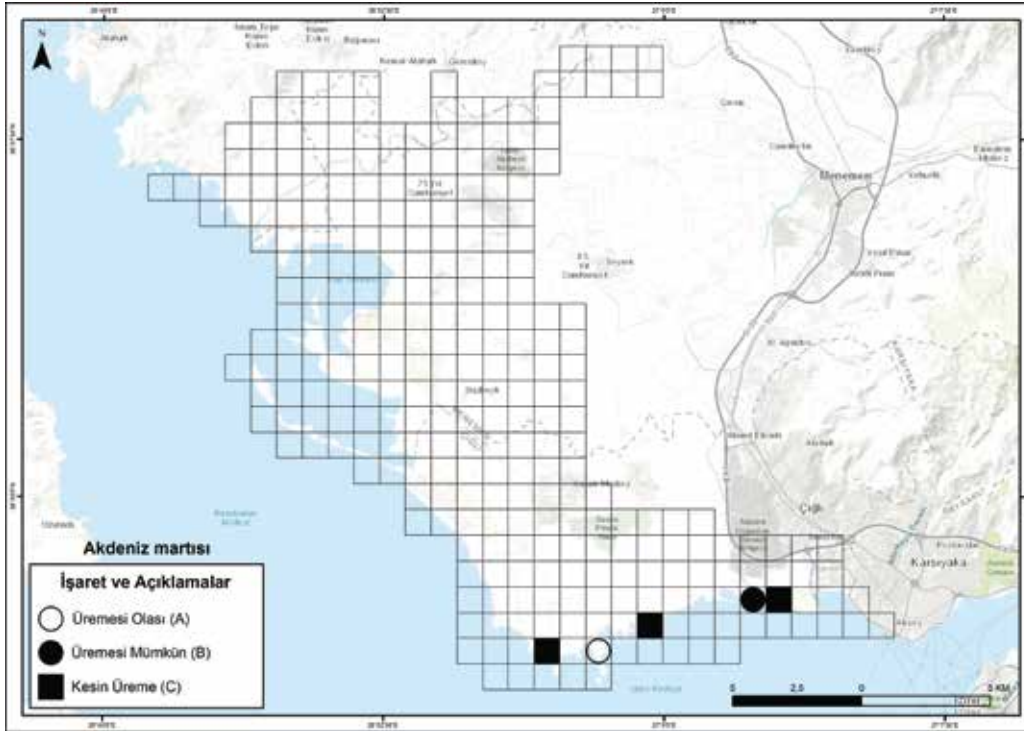
Genellikle suya yakın açık ya da seyrek bitkili alanlarda bulunur. Yuvasını yere yapar. Yuvalarına yaklaştığında yerde ya da uçarak gür bir şekilde öter.

Kızılback *Tringa totanus* / LC

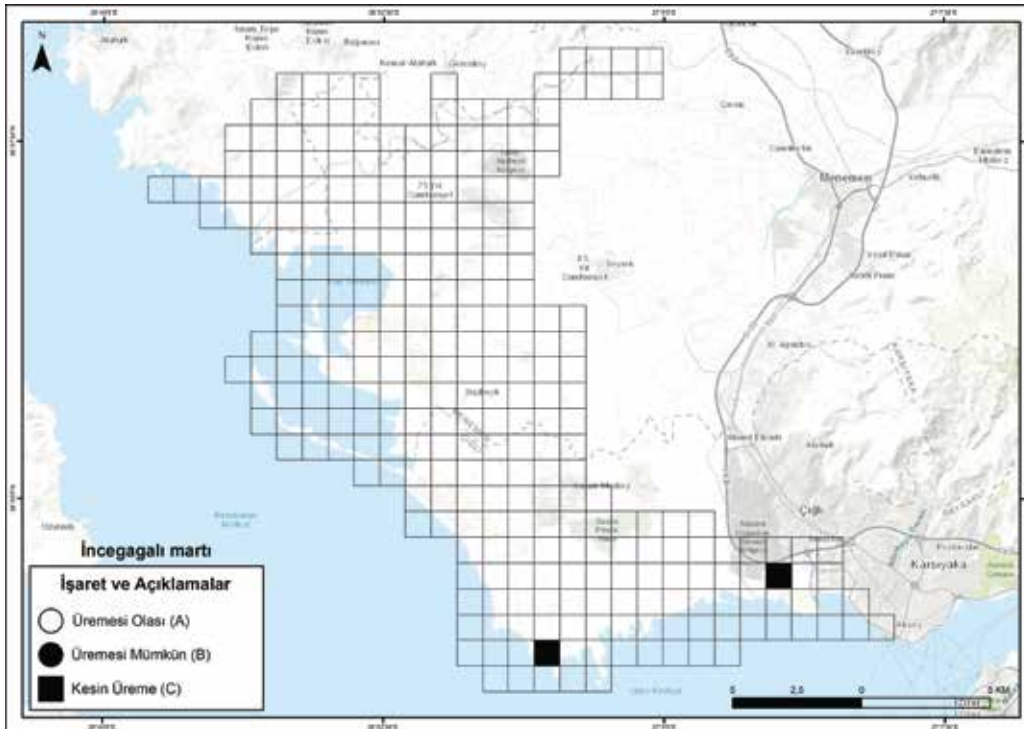
İç bölgelerdeki bataklıklar, ıslak çayırlar ve meralarda ürer. Atlas çalışmasında deltanın kıyı kordonunda deniz börülceleri arasında ürettiği gözlenmiştir.

Akdeniz martısı *Larus melanocephalus* / LC

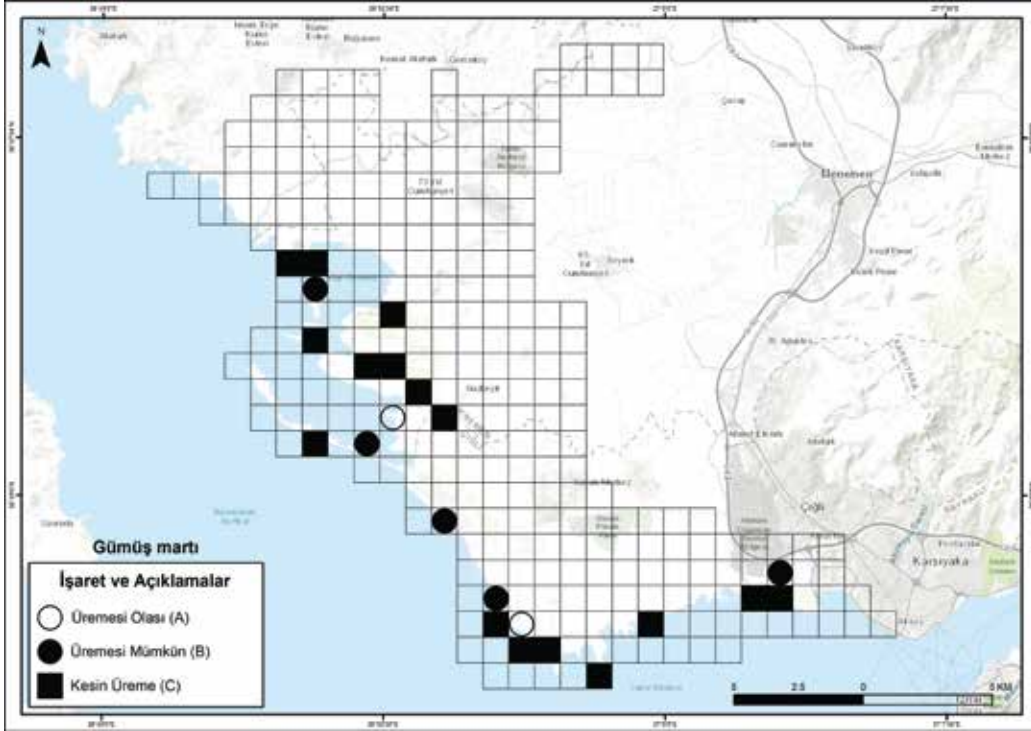
Deniz kıyısı, iç sular ve adalarda bulunur. Yuvasını su kenarında seyrek bitki örtüsü bulunan yerlere, çalılıklara ve sazlıklara yapar. Koloni halinde ürer.

İnceagalı martı *Larus genei* / LC

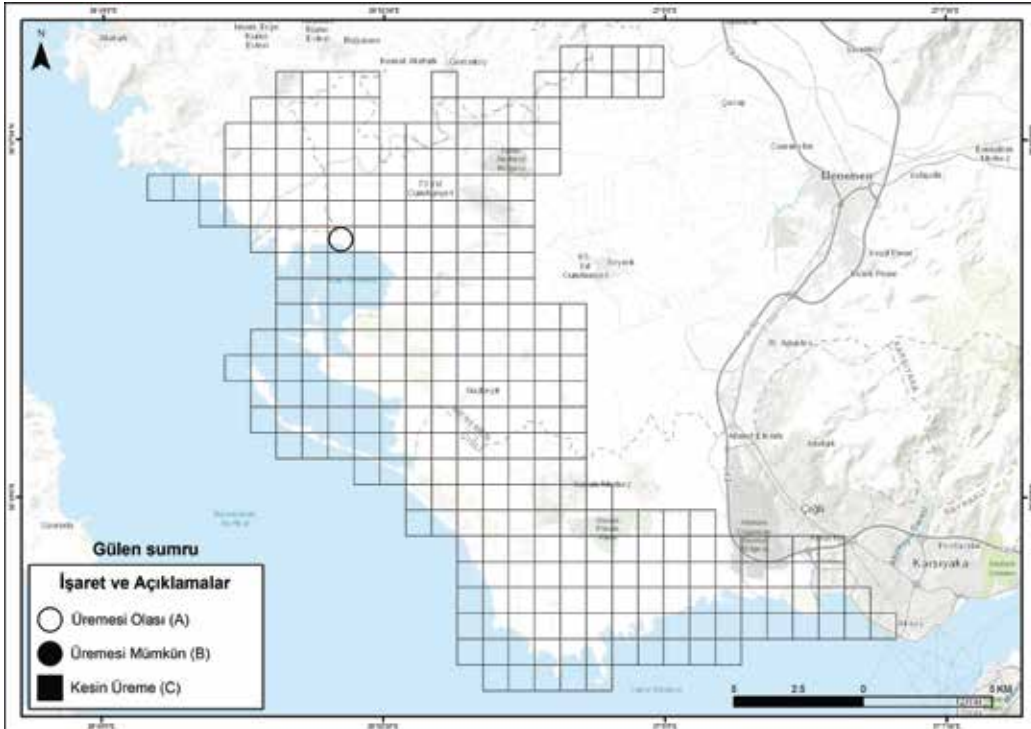
Lagünlerde ve deniz kenarlarında bulunur. Koloni halinde ürerler. Göllerde, deniz börölçesi gibi habitatın bulunduğu adacıklar ve kıyılarda ürer.

Gümüş martı *Larus michahellis* / LC

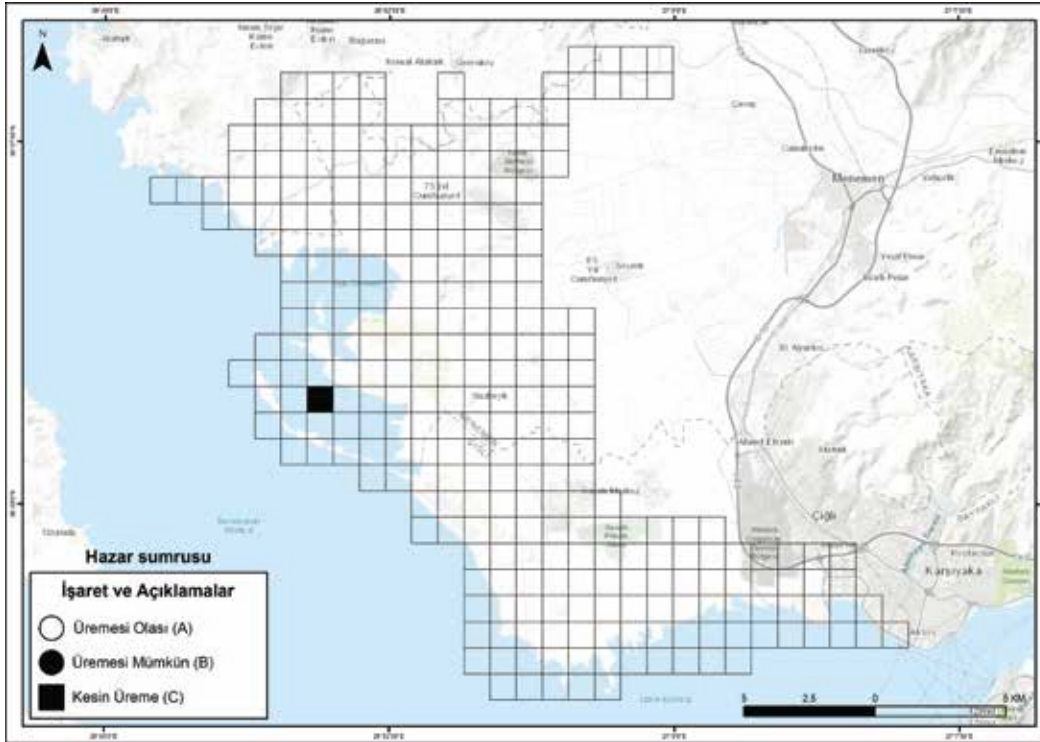
Sazlıklarla, meralarla, nehirlerle ve otlu veya çalılık nehir adalarıyla çevrili göllerin yakınında yuva yapmaktadır. Ayrıca kıyı kayalıklarında ve kumsallarda koloniler oluşturmaktadır. Gediz Deltası'nda bulunan yapay üreme platformlarında da üremektedir.

Gülen sumru *Gelochelidon nilotica* / LC

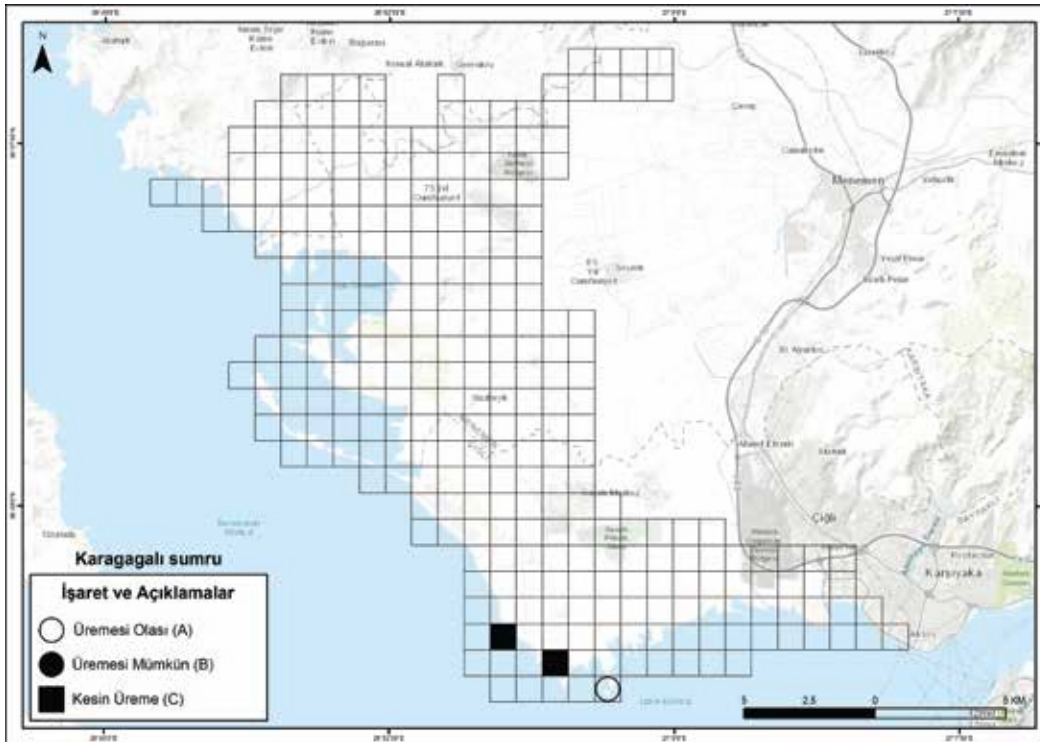
Kumsallara, çamurlu ya da kuru düzlüklere ve yüzen bitki örtüsü üzerine yuva kurarlar. Atlas çalışmasından sonra deltada erişkinlerle birlikte genç bireyler gözlenmiştir.

Hazar sumrusu *Hydroprogne caspia* / LC

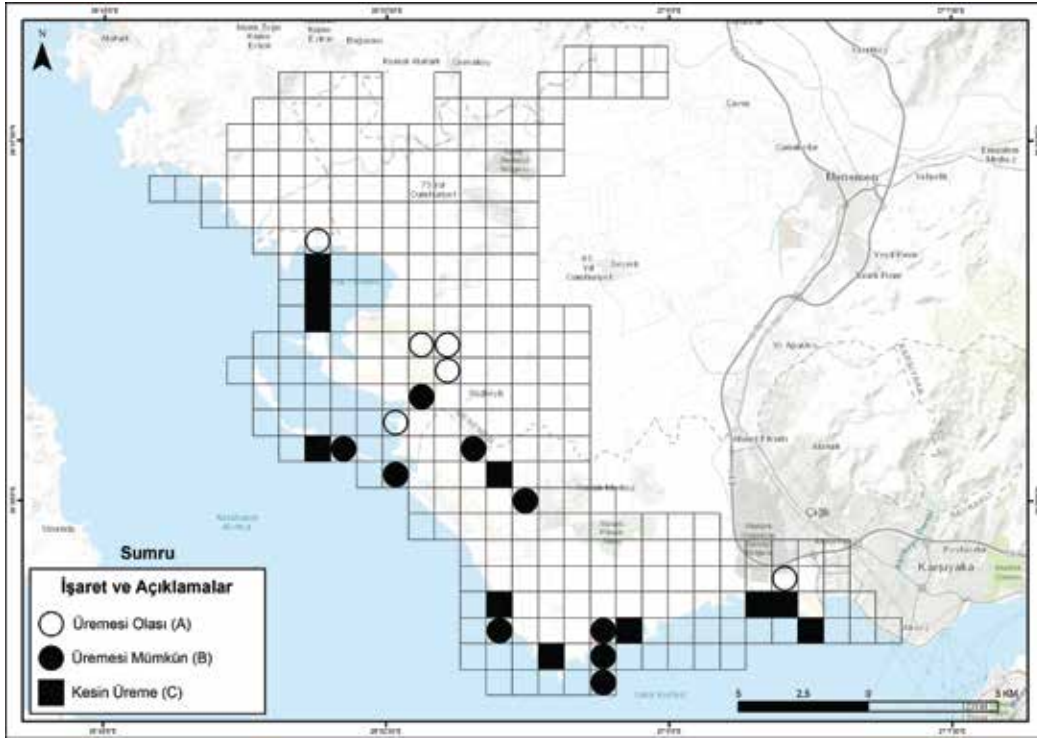
Deniz veya tatlı su alanlarında, sahile yakın adalarda, göl veya nehirlerdeki kum adacıklarında ürer. Deltada, Homa Dalyanı içerisinde bulunan bir adada 60-80 çift kuluçkaya yatmaktadır.

Karagagalı sumru *Thalasseus sandvicensis* / LC

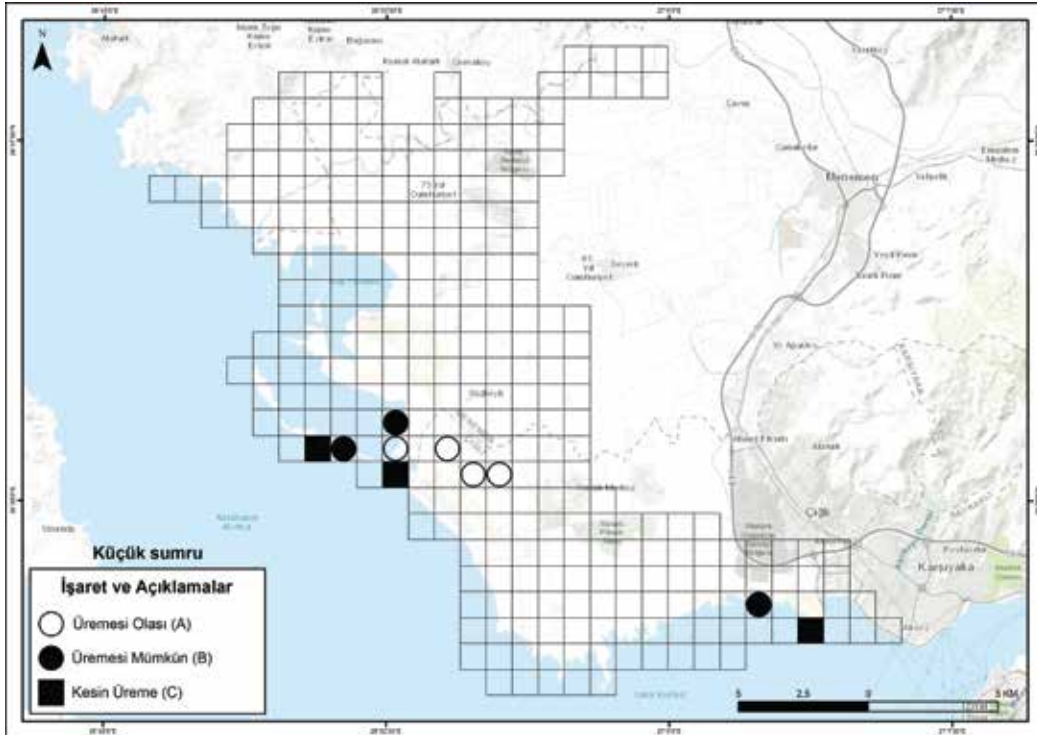
Deniz kıyısında yaşar. Kalabalık koloni halinde ada ve adacıklara yuva yapar. Karagagalı sumrunun Türkiye'deki ilk üreme kolonisi Gediz Deltası'nda gözlemlenmiştir.

Sumru *Sterna hirundo* / LC

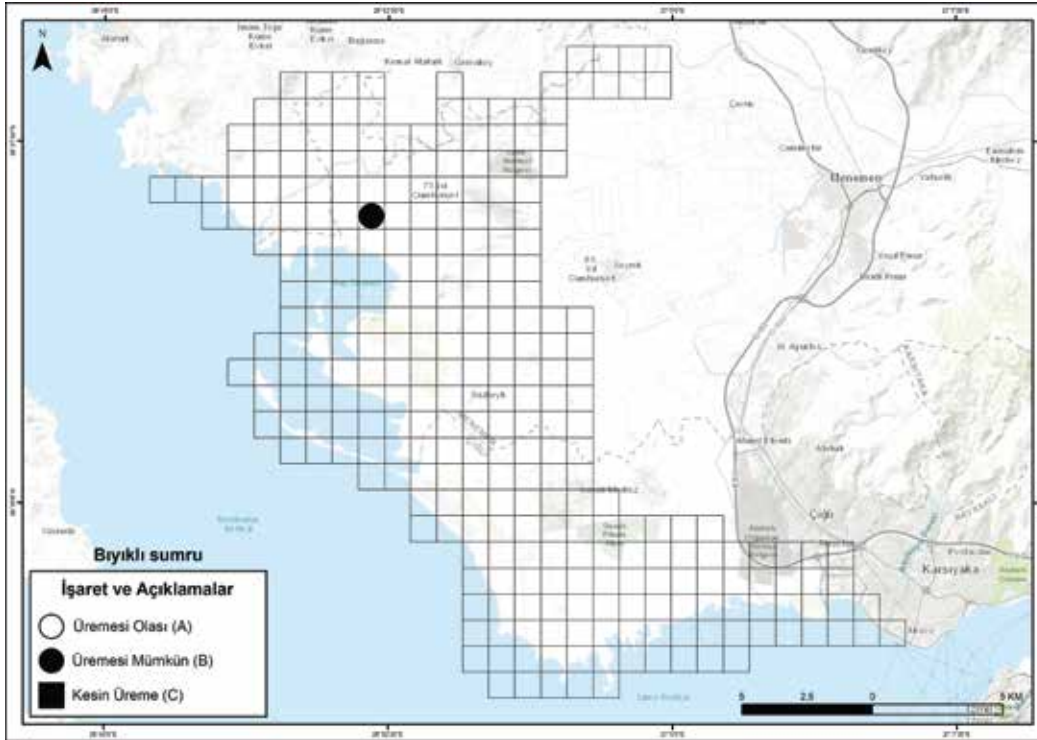
Deniz kıyısı, göller ve akarsuların kenarına veya ufak adalara koloniler halinde yuva yapar. Deltada bulunan yapay üreme platformlarına da yuva yapmaktadır. Gediz Deltası, sumrunun Akdeniz ölçeğinde üçüncü büyük üreme alanıdır.

Küçük sumru *Sternula albifrons* / LC

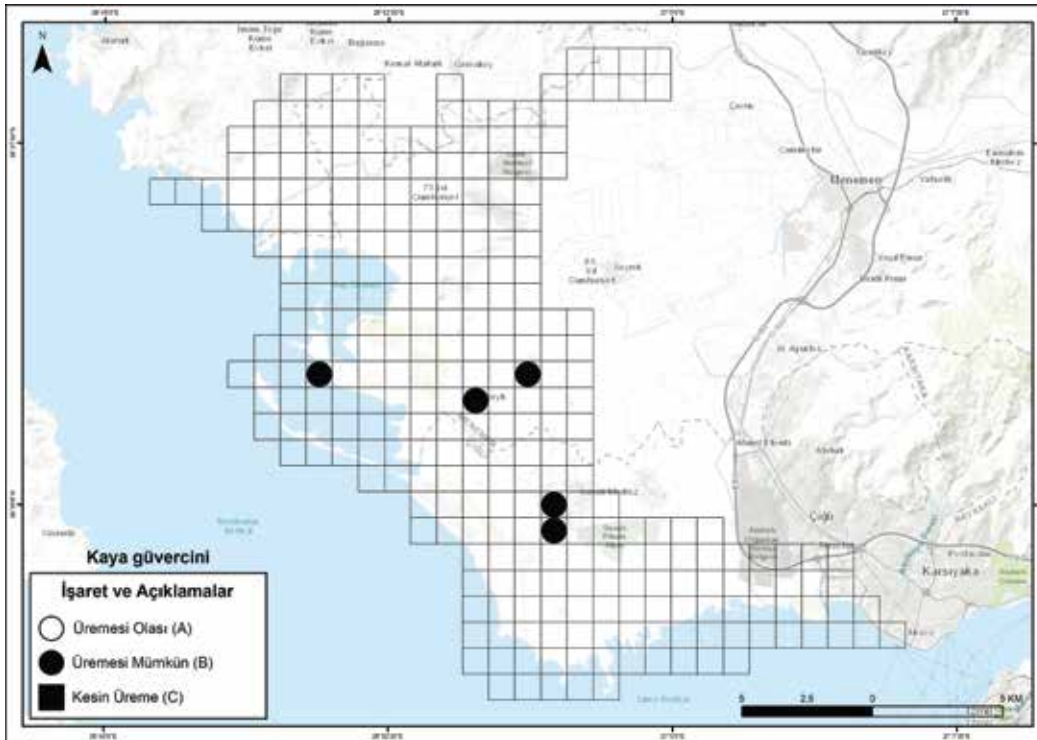
Kumlu veya çakıllı sığ kıyılarda ya da kısa otların bulunduğu adalarda ürer. Geçmiş yıllarda deltada bulunan yapay üreme platformlarına da yuva yapmıştır.

Bıyıklı sumru *Chlidonias hybrida* / LC

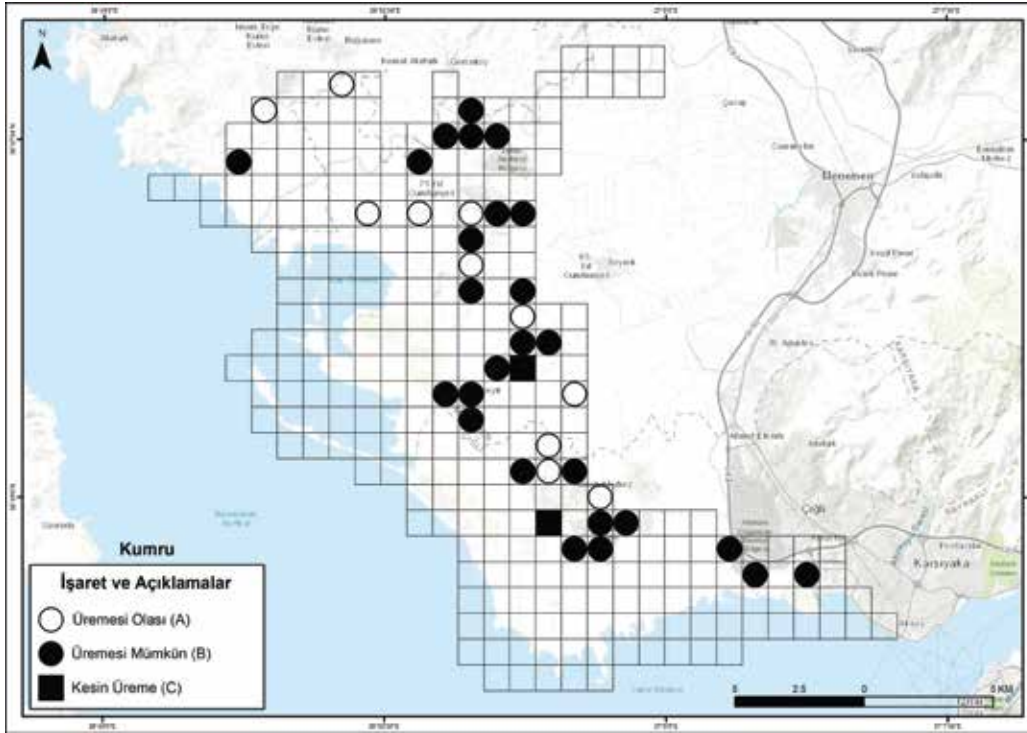
Göller, dalyanlar ve bataklıklarda bulunur. Nilüfer gibi su üzerinde yüzen bitkiler üzerine yuva yapar.

Kaya güvercini *Columba livia* / LC

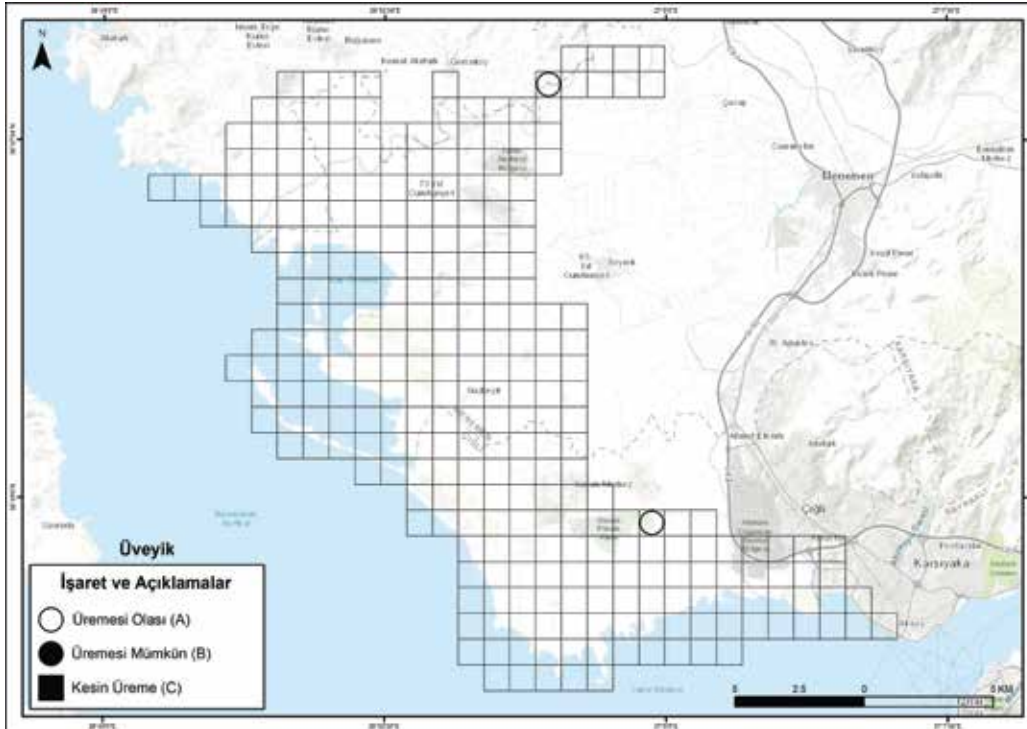
Kaya kovuklarına ve mağaralara yuva yapar.

Kumru *Streptopelia decaocto* / LC

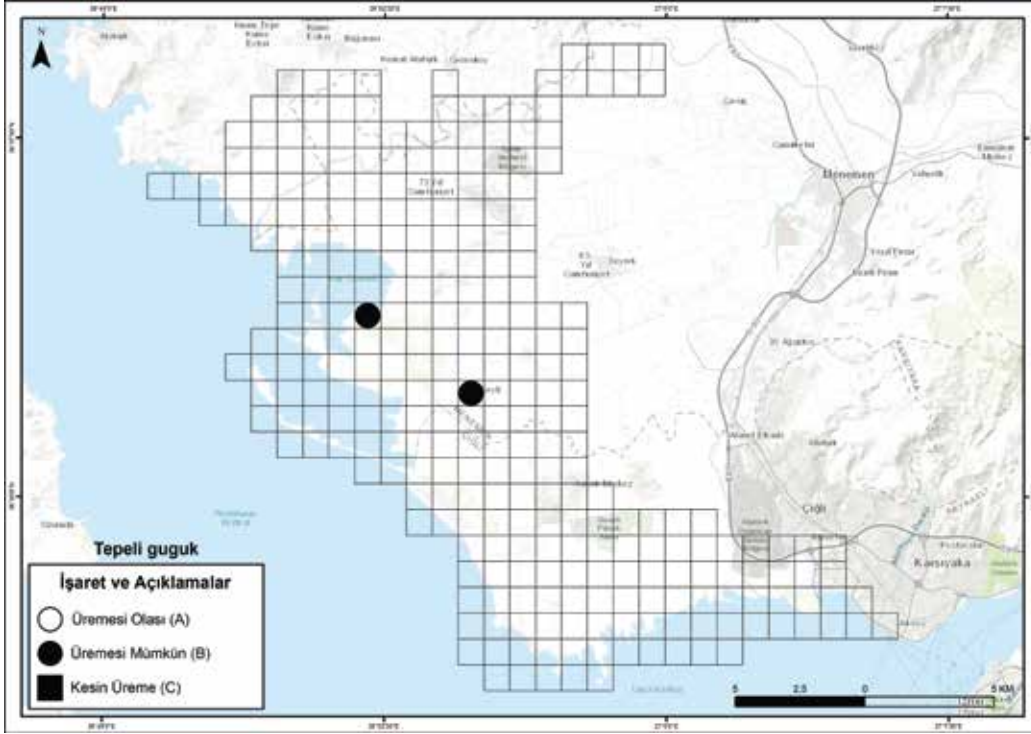
Esasen bozkır kuşudur. Şehirler, ağaçlıklar ve yuvalanmaya uygun çalılıklarda yaşar.

Üveyik *Streptopelia turtur* / VU

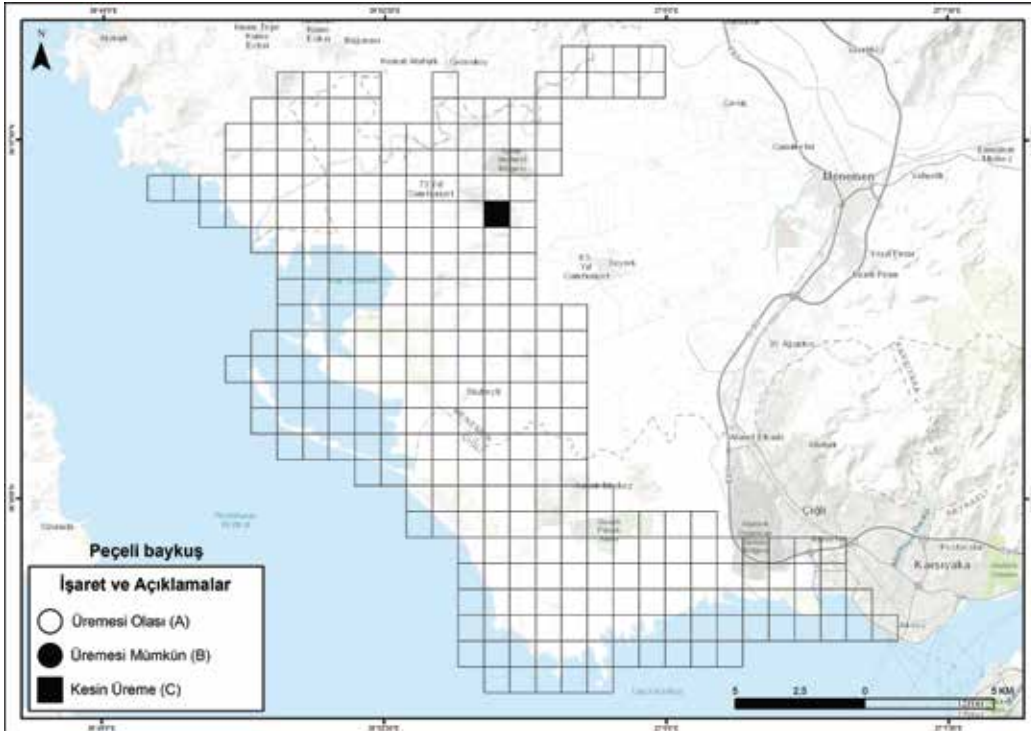
Ağaçlıklar ve tarım arazilerinde görülür. Eşler yuvayı birlikte küçük ince dallardan çalılıklar veya ağaçların içine yaparlar. Bazen terk edilmiş başka türlerin yuvalarını kullanırlar.

Tepeli guguk *Clamator glandarius* / LC

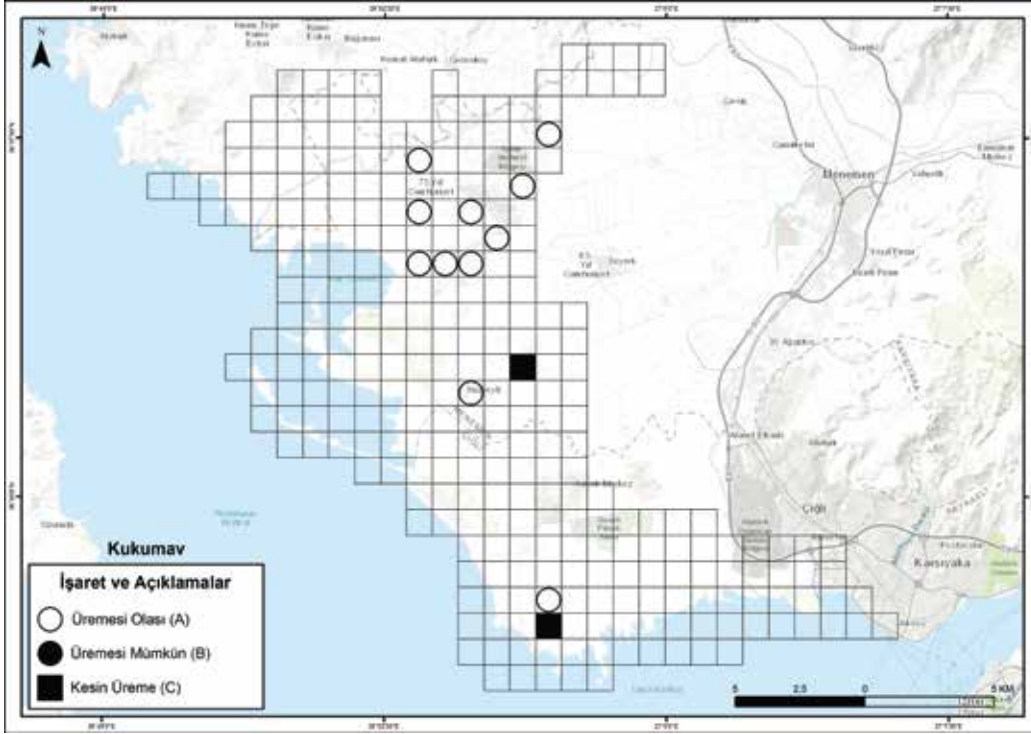
Yarı kurak orman açıklıkları, çalılıklar, zeytin bahçeleri ve kuru tarım alanlarında bulunur. Kuluçka parazitidir. Dişi yumurtalarını genellikle saksığan yuvalarına bırakır.

Peçeli baykuş *Tyto alba* / LC

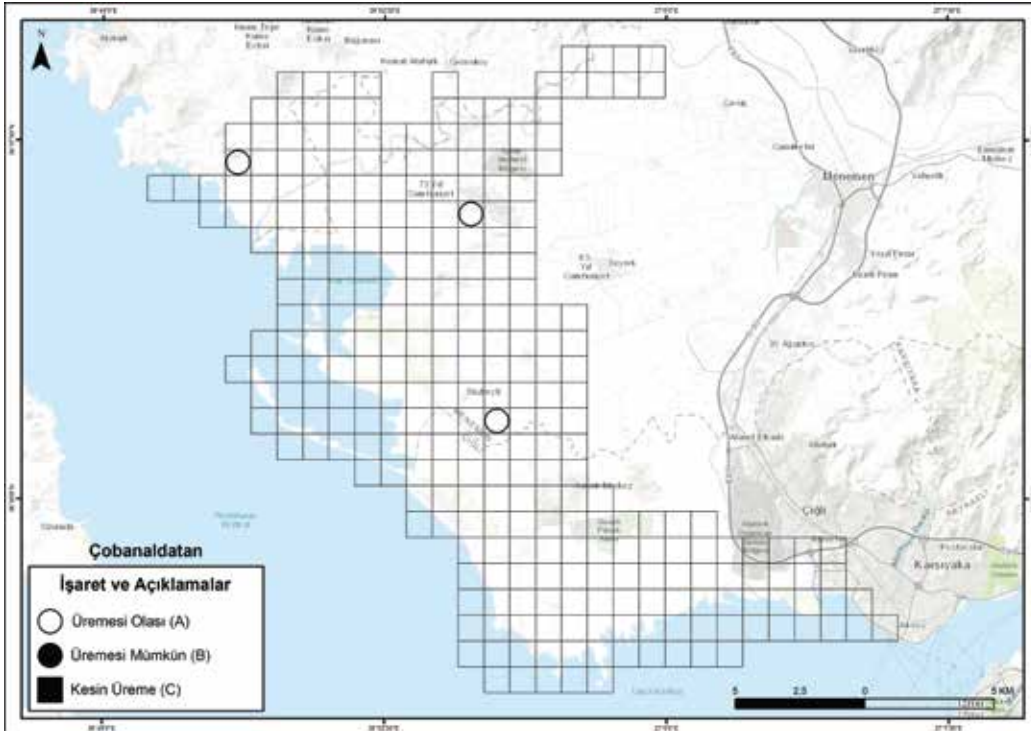
Ağaçlık açık alanlar, orman kenarları ve tarım arazilerinde bulunur. Ağaç oyuklarına ve binalara yuva yapar.

Kukumav *Athene noctua* / LC

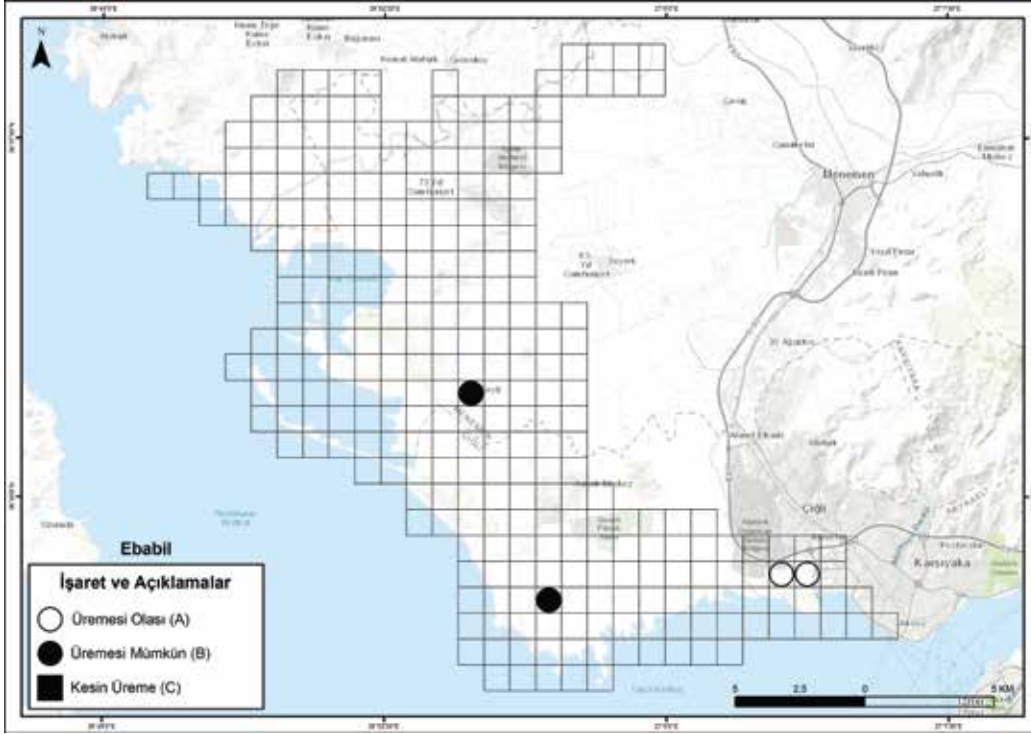
Gündüzleri bir binanın tepesinde ve telefon direklerinde tünemiş görünür. Yarı açık alanlar, bozkırlar, taşlı açık alanlar, tarım alanları ve kırsal yerleşimlerde bulunur. Çatılara, eski bina kovuklarına yumurta bırakır.

Çobanaldatan *Caprimulgus europæus* / LC

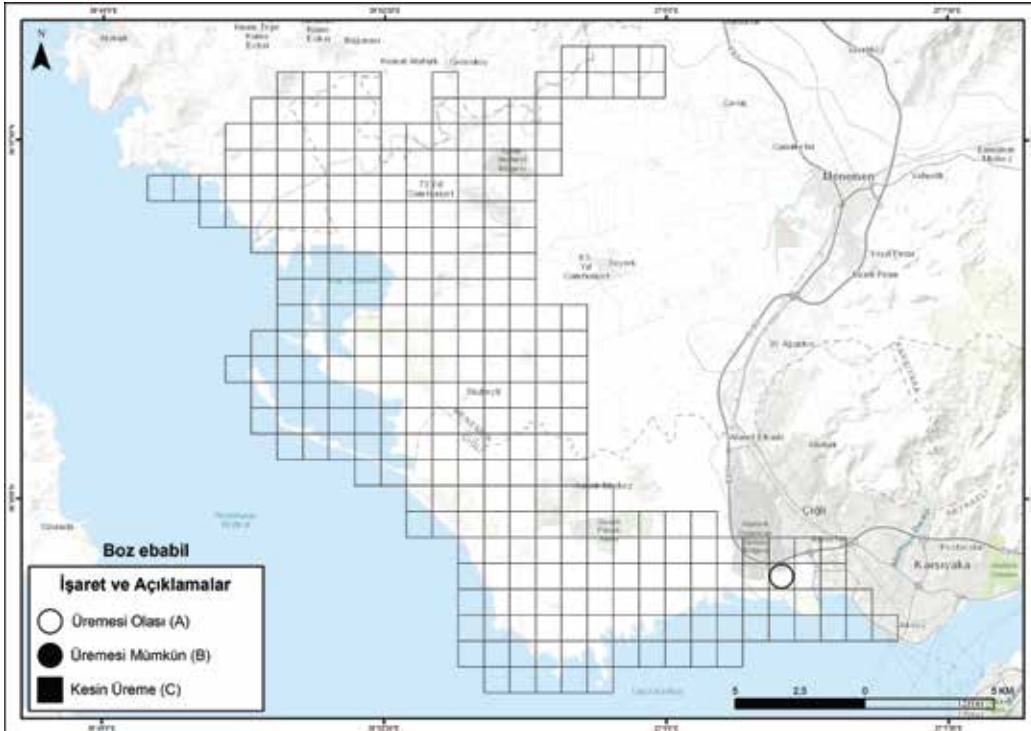
Seyrek ağaç ve çalılarının olduğu açık alanlar, bozkırlar, ormanlar ve çöllere kadar çeşitli kurak alanlarda bulunur.

Ebabil *Apus apus* / LC

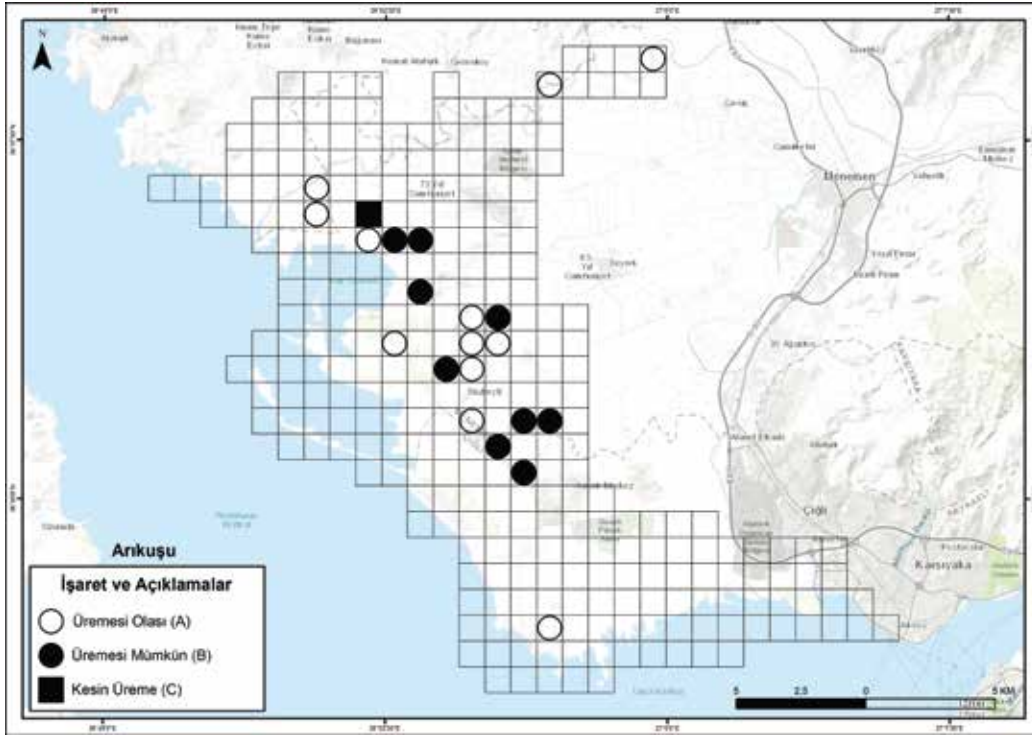
Kurak bölgelerdeki çöllerden, ılıman Akdeniz bölgesindeki ormanlık alanlara kadar farklı habitatlarda bulunur. Binalarda, saçaklarda ve kayalık yarlarda yuva yapar.

Boz ebabil *Apus pallidus* / LC

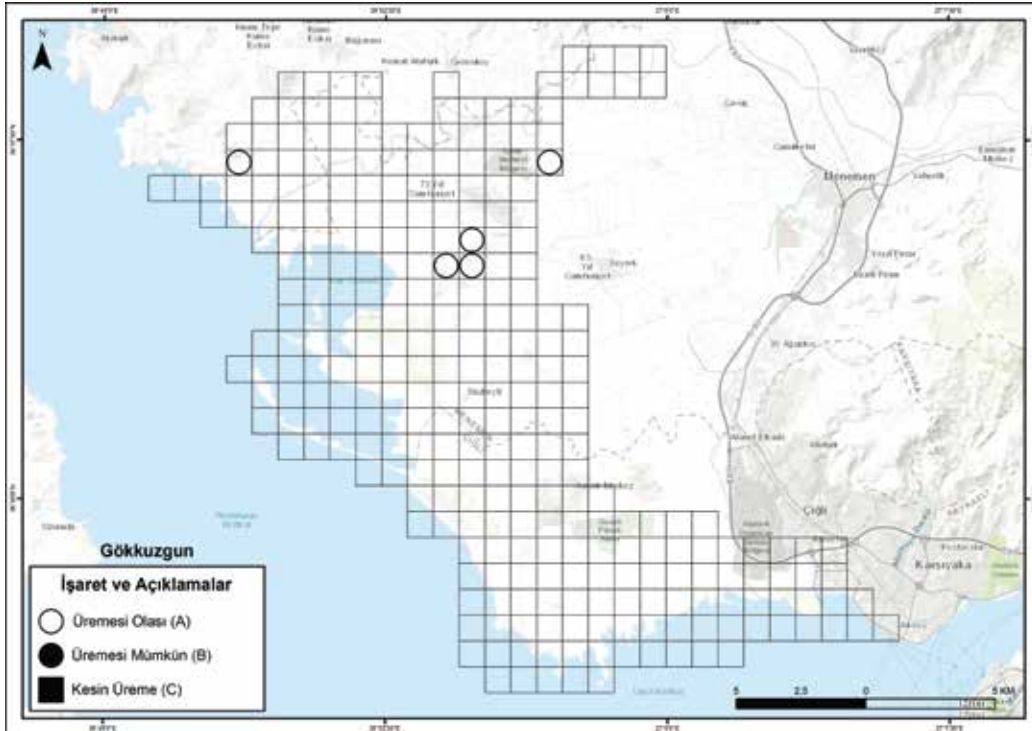
Yerleşim birimlerinde ve kaya yüzlerindeki oyuklarda yuva yapar. Genelde denize yakın yerleri tercih eder.

Arıkuşu *Merops apiaster* / LC

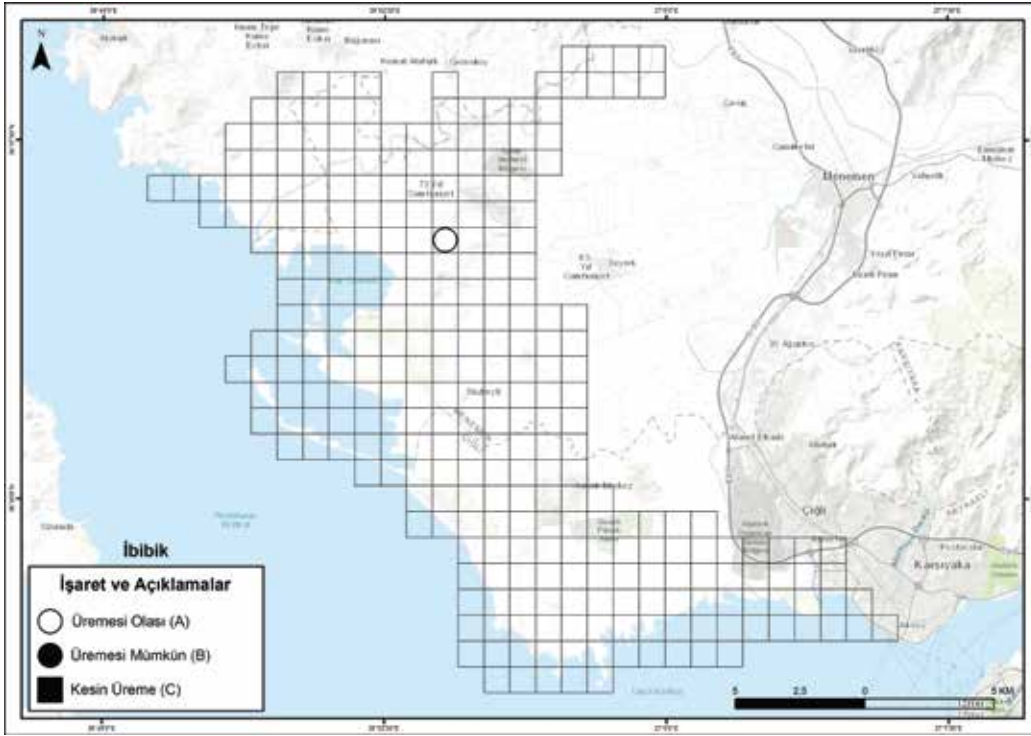
Kurak bölgelerdeki çöllerden, ılıman Akdeniz bölgesindeki ormanlık alanlara kadar farklı habitatlarda bulunur. Binalarda, saçaklarda ve kayalık yarlarda yuva yapar.

Gökkuzgun *Coracias garrulus* / LC

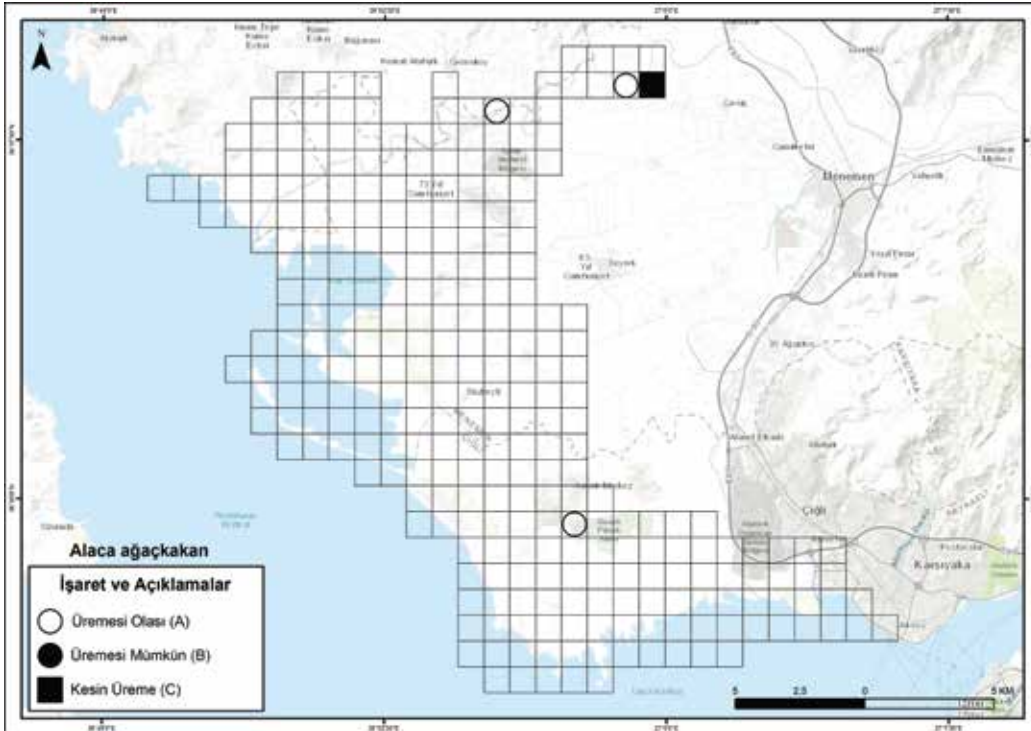
Parklar, bahçeler, seyrek ağaçlıklar, tarım alanları ve akarsu vadilerde yaşar. Ağaç deliklerine, kayalık yarıklara ve toprak oyuklara yuva yapar.

İbibik *Upupa epops* / LC

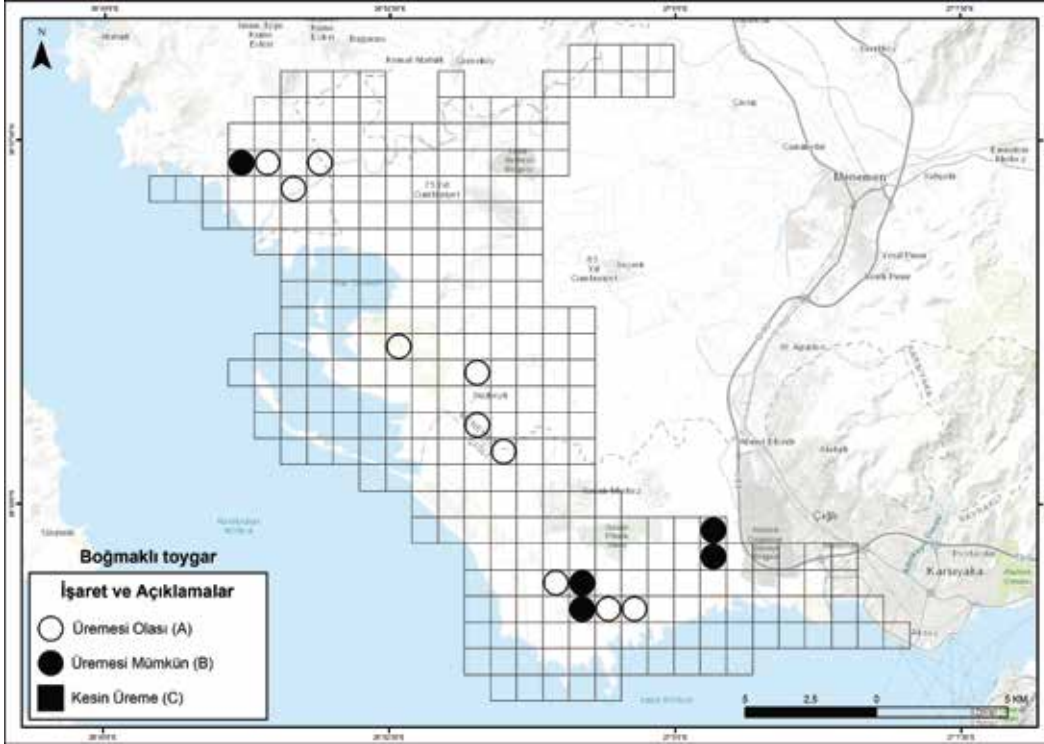
Çayırılar, tarım alanları, düzlükler, meyve bahçeleri, fundalıklar gibi ağaçlı açık alanlarda bulunur. Ağaçlar, kayalar ve duvarlardaki oyuklara yuva yapar.

Alaca ağaçkakan *Dendrocopus syriacus* / LC

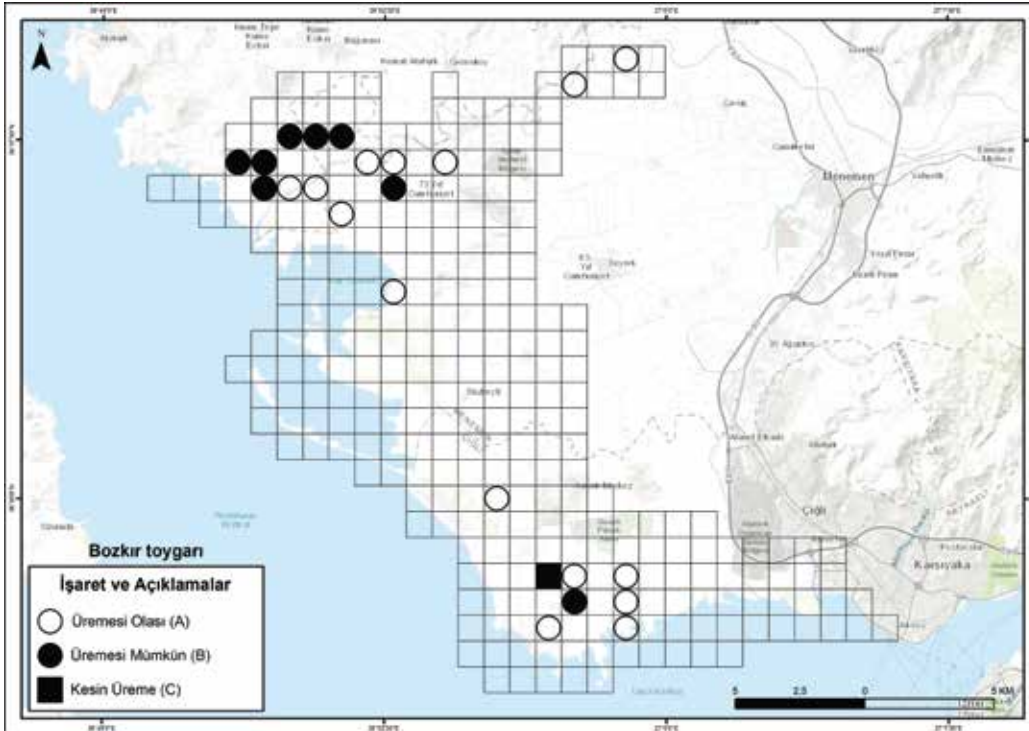
Genelde insan yerleşiminden uzak olmayan orman, bahçe, dere kenarı ağaçlık, koru ve parklarda yaşar. Ağaç oyuklarına yuva yapar.

Boğmaklı Toygar *Melanocorypha calandra* / LC

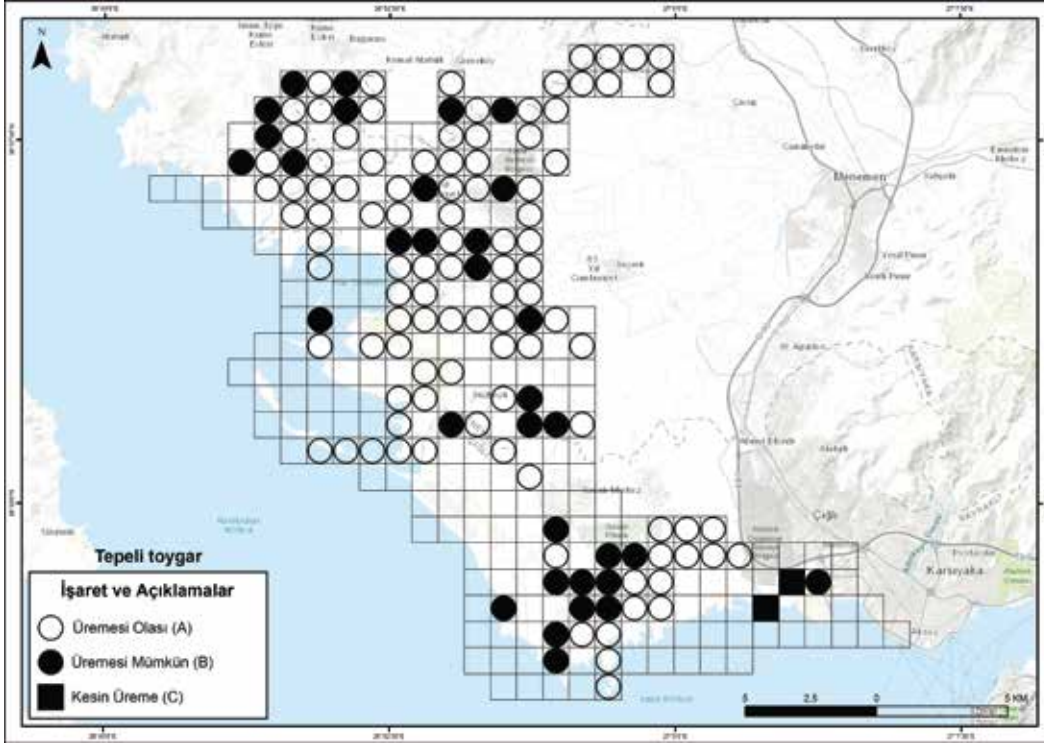
Ova, yarı çöl, bozkır ve tarım alanları gibi açık arazilerde yaşar. Yuvasını zemine girinti oluşturarak yumuşak bitki parçalarından yapar.

Bozkır toygarı *Calandrella brachydactyla* / LC

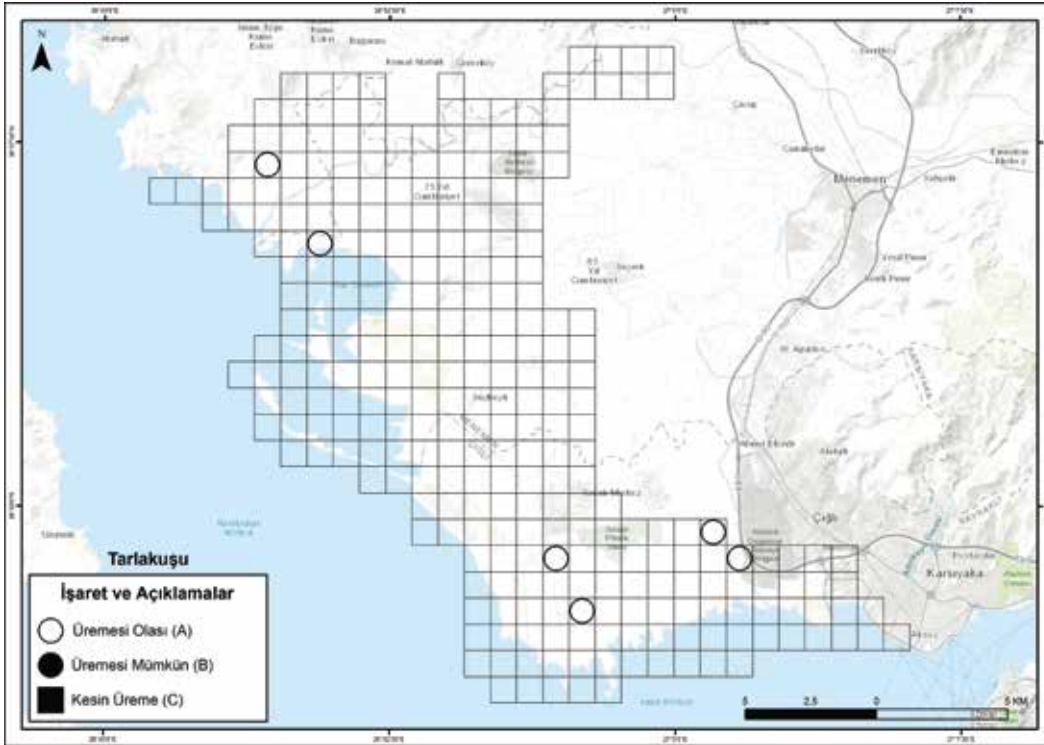
Kuru ve kumlu araziler, bozkırlar ve yarı çöllerde yaşar. Akdeniz Havzası'nda daha çok nadasa bırakılmış arazilerde, aynı zamanda kuru otlaklarda, tütün tarlalarında, toprak yollarda ve zeytinliklerde üremektedir.

Tepeli toygar *Galerida cristata* / LC

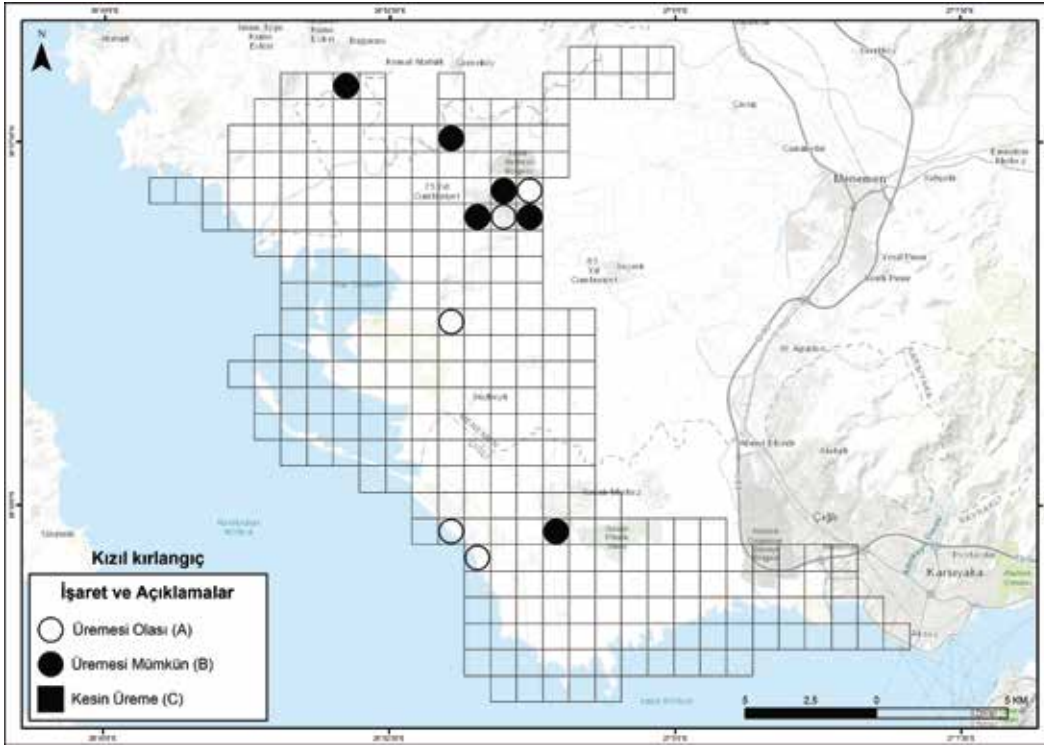
Bozkır ve ekili araziler ile çayırlar, kurak düzlükler ve yerleşim yerleri civarında, yol kenarları gibi açık yerlerde yaşar. Çalılık yanı ya da açıklığa bitki örtüsü altına zeminde çöküntü oluşturarak yuva yapar.

Tarlakuşu *Alauda arvensis* / LC

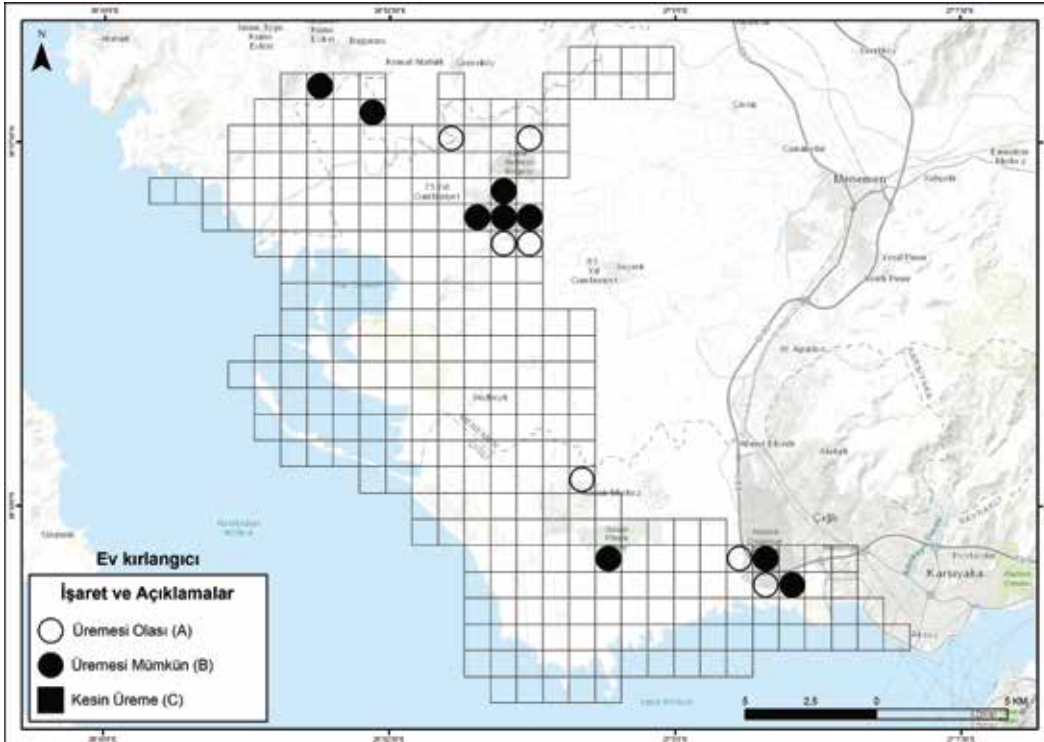
Genellikle bozkır ve tarım alanları gibi açık arazilerde, ayrıca söğütlük, seyrek çalılı düzlükler ve dağlardaki çayırıklarda yaşar. Kısa bitki örtüsü arasına zeminde çöküntü oluşturarak yuva yapar.

Kızıl kırlangıç *Cecropis daurica* / LC

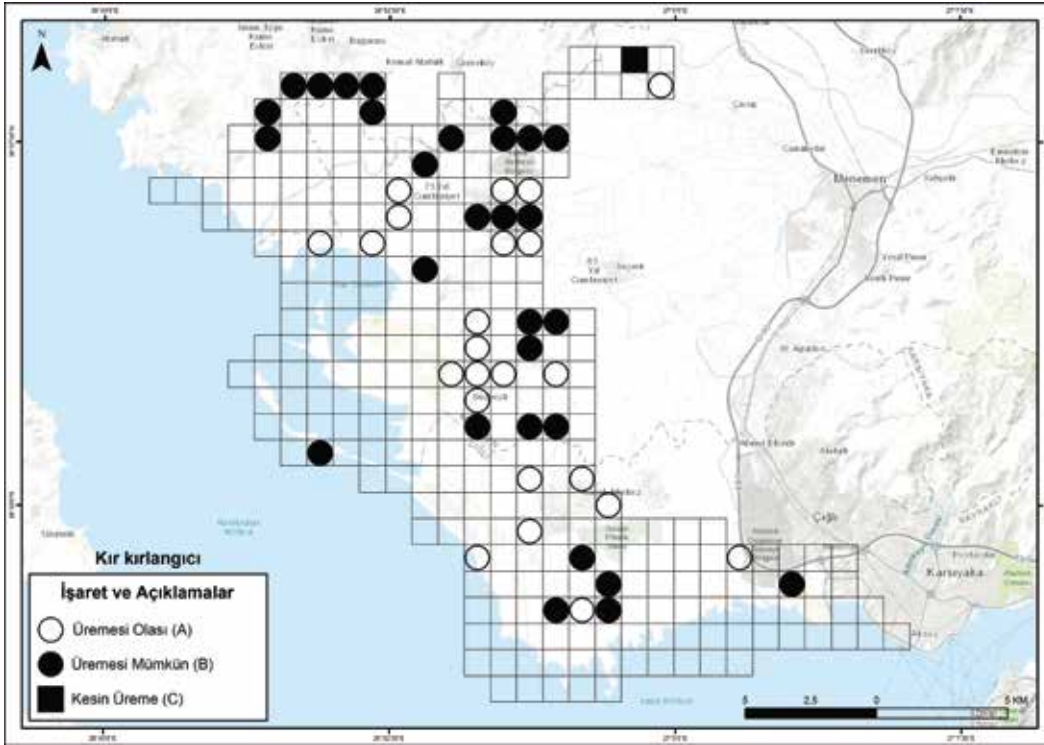
Kaya oyuklarına, mağaralara, köprülere ve binalara yuva yapar. Yuvası çanak şeklindedir ve tünel gibi uzun bir girişe sahiptir.

Ev kırlangıcı *Delichon urbicum* / LC

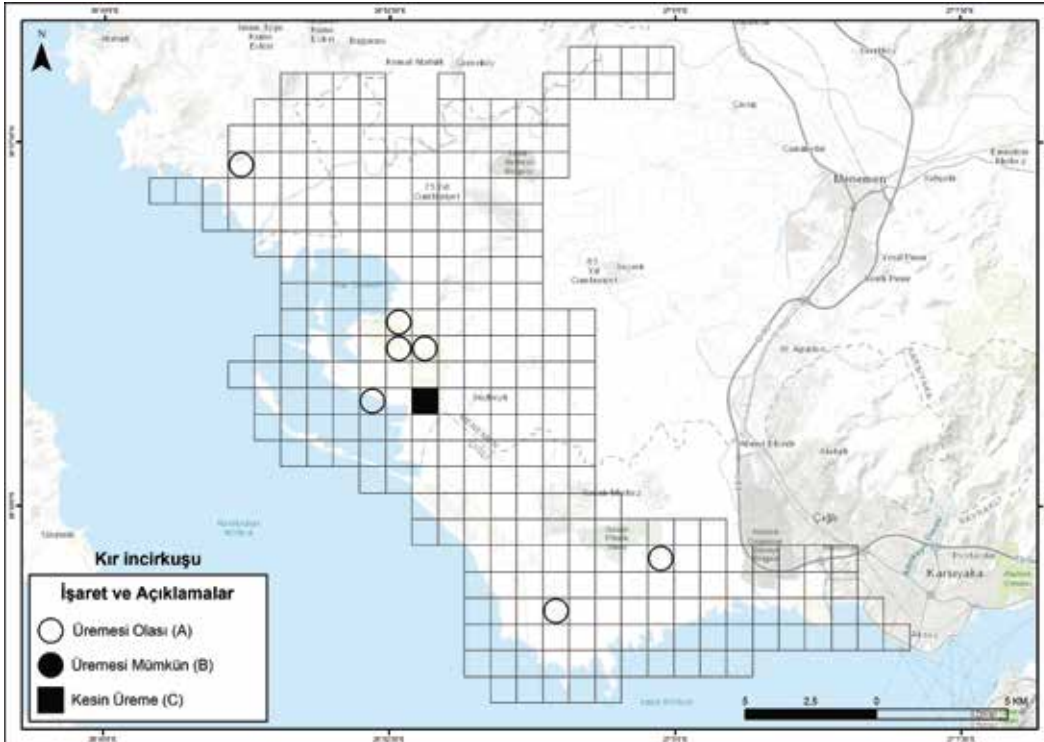
Binalara, köprülere, mağaralara ve kayalara yuva yapar. Çanak şeklinde yuvasını tavana yapıştırır. Yuvanın en üst kısmında ufak bir giriş bulunur.

Kır kırlangıcı *Hirundo rustica* / LC

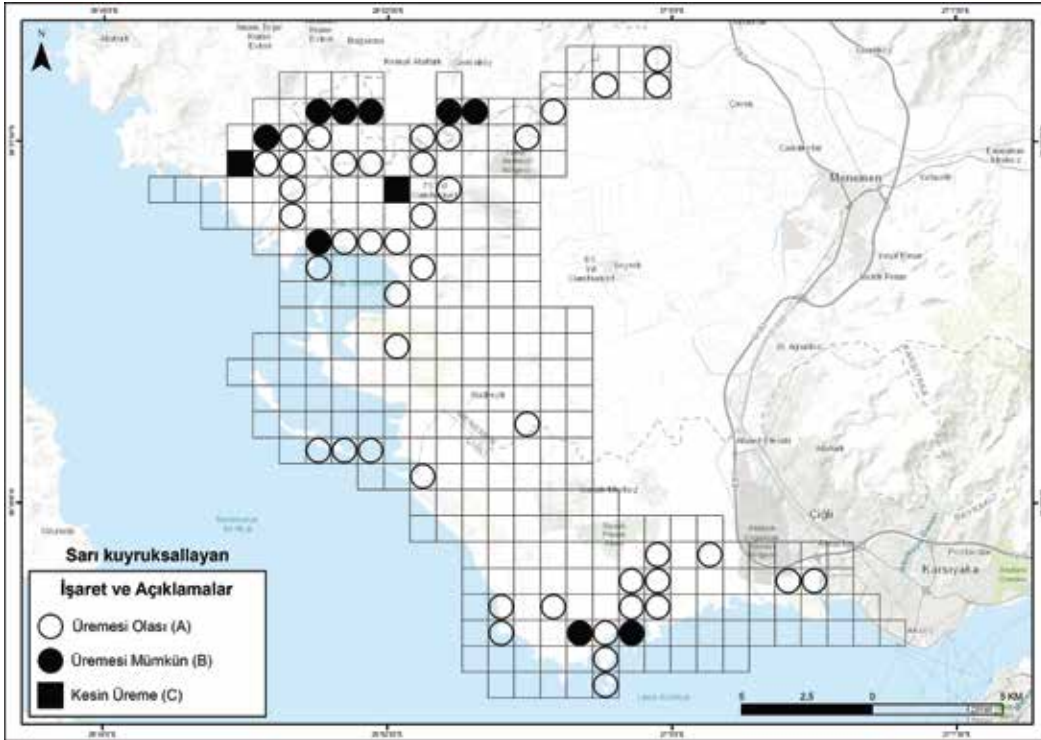
Genellikle bir su kaynağı etrafındaki yerleşim yerlerinde, açık alanlarda ürer. Genellikle bina duvarlarına çanak şeklinde çamurdan yuva yapar.

Kır incirkuşu *Anthus campestris* / LC

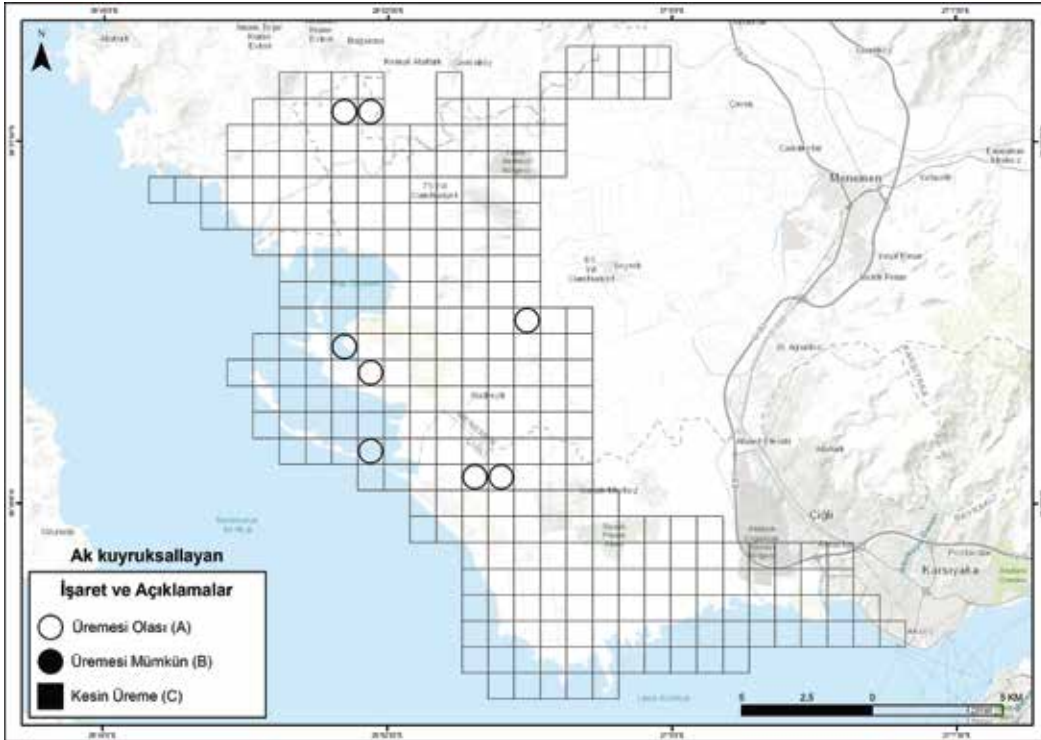
Çıplak ve seyrek ağaçlı, otlı kurak ve çorak arazide kumlu ve çakıllı kısımlarda yaşar. Yuvayı yere açılan bir çukuru yosunlarla kaplayarak yapar, kuru yaprak ve çöplerle gizlerler.

Sarı kuyruksallayan *Motacilla flava* / LC

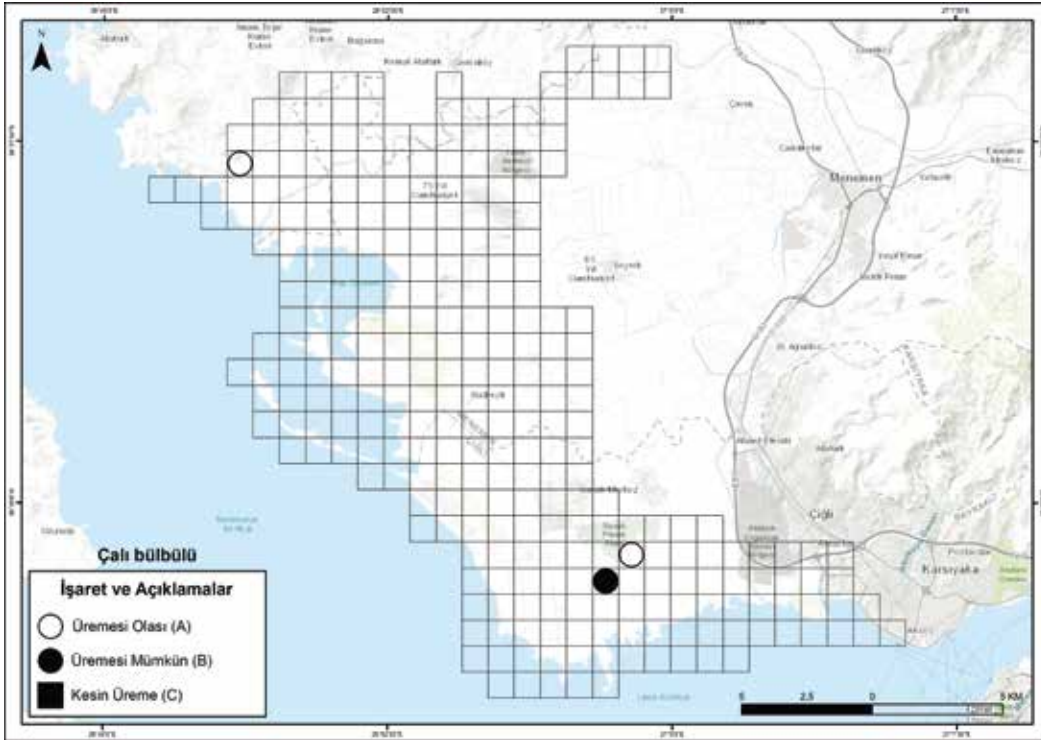
Sulak alanlarda, ıslak çayırlarda, parklarda, açık arazilerde, meralarda bulunur. Bitki sapları ve köklerinden fincan şeklinde yuva yapar.

Ak kuyruksallayan *Motacilla alba* / LC

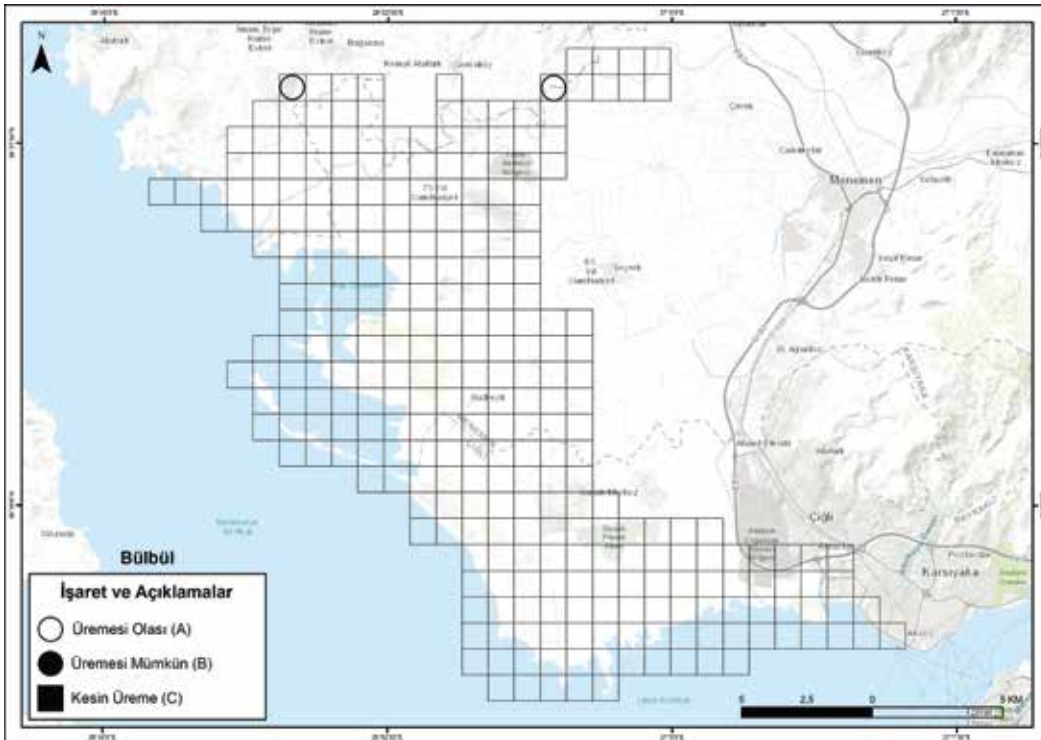
Çayırlar, tarım alanları gibi açık alanlarda bulunur. Şehir hayatına da uyum sağlamıştır ve sıkça insan yerleşimlerinde görülür. Yuvasını binalardaki çatlaklara ve taşların arasındaki oyuklara yapar. Doğada da benzer yarıkları ve çatlakları tercih eder.

Çalı bülbülü *Cercotrichas galactotes* / LC

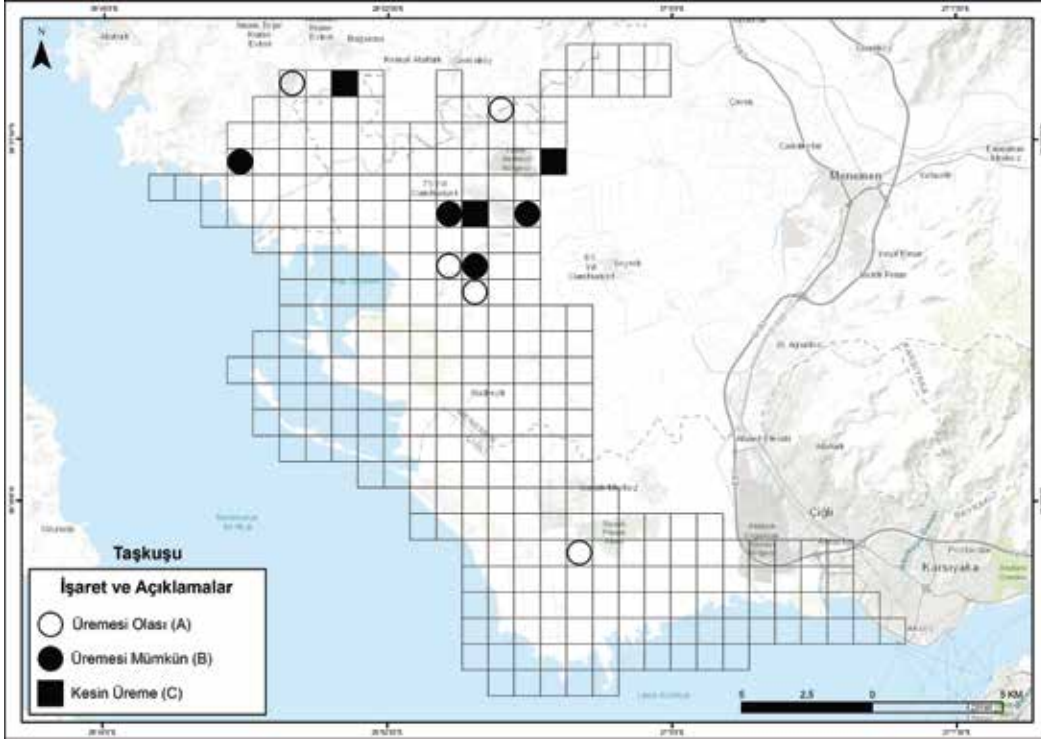
Yarı çöller, çalılık açık alanlar, meyve bahçeleri ve kuru dere yataklarında bulunur. Yuvasını çalılıklara yapar.

Bülbül *Luscinia megarhynchos* / LC

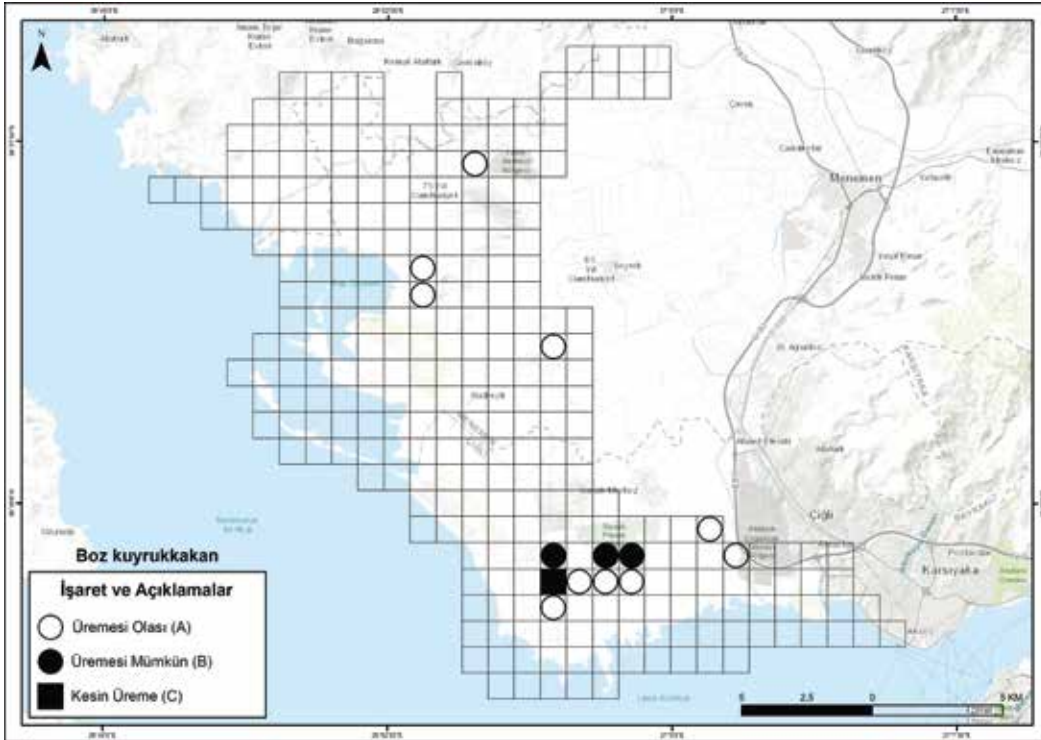
Suya yakın sık çalılıklar, kurak fundalıklar, bağ ve bahçelerde bulunur. Rutubetli bölgelerde çalılarla kaplı korularda yuvalanır. Yuvası kuru yapraklardan oluşmuş, çanak şeklindedir.

Taşkuşu *Saxicola rubicola* / LC

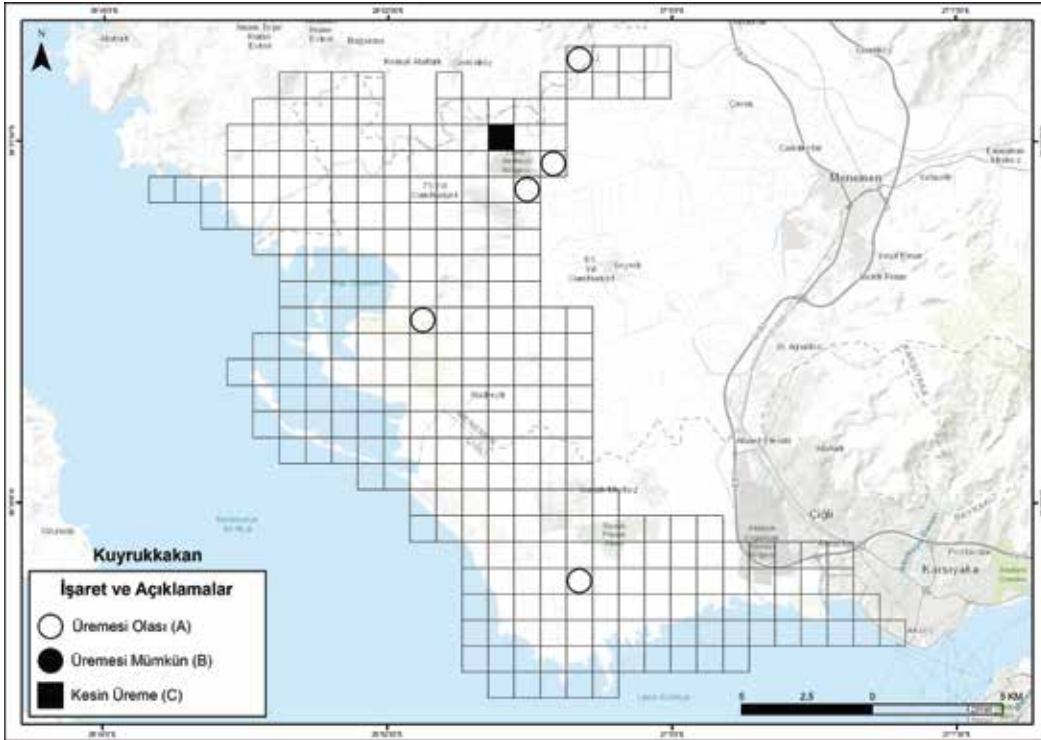
Tarlalarda, çayırılık alanlarda ve açıklıklardaki çalılarda bulunur. Bitki örtüsü altına kıl, tüy, yün ve bitki materyali ile kaplı fincan şeklinde yuva yapar.

Boz kuyrukkakan *Oenanthe isabellina* / LC

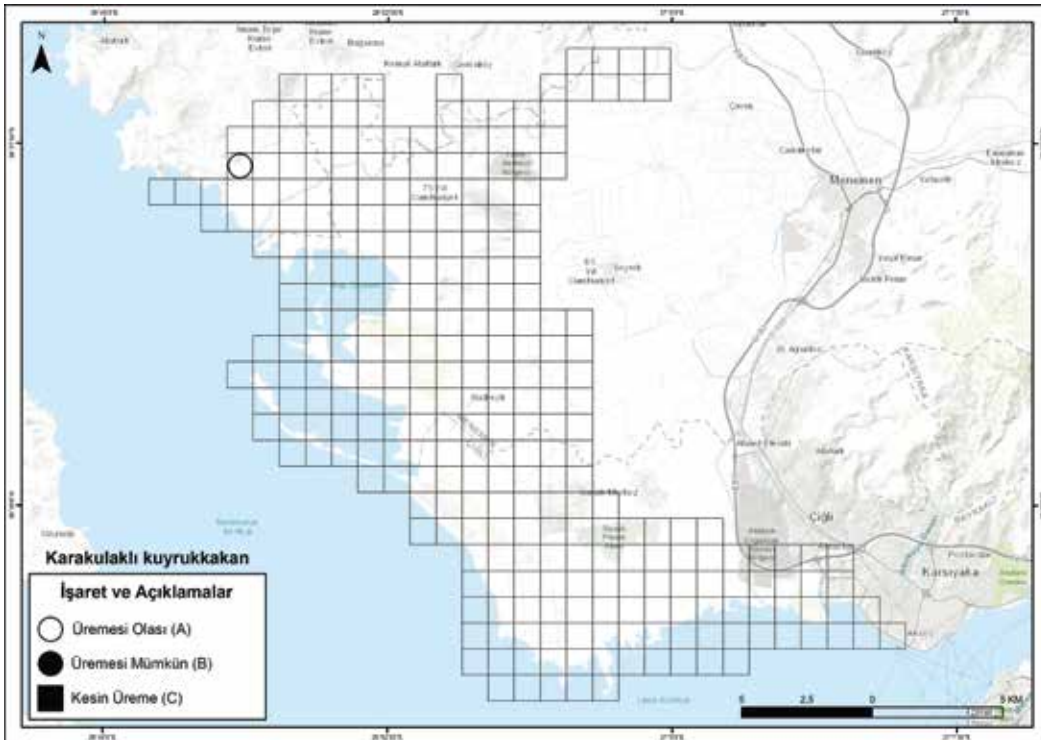
Kayalık araziler, bozkırlar, kurak araziler ve çayırıklarda bulunur. Yuvalarını kemirgenlerin açtıkları çukurlara ya da terkedilmiş arı yuvalarına, doğal oyuklara, yerdeki veya kayalardaki yarıklara yaparlar.

Kuyrukkakan *Oenanthe aenanthe* / LC

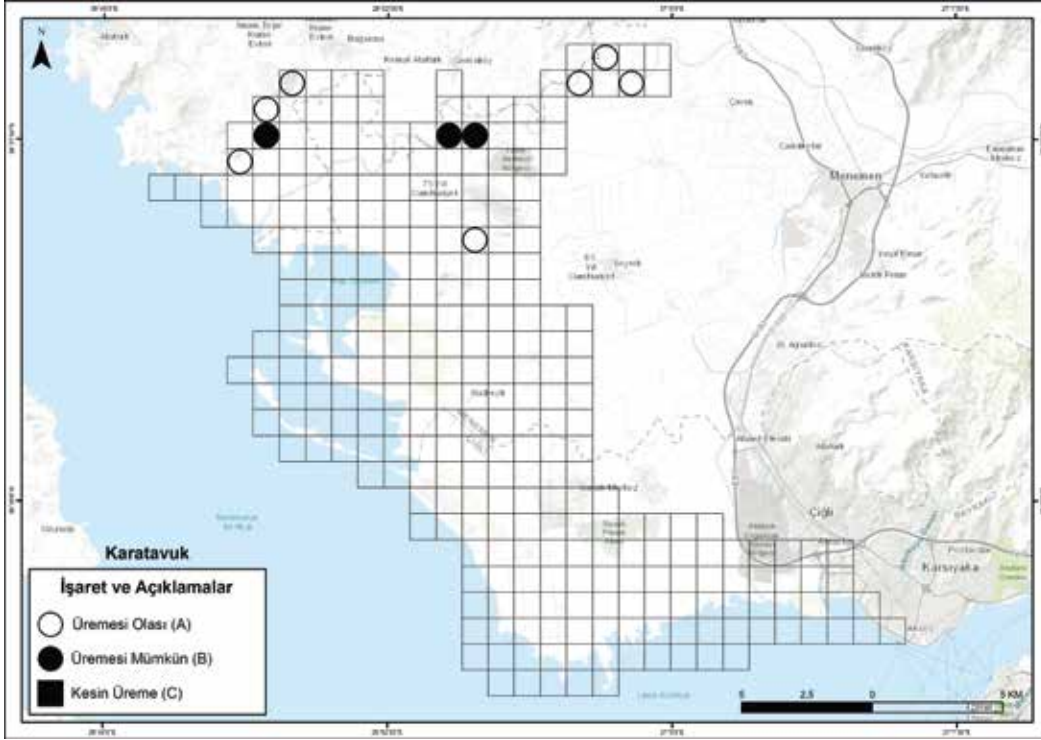
Açık, kayalık taşlık arazi, otlaklar ve kumullarda bulunur. Yuvasını, iyi korunaklı bir kaya boşluğuna, dar bir yarığa, kemirgen yuvasına, bir duvardaki deliğe tüy, kıl veya yosundan fincan şeklinde yapar.

Karakulaklı kuyrukkakan *Oenanthe hispanica* / LC

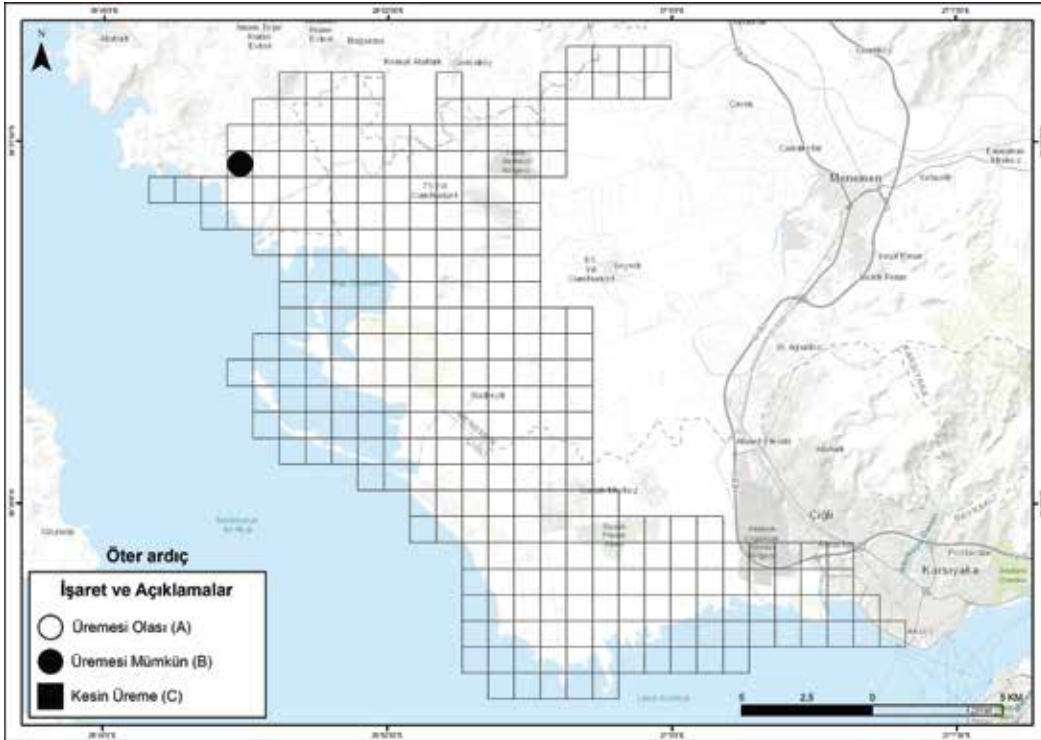
Kayalık, kurak araziler, makilik ve çalılık alanlarda bulunur. Yuvasını genellikle yere, deliklere veya bir kayanın altına yerleştirir. İçerisini ince bitki, kıl, yün veya yosunla kaplar.

Karatavuk *Turdus merula* / LC

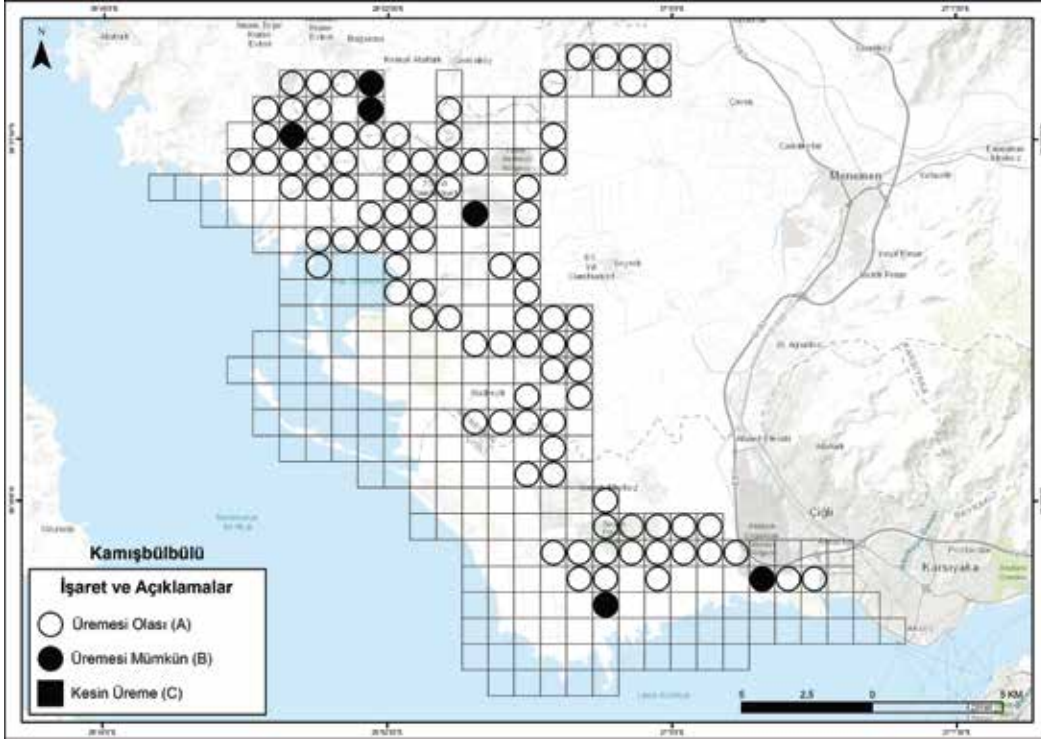
Parklar, bahçeler, fundalıklar ve çok sık olmayan ağaçlık yerlerde yaşar. Yuvasını ağaç ya da çalılara ince dal ve yumuşak malzemelerden yapar.

Öter ardıç *Turdus philomelos* / LC

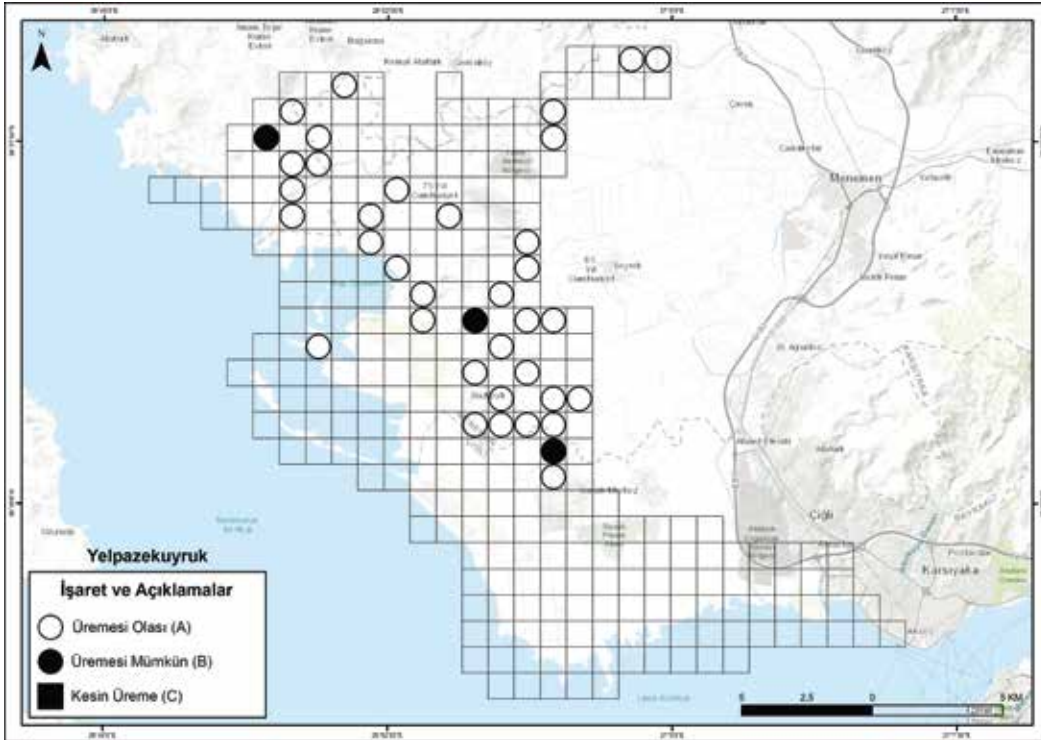
Kış boyunca makilik alanlar, zeytinlikler ve parklarda, üreme döneminde ise daha yüksek ve ormanlık alanlarda görülebilir. Yaprak döken karışık ormanlarda çimen, ince dallar ve çamurla sıvayarak yuvarlak kase şeklinde yuva yapar.

Kamış bülbulü *Cettia cetti* / LC

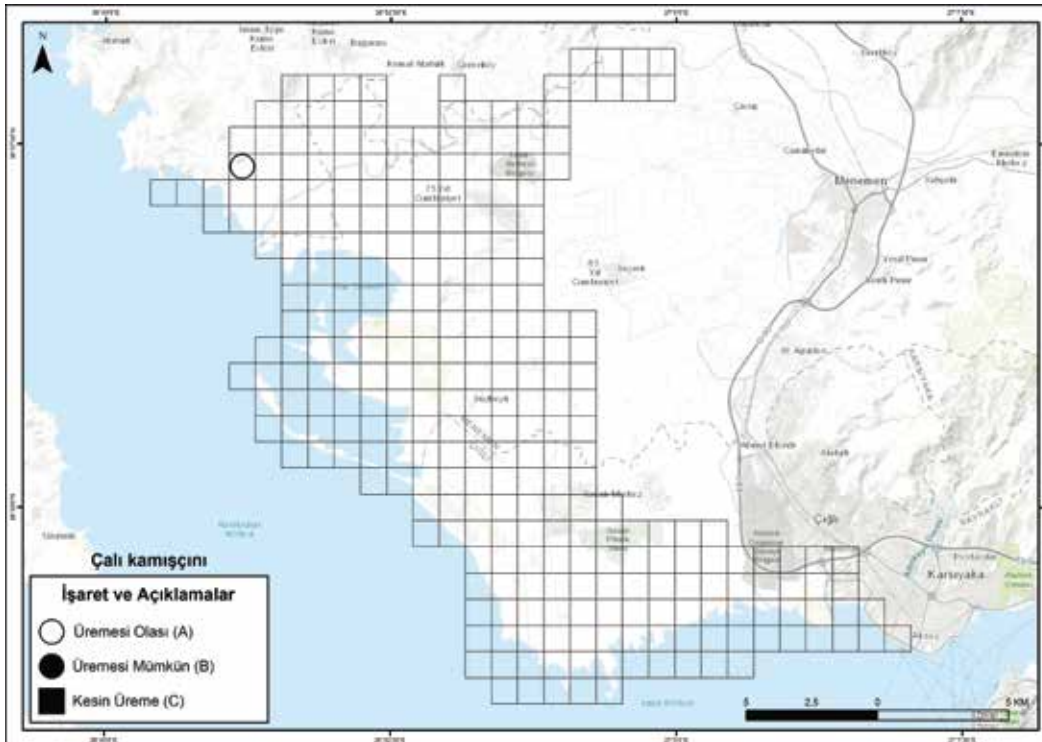
Sulak alanlarda veya sudan fazla uzak olmayan yerlerdeki ılgın gibi sık çalılıklar, sazlıklar ve otlu kısımlarda yaşar. Yuvasını haziran ayı ortalarında sulak alanlar civarında sık bitki örtüsü içine yapar.

Yelpazekuyruk *Cisticola juncidis* / LC

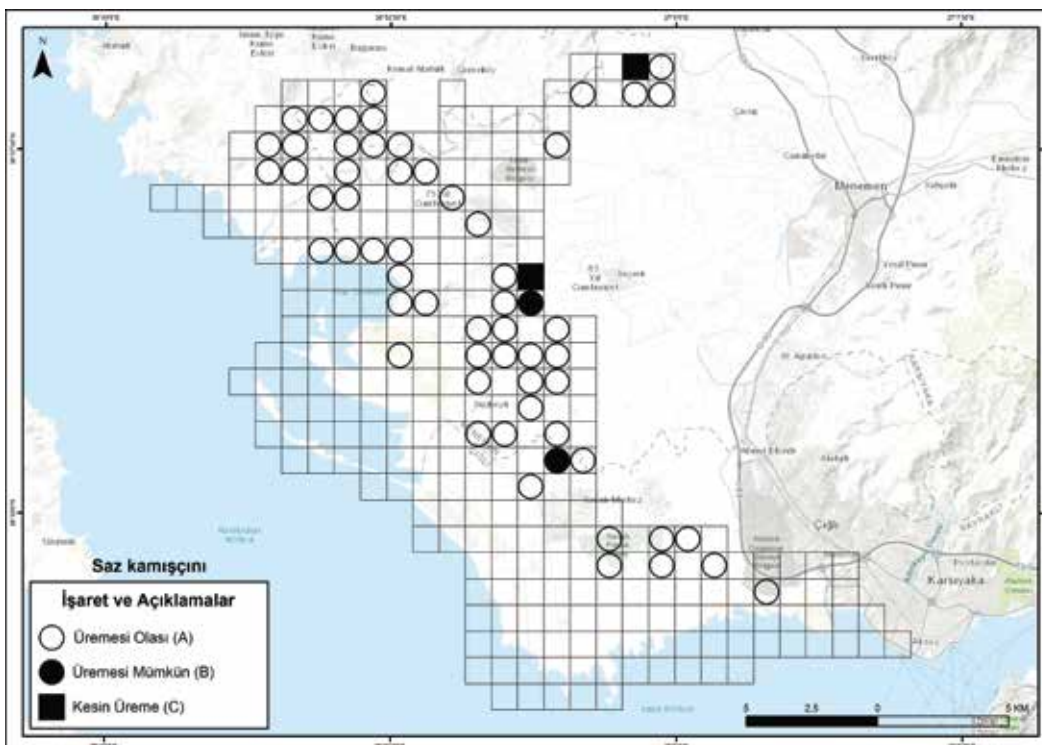
Bataklıklar, nemli çayırlar ve su kenarlarındaki sık ve alçak bitki örtüsünde bulunur. Yumurta şeklinde ve girişi yandan olan yuvayı yere yakın, 30-40cm yükseğe yapar.

Çalı kamyışını *Acrocephalus palustris* / LC

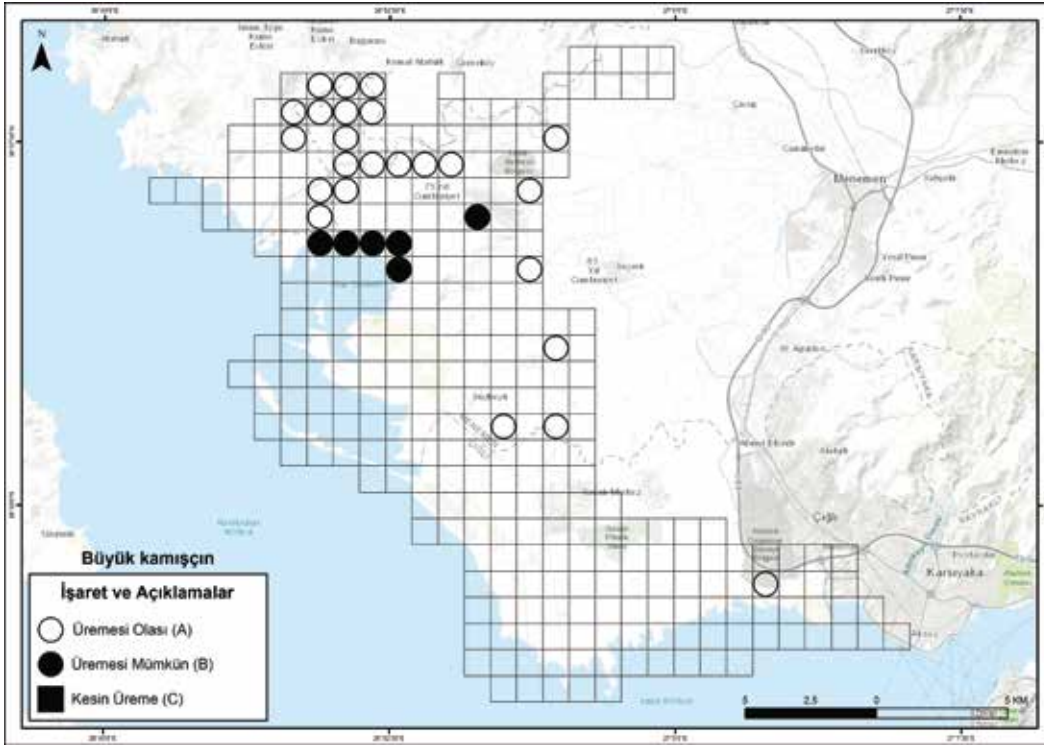
Genelde uzun boylu çalılıklar, sazlıklar, sulak alanlara yakın seyrek ağaçlı alanlarda bulunur. İnce otlarla yaptığı yuvasını bitki çatallarına kondurur.

Saz kamışçını *Acrocephalus scirpaceus* / LC

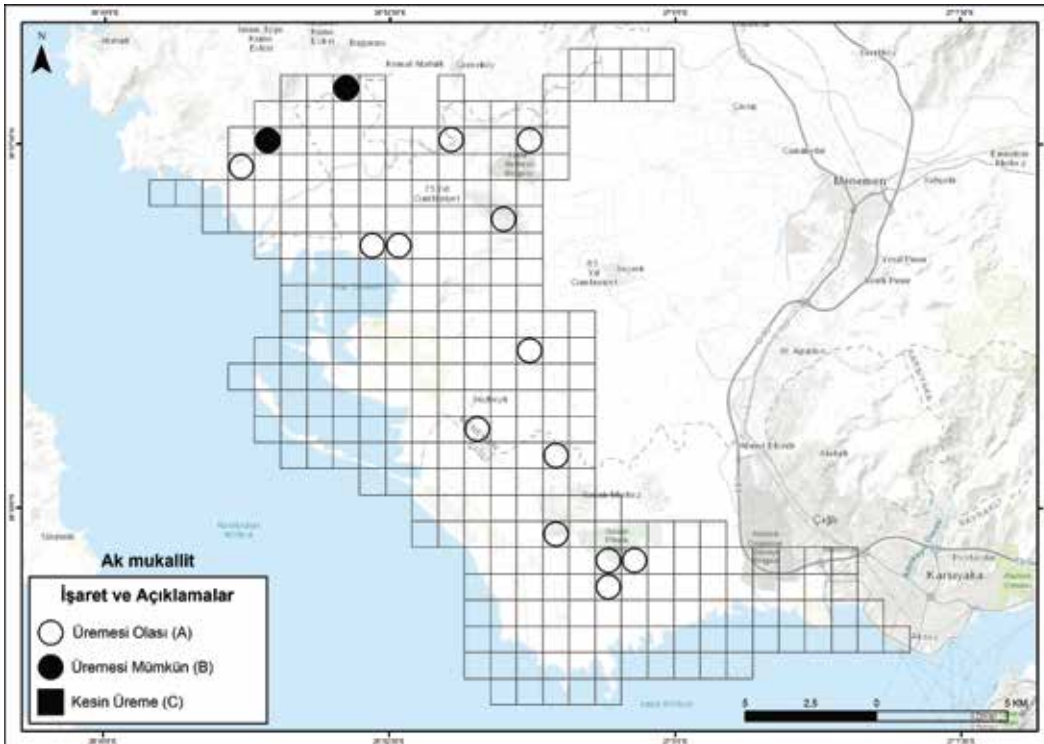
Sazlıklar ve sulak alan kenarlarındaki çalılıklarda yaşar. Su kenarlarındaki çalılıklara veya kuru bölgelerdeki yüksek bitkilerin arasına yuva yapar.

Büyük kamışçın *Acrocephalus arundinaceus* / LC

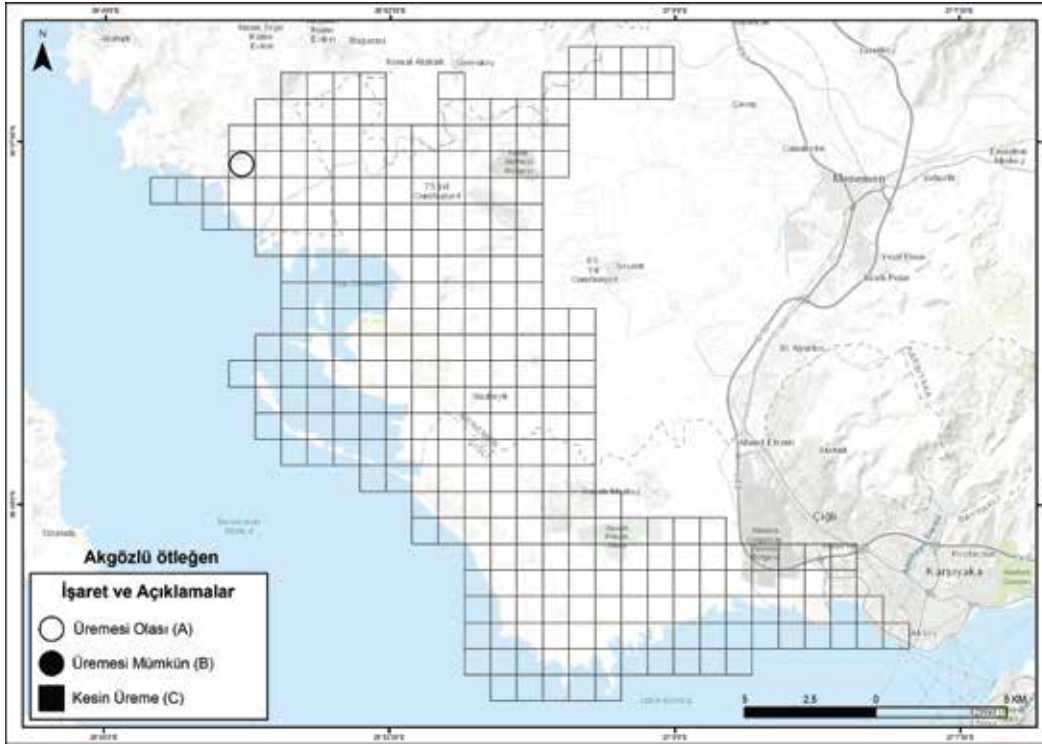
Sazlıklar veya suya yakın çalılık alanlarda bulunur. Sazlıklarda, sık çalılıklarda veya söğüt dalları arasında yuvalanır.

Ak mukallit *Iduna pallida* / LC

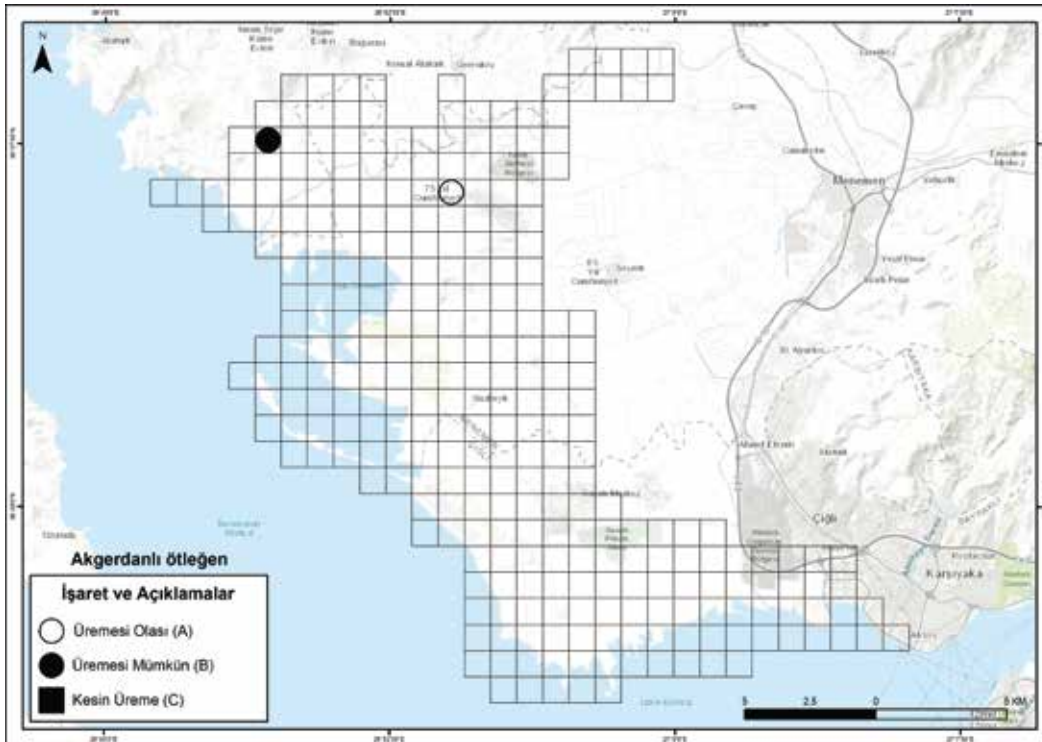
Parklar, bahçeler, tarım alanları, akarsu ve orman kenarları gibi çeşitli tipte habitatlardaki ağaçlarda ve yüksek çalılarda bulunur. Yuvasını bitki sapları, yumuşak dallardan ve tüylerle kaplayarak fincan şeklinde ağaç çatalına yapar.

Akgözlü ötleğen *Sylvia crassirostris* / LC

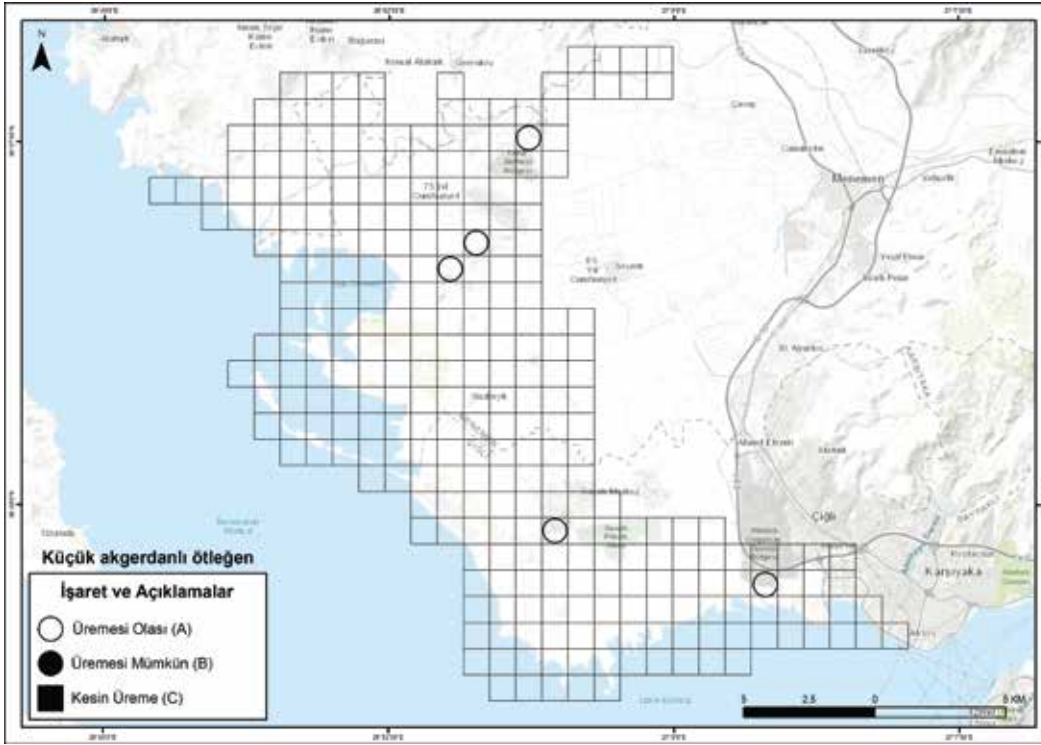
Ağaçlıklar ve çalılık bodur ormanlar, korular ve bahçelerde bulunur. Yuvalarını genellikle çalılıkların içine ya da alçak ağaçların çatalarına yapar.

Akgerdanlı ötleğen *Sylvia communis* / LC

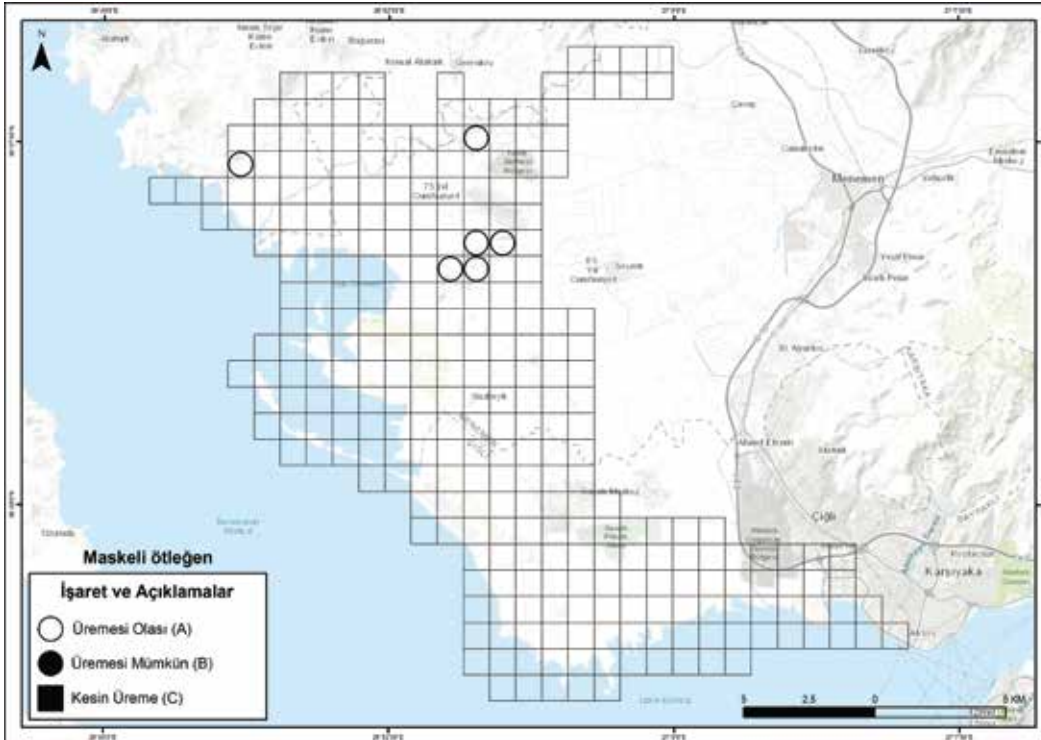
Orman açılıkları, kenarları, kırlar ve bahçelerdeki böğürtlen ve diğer bitkilerin oluşturduğu çalılıklarda yaşar. Yuvasını genellikle kısa çalılıklar ve dikenli bitkiler içine yapar.

Küçük akgerdanlı ötleğen *Sylvia curruca* / LC

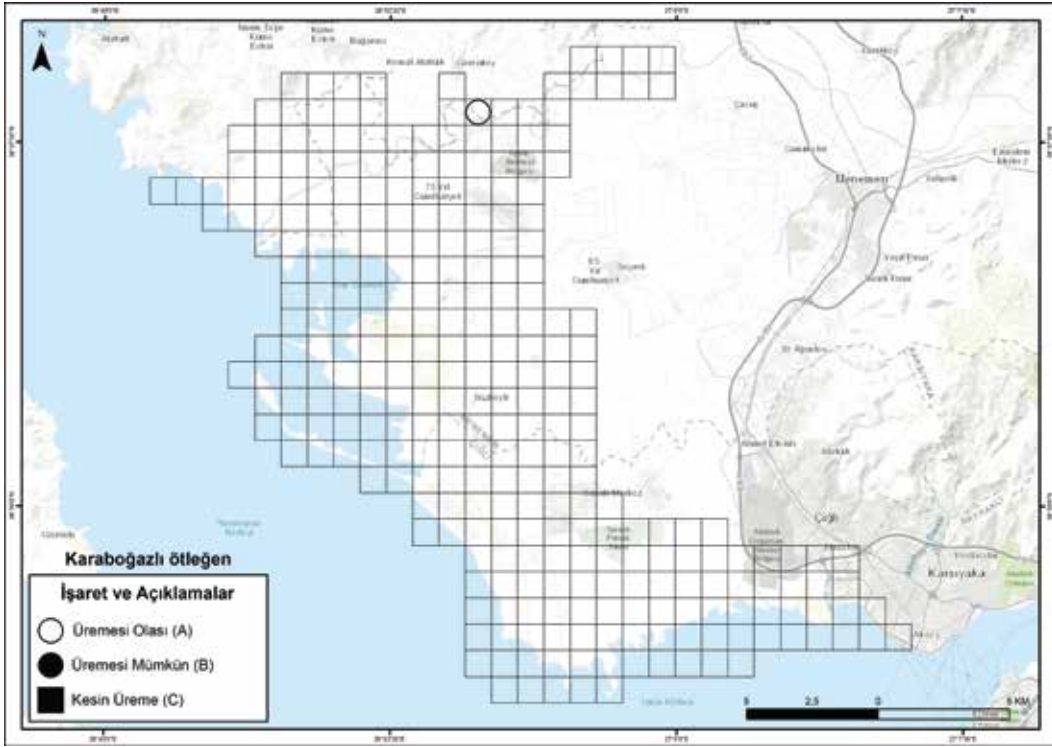
İbrelili ve karışık orman açıklıkları ve kenarları ile bodur bitkiler ve çalılıklarda yaşar. Yuvasını çalılıklar içine ve yere yakın yapar.

Maskeli ötleğen *Sylvia melanocephala* / LC

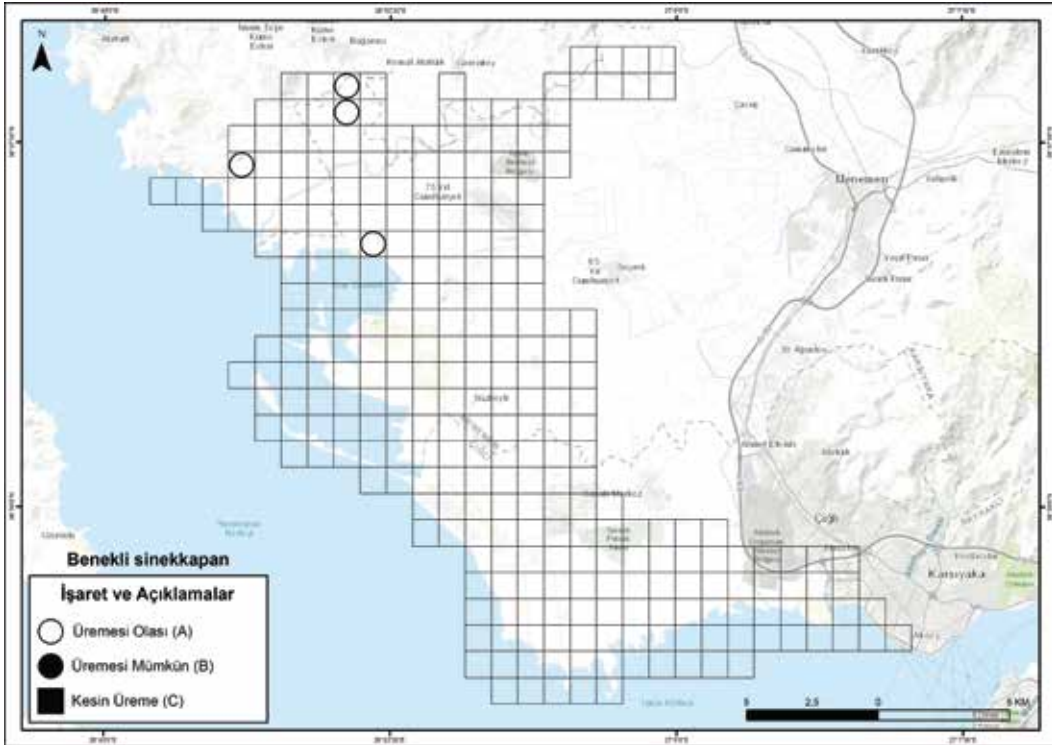
Fundalık ve maki bitki örtüsüne sahip, genellikle kurak ve kayalık yamaçlardaki, kısa, sık çalılıklarda yaşar. Akdeniz bitki örtüsündeki en yaygın ötleğendir. Yuvasını çalılıklara veya küçük ağaçlara yapar.

Karaboğazlı ötleğen *Sylvia ruppeli* / LC

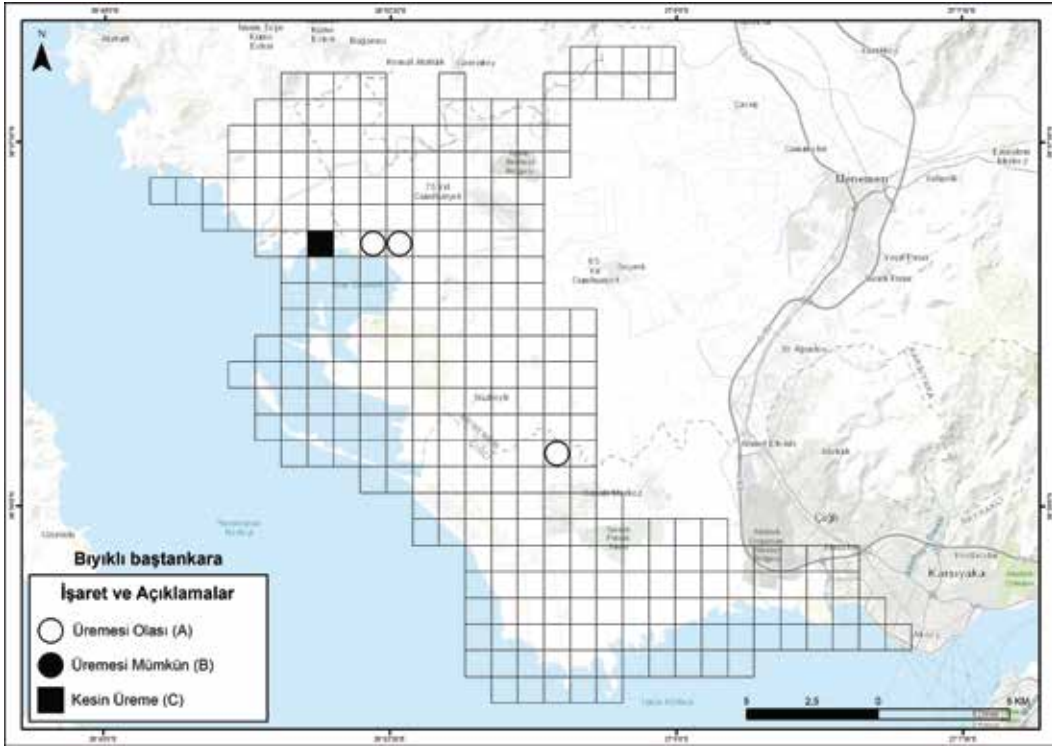
Çalılıklar ile makili ve kayalık yamaçlarda yaşar. Yuvasını yoğun, sıklıkla dikenli çalılardan içine yapar.

Benekli sinekkapan *Muscicapa striata* / LC

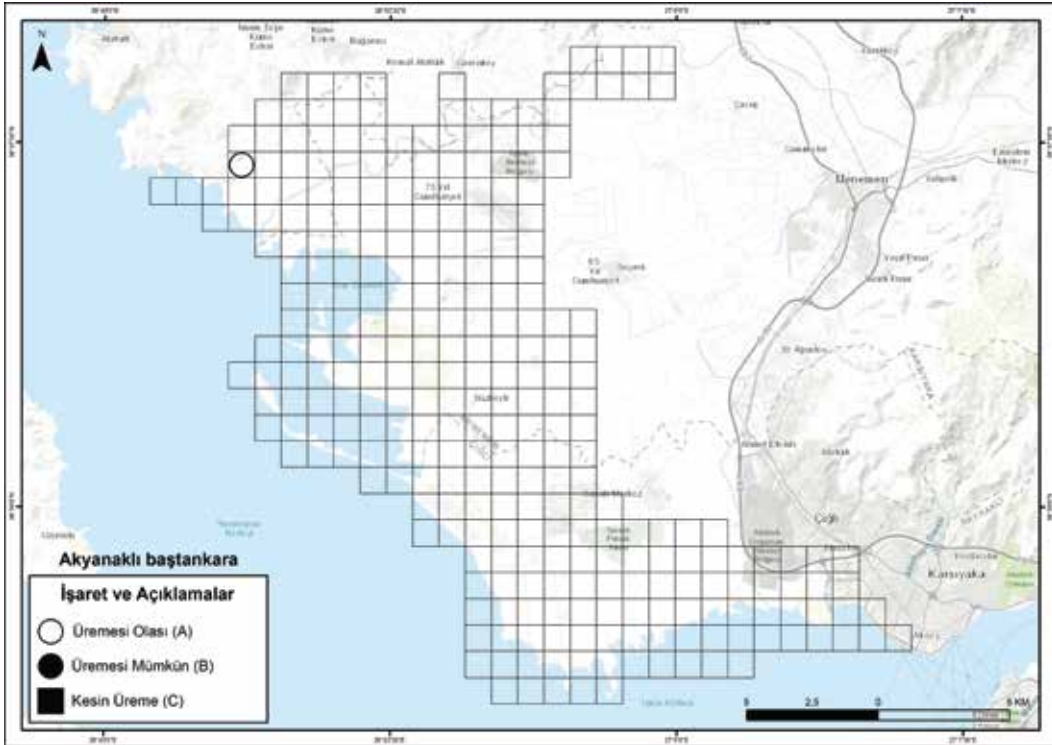
Orman kenarları, akarsu kıyılarındaki ağaçlar, park ve bahçelerde yaşar. Ağaçlara, duvarlara, oyuklara yumuşak bitki malzemesinden fincan şeklinde yuva yapar.

Bıyıklı baştankara *Panurus biarmicus* / LC

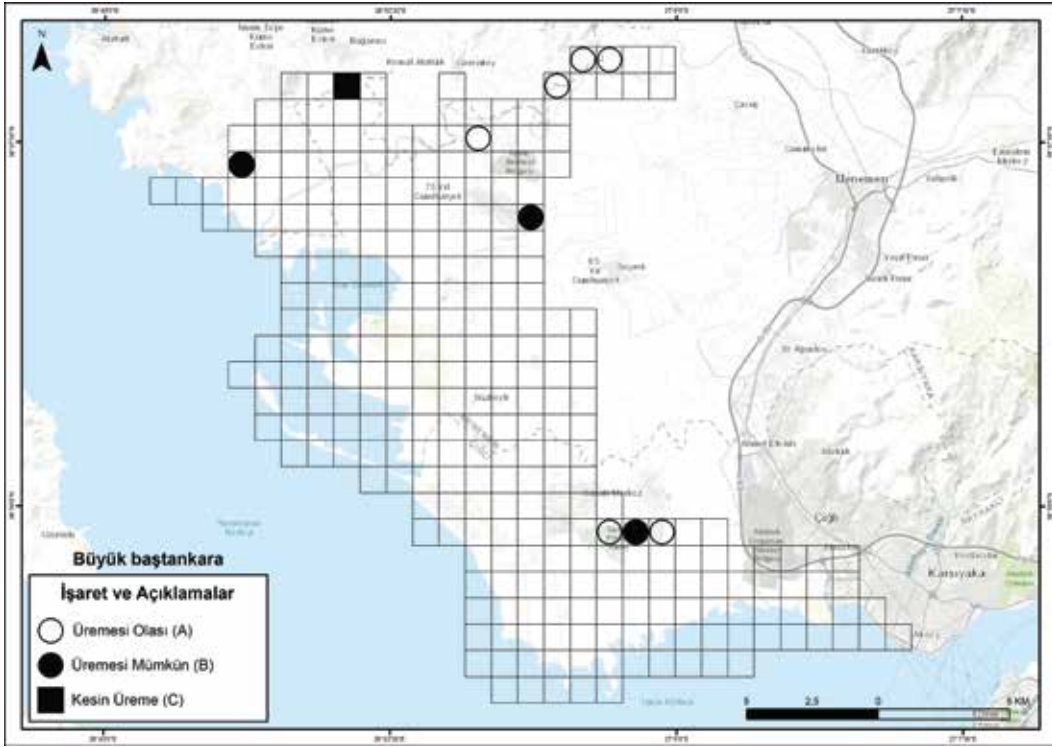
Sulak alanlarda ve özellikle büyük sazlıklarda sürüler halinde bulunur. Yuvayı sazlık alanlarda korunaklı bölgelerine yapar.

Akyanıklı baştankara *Poecile lugubris* / LC

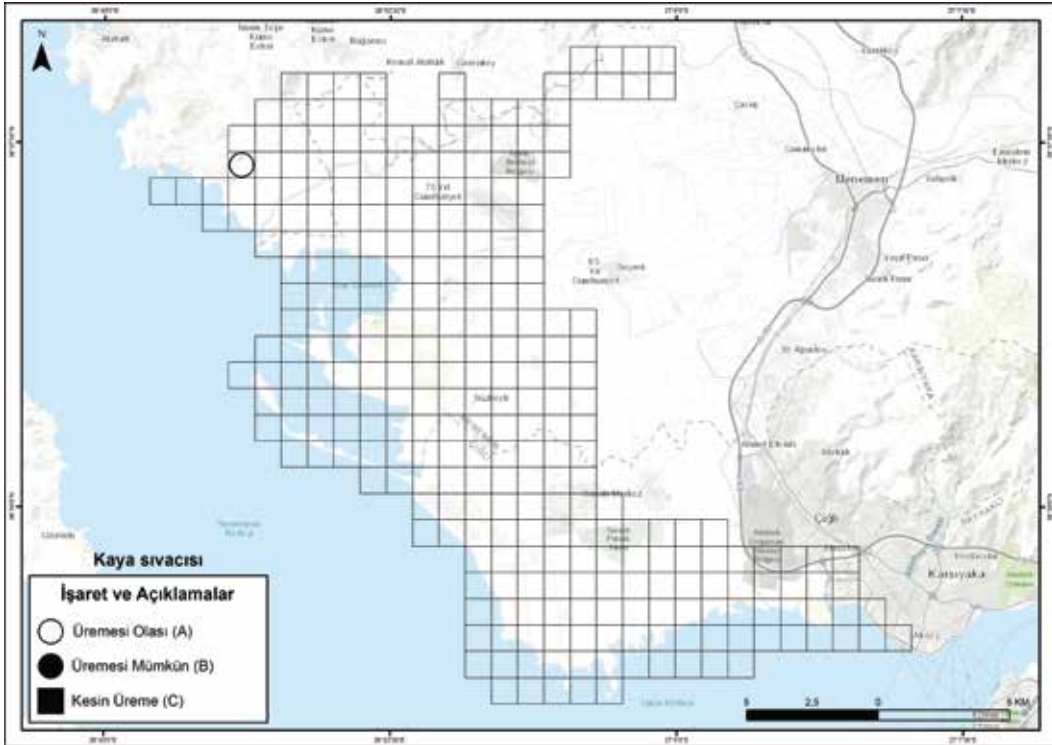
Meyve bahçeleri, zeytinlikler, yaprak döken ve karışık orman açıklıkları, çalılık alanlar, ağaçlık ve kayalık dağ eteklerinde yaşar. Ağaç deliklerine veya kaya yarıklarına yumuşak materyalden yuva yapar.

Büyük baştankara *Parus major* / LC

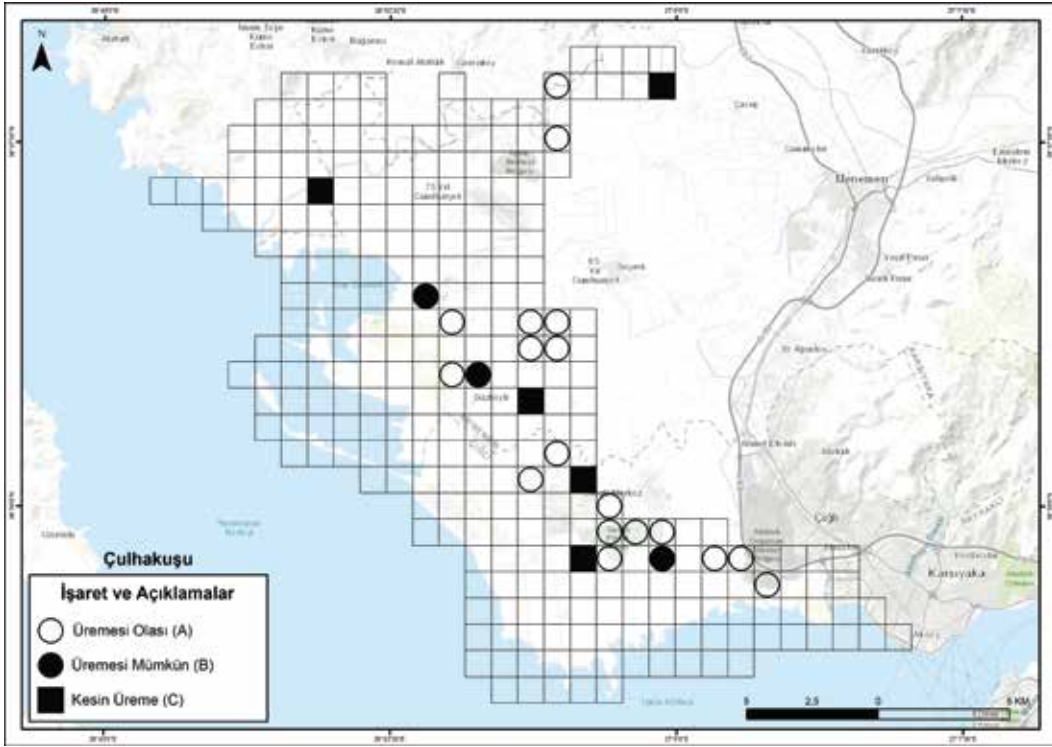
Yaprak döken ve karışık ormanlar, korular, parklar, bahçeler ve her türlü ağaçlık ve çalılık alanda bulunur. Ağaç ve taş duvar kovukları gibi girebildikleri her yere yuva yaparlar.

Kaya sıvacısı *Sitta neumayer* / LC

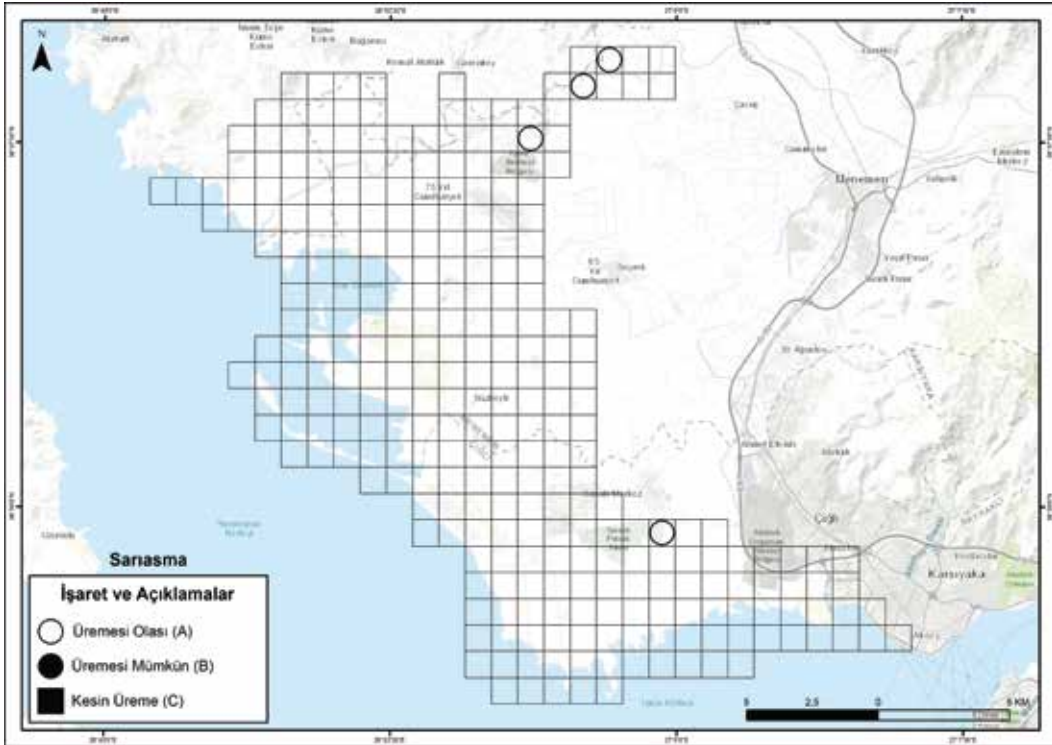
Seyrek çalılık ve ağaçlıklı yerlerdeki genellikle kireçtaşı bulunan kayalıklar ile taşlık kanyonlar, yarlar ve yamaçlarda yaşar. Kayalıklara ya da yapılara çamurdan kapalı bir yuva yapar.

Çulhakuşu *Remiz pendulinus* / LC

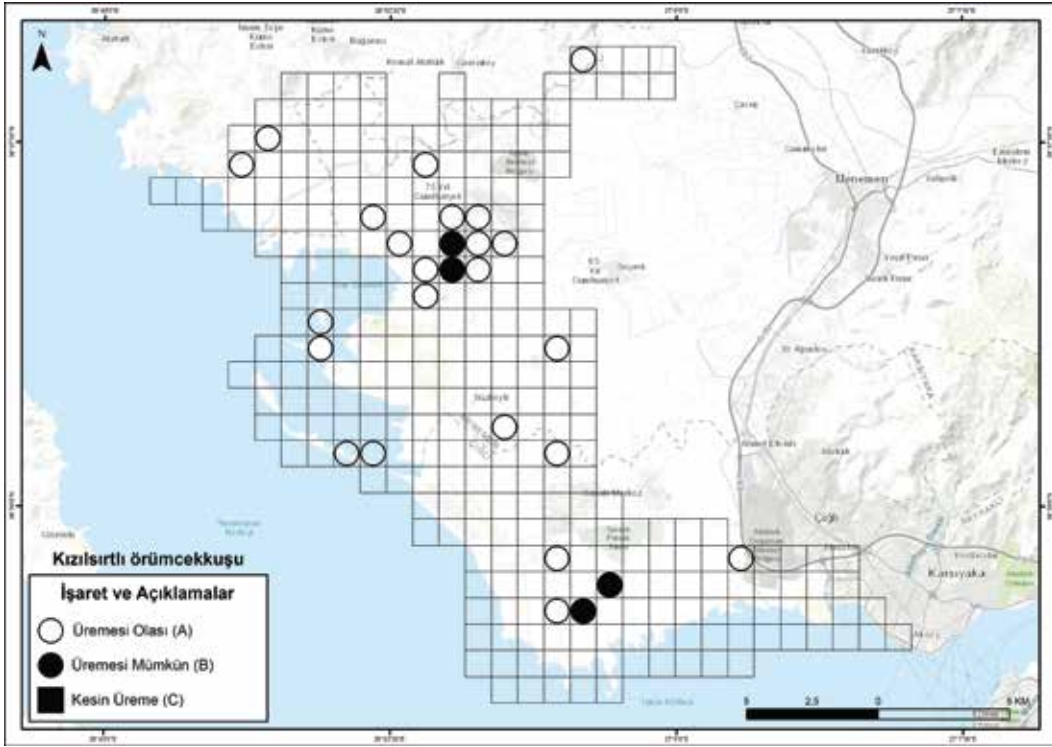
Sazlık ve bataklık alanlarda suya yakın ağaçlar ve çalılıklarda yaşar. Genellikle söğüt ve bazen de kavak ağaçlarının dallarının ucuna yünsü malzemeyi dokuyarak kese şeklinde, tüp şeklinde girişi olan yuva yapar.

Sariasma *Oriolus oriolus* / LC

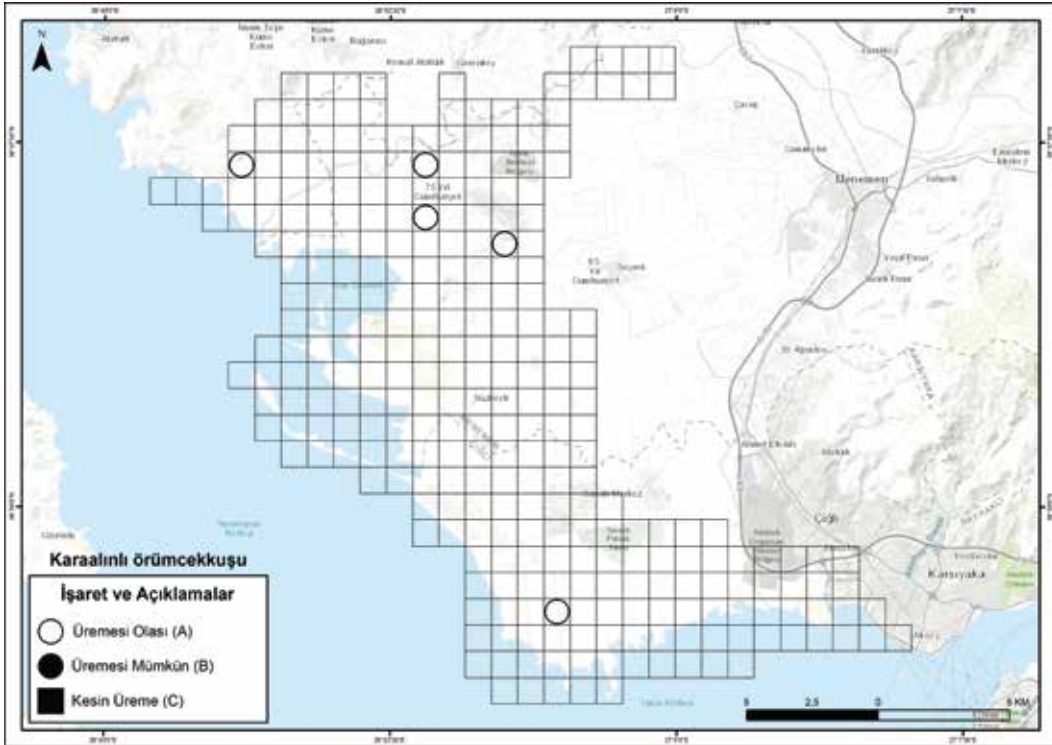
Akarsu kenarlarındaki kavak gibi yüksek ağaçlarda, yaprak döken ağaçların sık olduğu korularda, ekili alanların etrafındaki ağaçlar ve meyve bahçeleri ile uzun ve sık ağaçlı parklarda yaşar. Yuva, iç içe geçmiş otlar, sazlar, yapraklar, ince dallardan fincan şeklinde bir yapıdır.

Kızılsırtlı örümcekkuşu *Lanius collurio* / LC

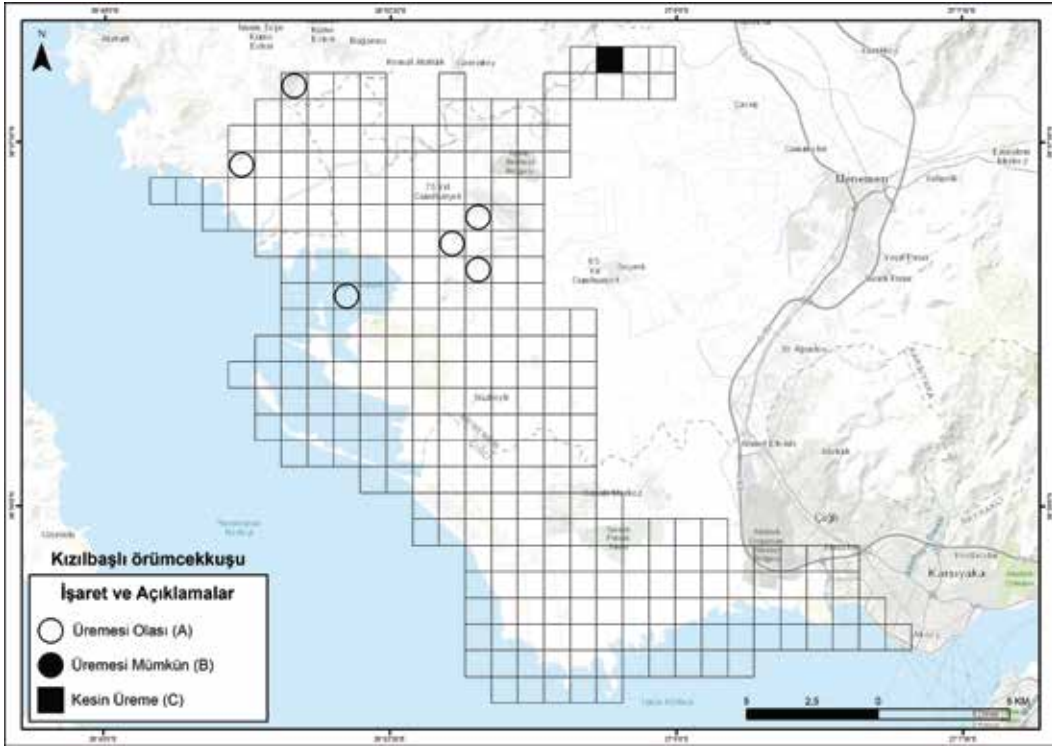
Genellikle kurak ve yarı çöllerdeki çalılık ve bodur ağaçlı açık alanlar ve ekili alanlarda bulunur. Yuvayı ağaç veya çalılık üzerinde, buldukları çöp, kıl ot gibi yumuşak malzemelerden yaparlar.

Karaalınlı örümcekkuşu *Lanius minor* / LC

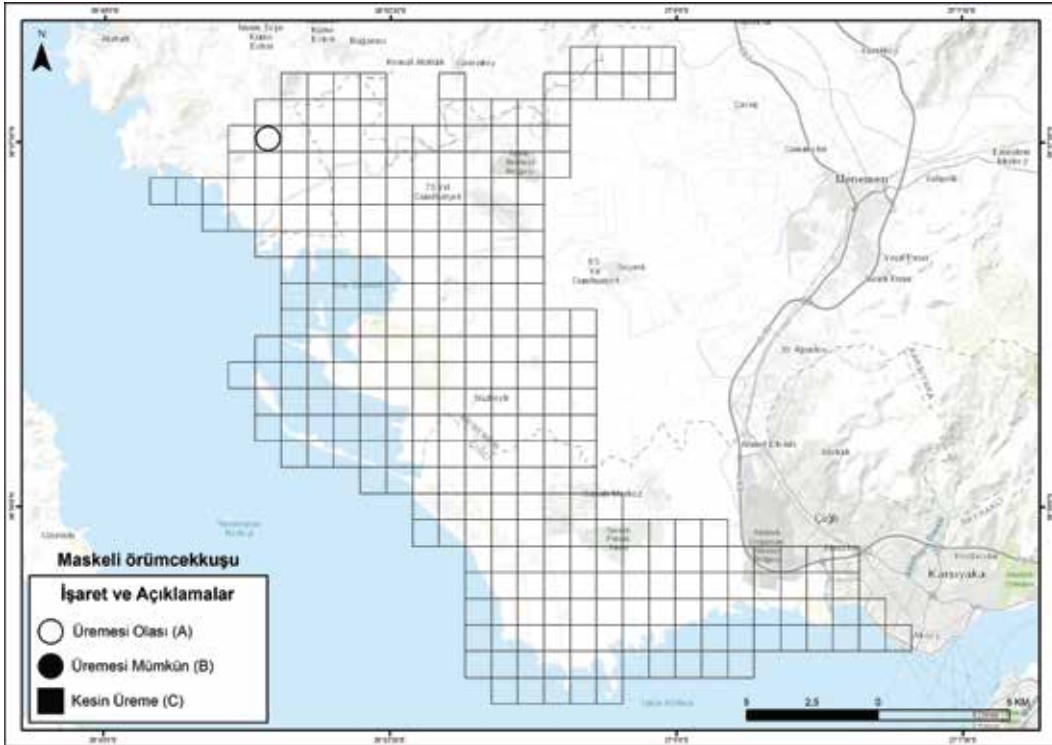
Diğer örümcekkuşlarına göre daha güneşli ve kurak ortamlarda, bodur ağaçlı, çorak ve ekili alanlarda, çalılar ve tellere konmuş görülür. Yonca sapları ve otlardan yapılmış, yünlerle ve benzeri maddelerle örülmüş büyük yuva yapar.

Kızılbaşlı örümcekuşu *Lanius senatör* / LC

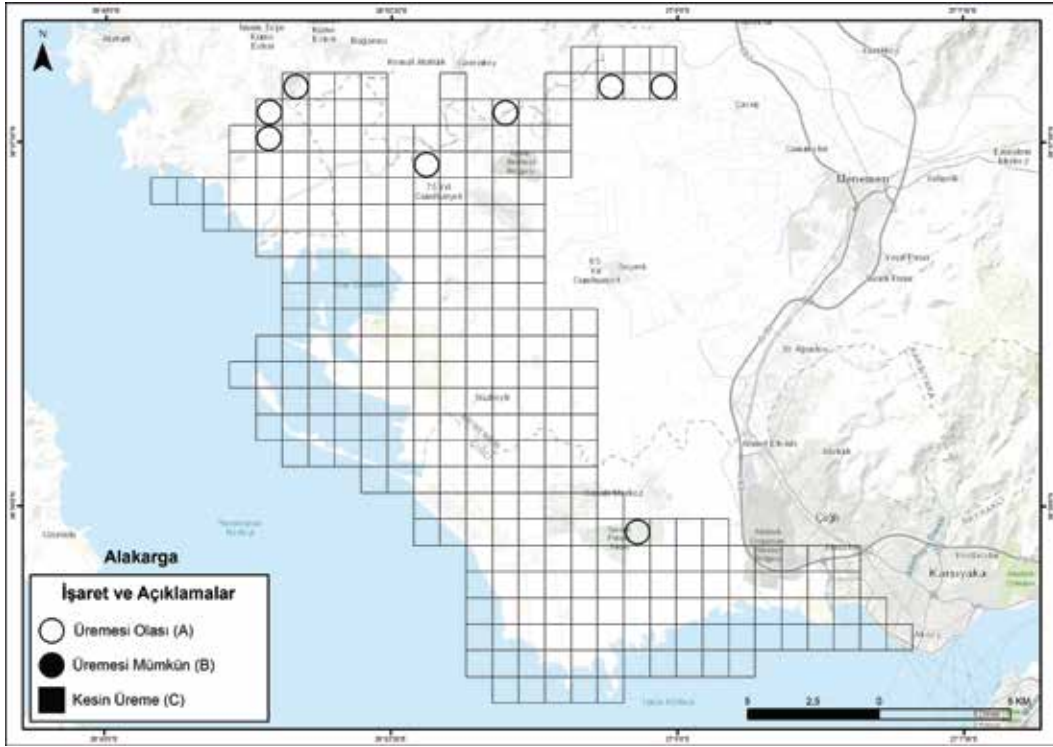
Kurak, seyrek ağaçlıklar, orman kenarları ve açıklıkları, zeytinlikler ve bahçelerde görülürler. Dikenlere ve sık çalılıklara yuva kurar.

Maskeli örümcekuşu *Lanius nubicus* / LC

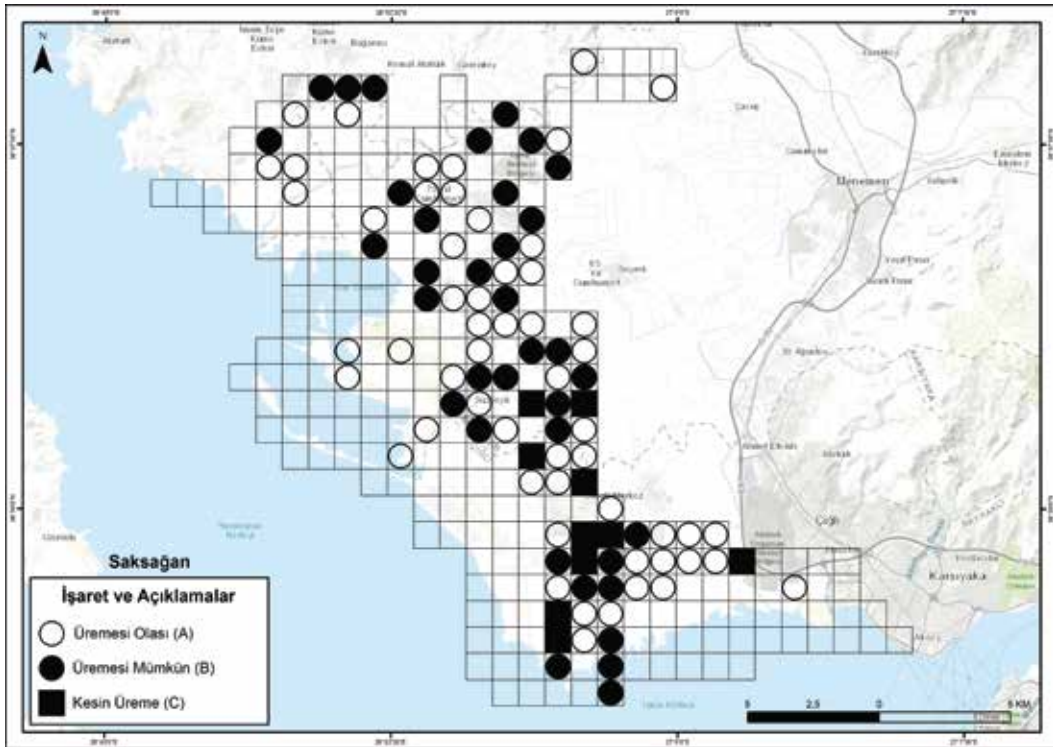
Seyrek ve yoğun ağaçlık alanlarda tüner. Ağaçlara yuva kurar.

Alakarga *Garrulus glandarius* / LC

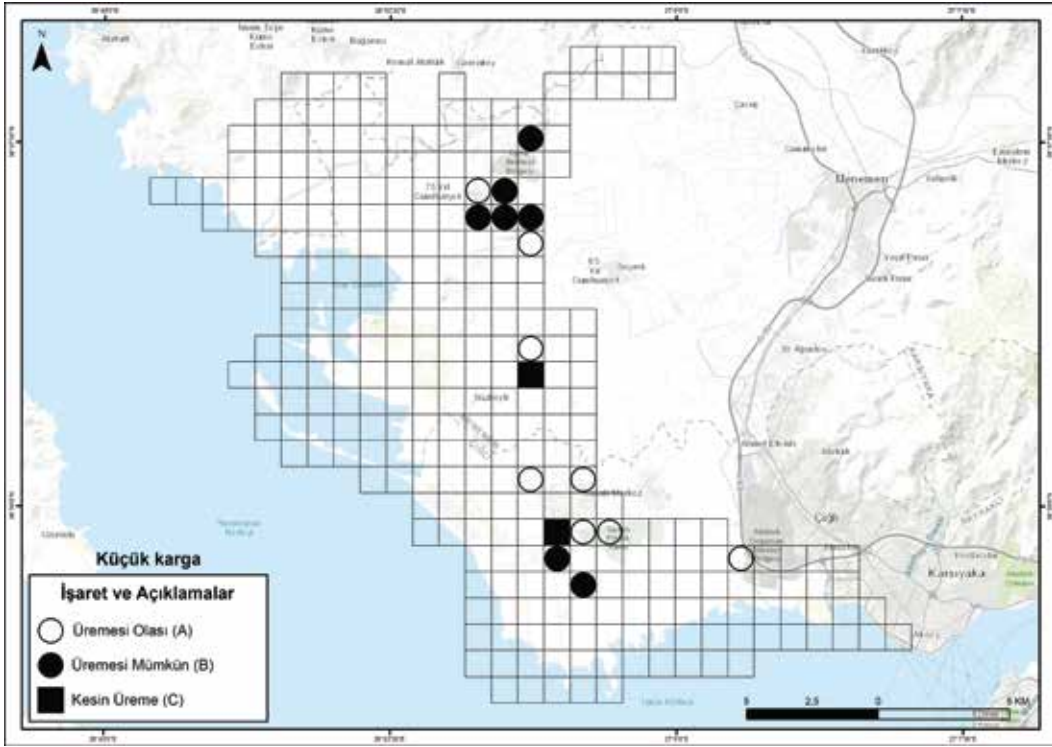
Özellikle meşe ormanları, kozalaklı ormanlar, meyve bahçeleri, küçük ve büyük ağaçlıklarda yaşarlar. Yuvasını ağaçlara, yumuşak bitki materyali ve dallardan yapar.

Saksağan *Pica pica* / LC

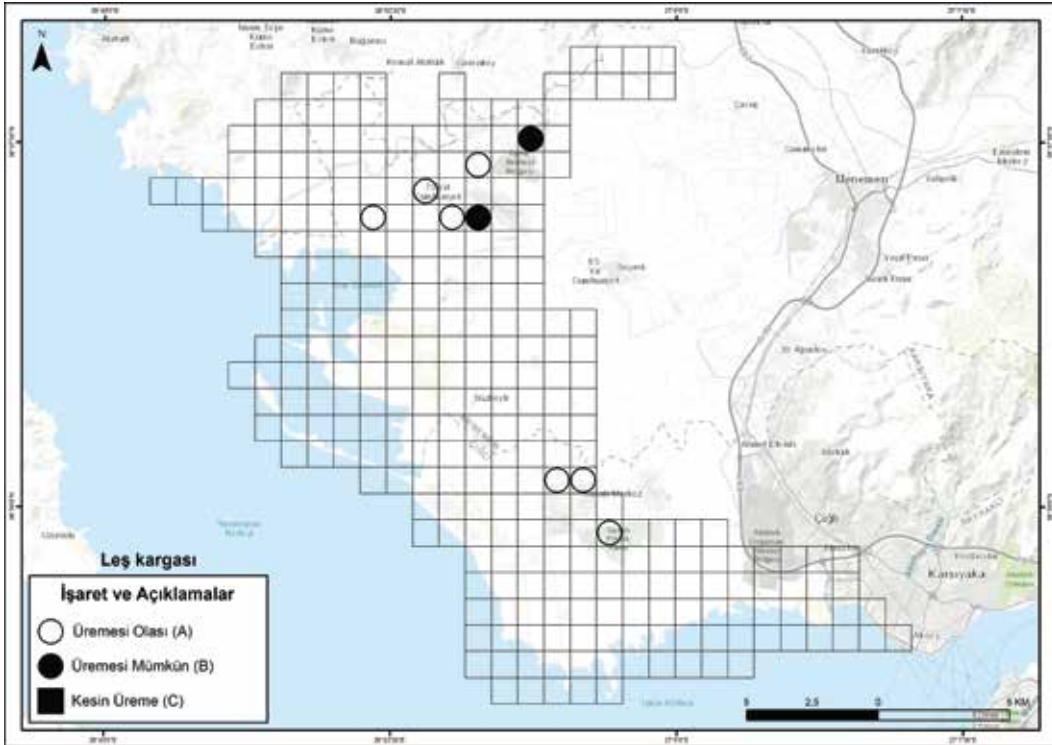
Açık arazilerde, meralarda, yerleşim yerlerinde, parklarda, tarlalarda ve dağlardaki yaylalara kadar birçok yerde bulunur. Ağaçlara, telefon ve elektrik direklerine dallardan yuva yapar. Bazen dallarla çatı gibi yuvasının üzerini örter.

Küçük karga *Colœus monedula* / LC

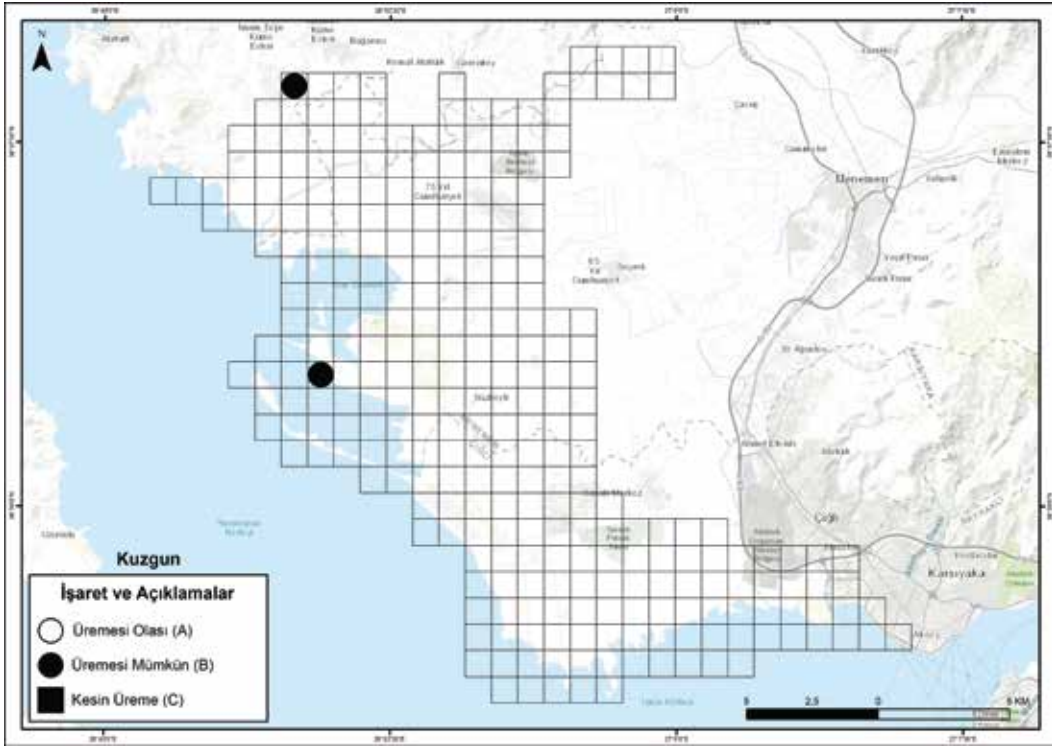
Geniş düz alanlarda, tarım arazilerinde, etrafı ağaçlıklı akarsu yataklarında, parklarda, şehirlerde, eski yapılarda, meralarda yaşar. Ağaçlara ve çatılara çalı çırpıdan yuva yaparlar.

Leş kargası *Corvus cornix* / LC

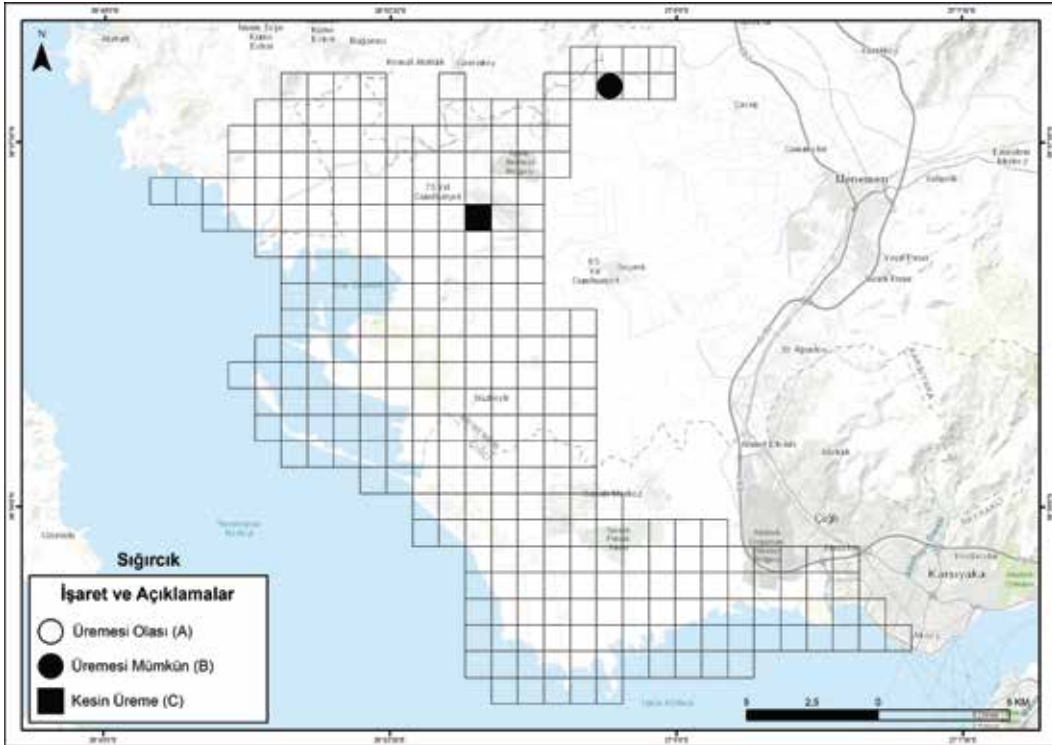
Şehirler, ağaçlık ve açık araziler, meralar, insan yerleşimleri, parklar ve deniz kenarlarına kadar hemen her yerde yaşarlar. Yuvasını dallardan ağaçlara yapar.

Kuzgun *Corvus corax* / LC

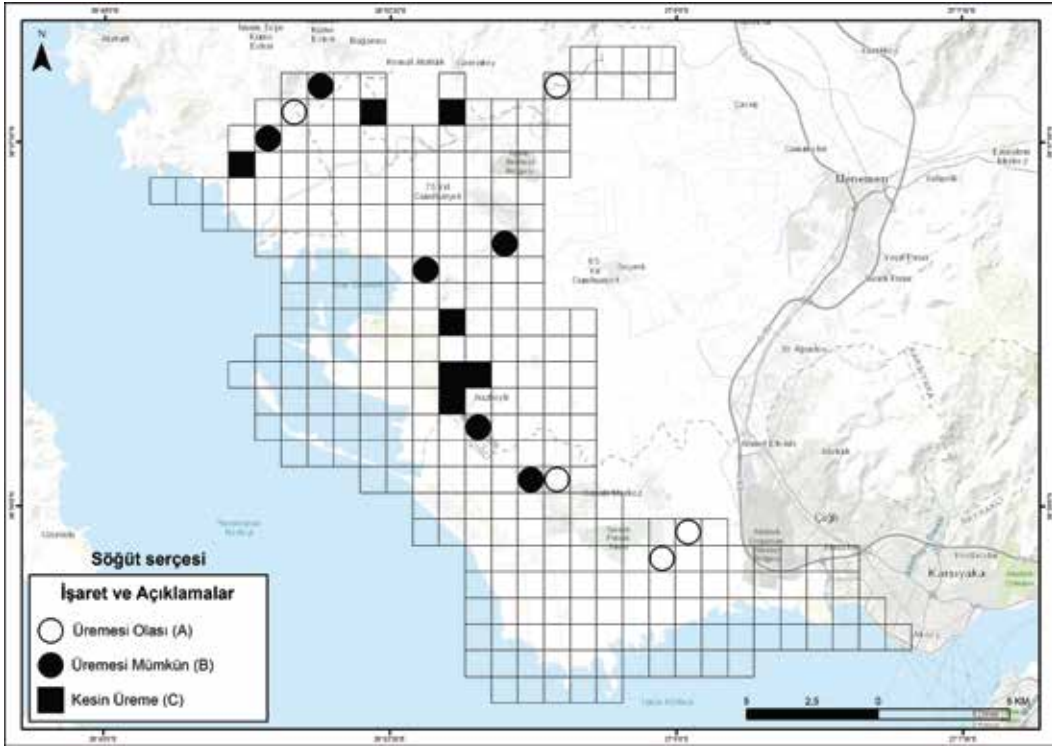
Deniz kenarlarından yüksek dağ kayalıklarına kadar hemen her yerde yaşayabilir. Ağaçlara, kayalıklara, direklere dallardan platform şeklinde yuva yapar.

Sığırcık *Sturnus vulgaris* / LC

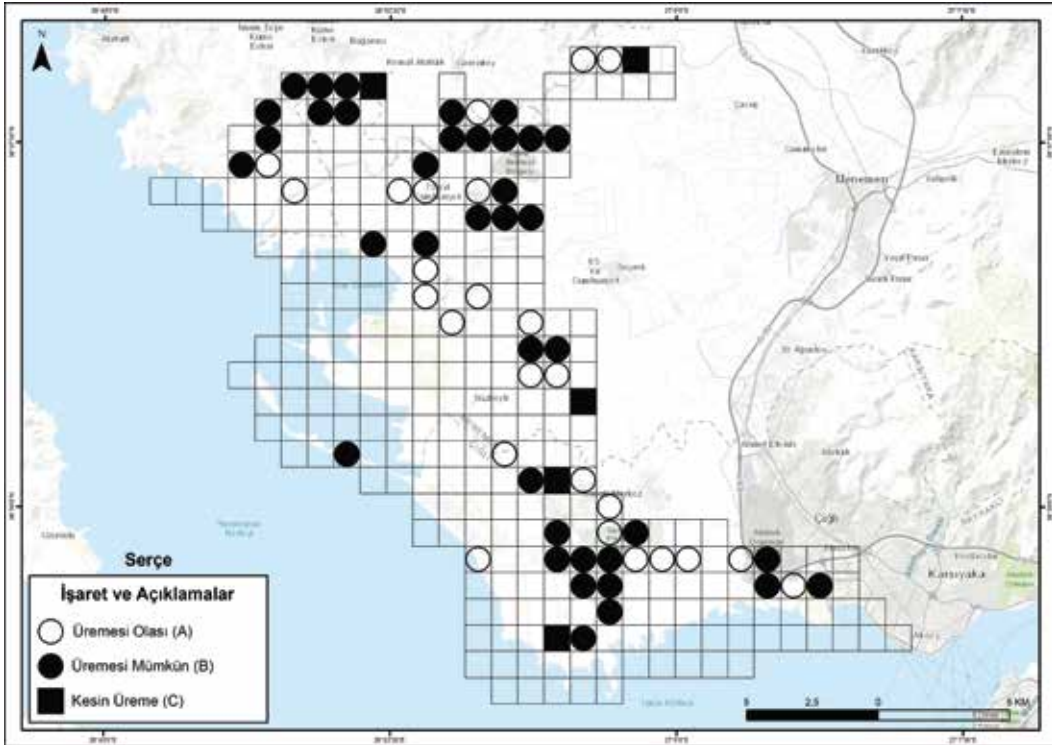
Tarım alanları, sulak alanlar, her çeşit ağaçlık yerler, park ve bahçeler ile yerleşim yerleri gibi farklı ortamlarda yaşar. Çatı ve duvar oyuklarına yuva yapar. Doğada da koloni halinde yuvalanır.

Sögüt serçesi *Passer hispaniolensis* / LC

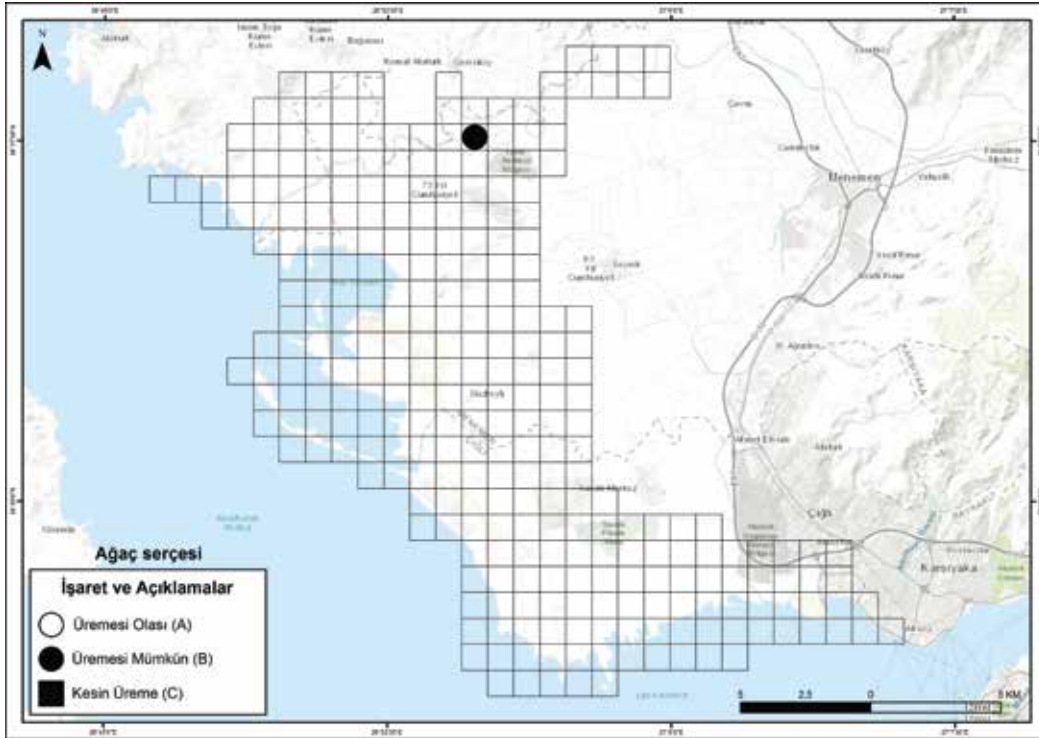
Tarım arazileri ve akarsu boylarındaki ağaçlık ve çalılık ile orman kenarlarında yaşar. Ağaçlara ve leylek yuvalarının altına koloni şeklinde yuvalanır.

Serçe *Passer domesticus* / LC

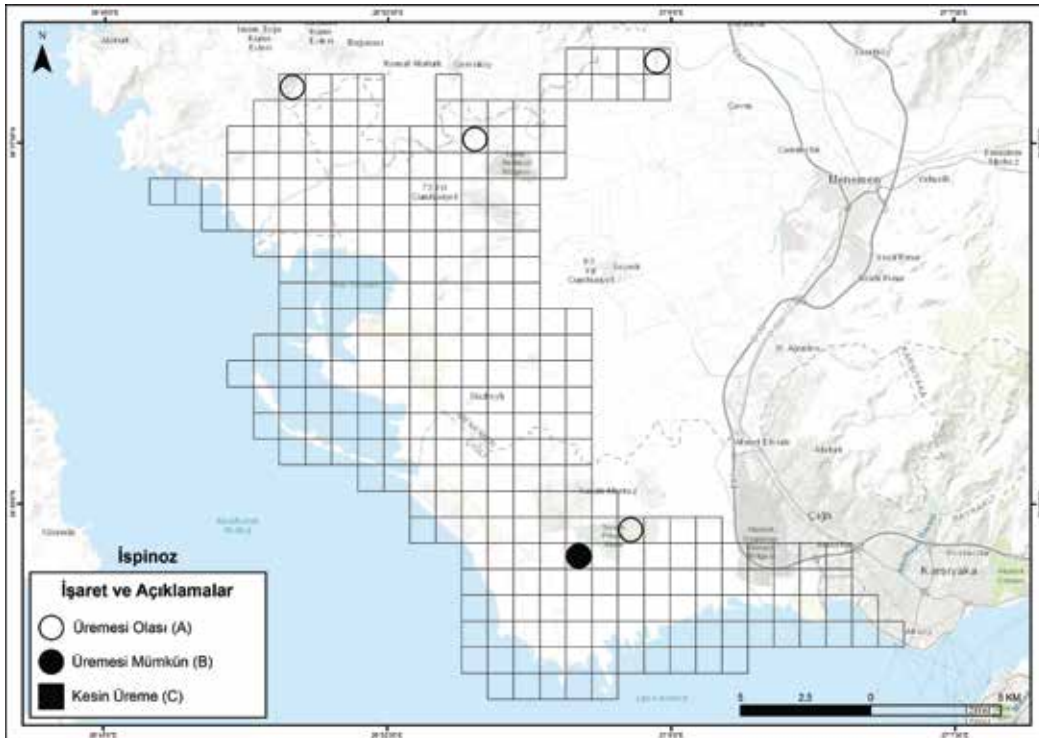
Yerleşim yerleri içinde ve çevresinde yaşar. Nadir olarak yerleşim dışında görülebilir. Saçak altlarına, duvar çıkıntılarına, oyuklara çalı çırpıdan yaptıkları oldukça özensiz yuvalarını tüy ve yünle döşer

Ağaç serçesi *Passer montanus* / LC

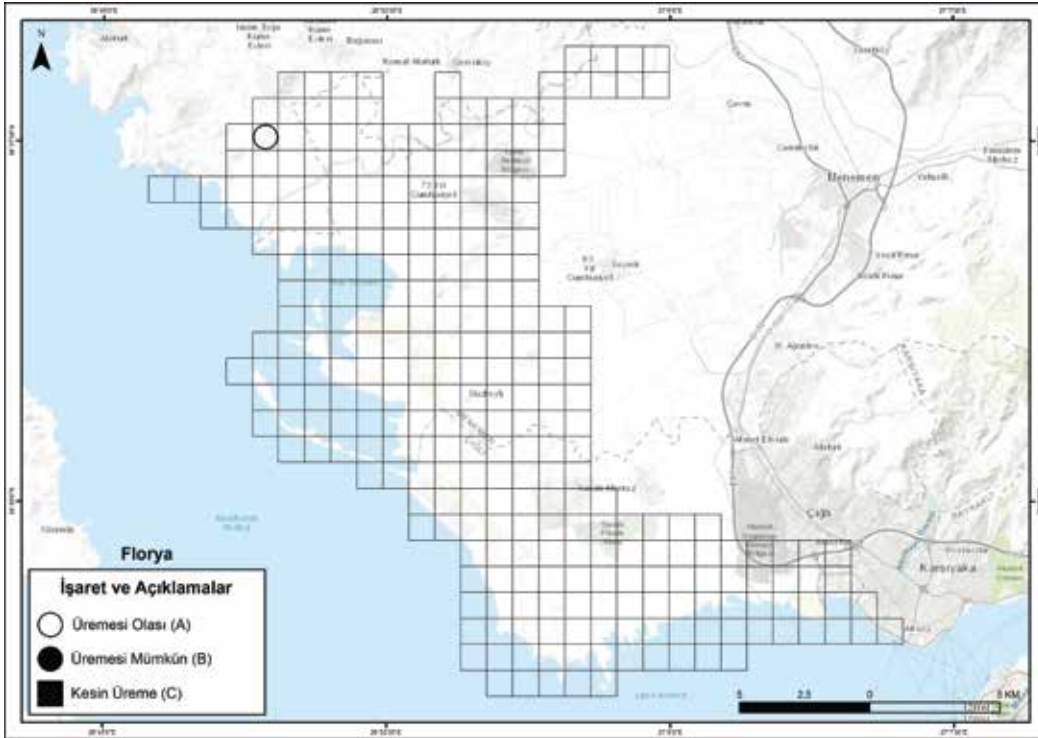
Tarım alanları, çalılık ve ağaçlıklar ile yerleşim yerlerine yakın bahçe ve parkları tercih eder. Genellikle ağaç kovuklarında, bina veya kaya oyuklarında ve hatta arıkuşu veya kum kırlangıcı yuvalarında yuva yaparlar.

İspinoz *Fringilla cœlebs* / LC

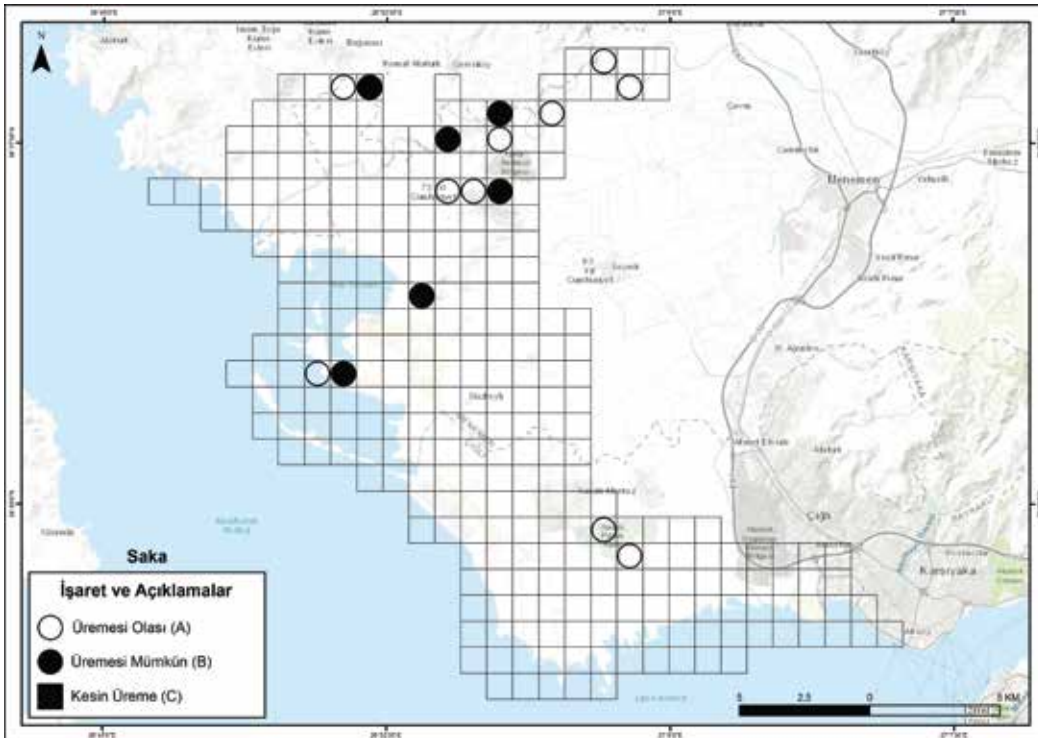
Ormanlar, ağaçlıklar, park ve bahçeler, şehirler ve dağlarda ağaç sınırına kadar bulunur. Bitki lifleri, yosunlar, kıl ve tüylerden ağaç çatallarında yuva yapar.

Florya *Chloris chloris* / LC

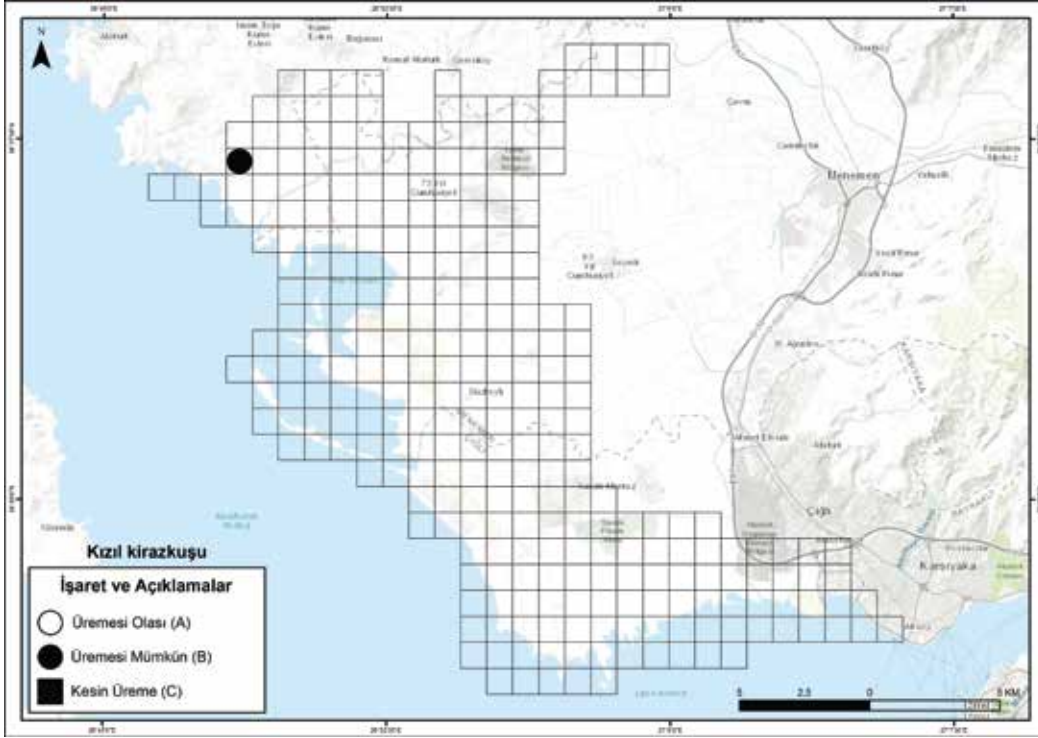
Ağaçlık ve fundalıklar, park ve bahçeler, zeytinlikler, orman kenarlarında yaşar. Yuvasını, ağaçlar, çalılar, şehirlerin içindeki park ve bahçelerde bulunan orta büyüklükteki ağaçlarda veya çevredeki kırsal alanlarda yapar.

Saka *Carduelis Carduelis* / LC

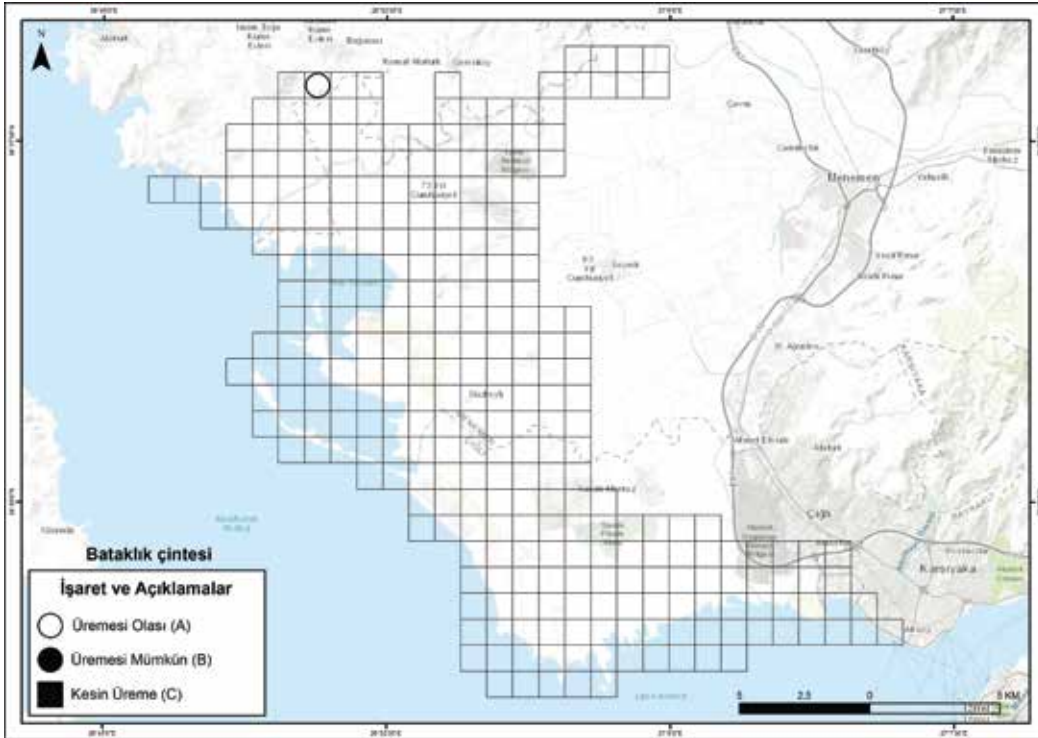
Otsu bitkilerin bol bulunduğu bozkırlar, orman açıklıkları, bahçeler ve köylerde yaşar. Fincan büyüklüğündeki yuvalarını, ağaçların ulaşılması güç dallarının yapraklarının arasına yaparlar.

Kızıl kirazkuşu *Emberiza caesia* / LC

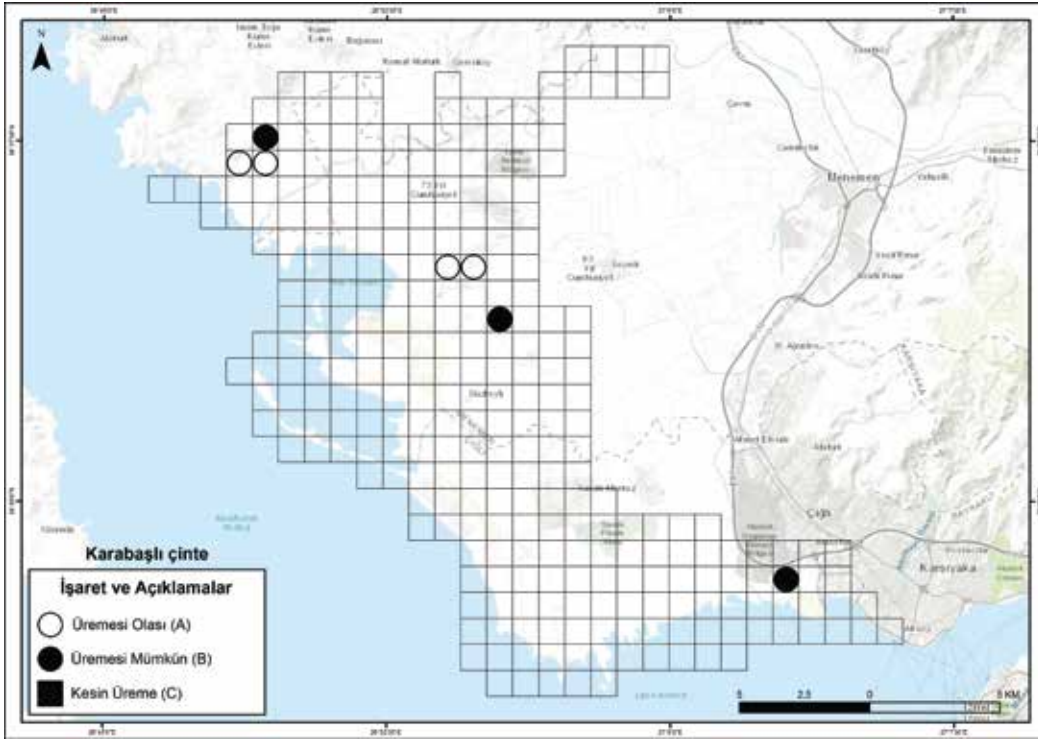
Makilikler ve seyrek bitki örtüsünün bulunduğu kayalık arazilerde yaşar. Yuvasını zemine bitki örtüsüyle korunmuş yerlere yapar.

Bataklık çintesi *Emberiza schoeniclus* / LC

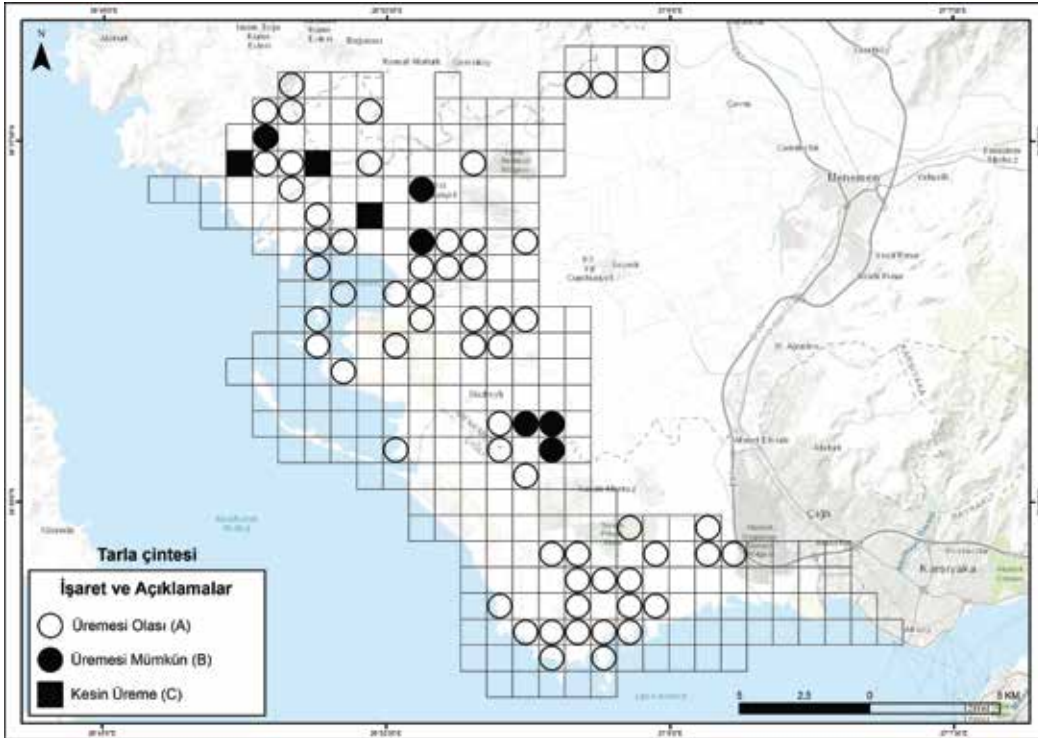
Göl ve bataklıklardaki sazlık ve çalılık alanlarda bulunur. Yuvasını genellikle toprağın üstüne çimen, ot toplayarak yapar.

Karabaşlı çinte *Emberiza melanocephala* / LC

Çalılıklar, ağaçlık bozkırlar, tarlalar ve meyve bahçelerinde bulunur. Yuvasını genellikle yerden yüksekliği 1 m'den daha az olan çalı formundaki bitkilere yapar.

Tarla çintesi *Emberiza calandra* / LC

Bozkırlarda ve tarım arazilerinde açık engebeli otlaklarda yaşamaktadır. Sık ormanları tercih etmemekle birlikte boşluklu ve çalılık alanları kullanmaktadır. Yuvalarını vejetasyon içine saklı, gevşek ama sağlam bir şekilde, bir yıl önceki otlardan ve içini narin saplarla döşeyerek toprak üzerine yaparlar.

